

I

LETO XX. Stev. 46
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1934 — MED NARODNOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK — OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
— OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

ANGLEŠKA SOBOTA V CHEQUERSU

Kaj pripravlja konservativni »kabinet v kabinetu«?

(OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

London, 23. febr. Predveč-
rašnjim so napovedali, da bo
ministrski predsednik Mac-
millan preživel svoj oddih ko-
neč tedna v Chequers in da
bodo pri njem v gosteh kon-
servativni voditelji v lordski
zbornici Salisbury, voditelj v
spodnji zbornici Butler, zua-
nančni minister Selwyn Lloyd,
finančni minister Thorneycroft
in obrambni minister Sandys.

To obvestilo je namah zbudilo
zadovolnost javnosti, ker se bo
bralo prav tistih šest ljudi, ki

so Macmillanova »vlada v vladi«
— tistih, ki dejansko odločajo o
osnovnih smernicah britanske
politike.

Cep rav je v obvestilu rečeno,
da bo ministrski predsednik pri-
redil svojim najbližjim prijate-
ljem intimno domačo zabavo, le
redkokdaj verjame, da so se člani
britanskega možganskega trusa
zbrali v Chequersu samo zato, da
bi srebali čaj in igrali bridge.

Nekoliko zagonetno je, zakaj
je bilo potrebno, da zakrijejo iz-
redni sestanek Macmillanovih

najožjih sodelavcev z domačo za-
bavo, ko pa bi lahko stvar lepo
speljali tako, da ne bi objavili
ničesar in bi vse skupaj minilo
neopaženo. Zvedavci s Fleet-
Streeta pa pojasnjujejo, da je v
Chequers težko priti inkognito,
še teže pa pozneje potlačiti raz-
lične govorice. Na drugi strani
dosti ljudi meni, da so na ta
način prav nalašč napovedali, se-
veda v diskretni obliki, da se pri-
pravlja nekaj velikega.

Kaj neki se pripravljajo? Na to
ne zna nihče odgovoriti ali pri-
skrbeti »zanesljivih« podatkov iz
poučenih virov, zato pa na ši-
roko ugibajo. Omenjajo sinajsko
krizo, ciprsko vprašanje pred
OZN, bližnji bermudski sestanek
s Eisenhowerjem, morebitni se-
stank s francoskim ministrskim
predsednikom po njegovem obisku
v Washingtonu, toda pred Mac-
millanovim potovanjem na Ber-
mude, nadalje vprašanje evropske
svobodne trgovinske cone, umik
britanskih čet iz Zahodne Nem-
čije, morebitne pobude za nave-
zavo stikov s sovjetskimi vodi-
telji in številne druge morebitne
predmete za razpravo. Vsa ta
vprašanja vkup in sleherno iz-
med njih posebej prihajajo v po-
štev, noben smrtnik pa ne uga-
ne, za katero vprašanje v prvi vrsti
gre.

Nekateri viri, v glavnem labu-
ristični, stanovitno zatrjujejo, da
bo weekend v Chequersu posve-
čen politični formulaciji pričako-
vanega »smelega proračuna«, to
se pravi, takšnega letnega pra-
računa, ki bi s svojo realistično
grobostjo osupnil javnost in
ustvaril psihozo prečete nacionalne
nevarnosti. Izkušnja je pokazala,
da so Angleži v takšni psihizi
pripravljeni na vsako žrtve in da
vladi, ki jim slika neposredno
prihodnost v najbolj črni bar-
vah, običajno izkazujejo tudi naj-
večje zaupanje. Kosta Timotijević

Egipt privolil v začasno upravo OZN v Gazi

New York, 23. febr. (AFP). —
Generalni sekretar OZN Ham-
marskjöld je v Generalni skup-
ščini izjavil, da je Egipt za to, naj
bi vojaško in civilno nadzorstvo
Izraela v Gazi odpravili na miren
in zanesljiv način in naj bi var-
nostne sile OZN v prvi fazi pre-
vezle nadzorstvo nad tem podre-
čjem, potem pa ga izročile
egiptiskim oblastem. Egipt je pri-
volil v to, da bi med egiptskimi
in izraelskimi četami sprva raz-
poredili varnostne sile OZN.

Saragat terja nova poročta v zvezi z združitvijo socialistov in socialnihdemokratov

Rim, 23. febr. (Tanjug). Voda-
stvo Socialnodemokratske stranke
je danes na sestanku, ki ga je vo-
diti sekretar Matteotti, razprav-
ljalo o stališču do Socialistične
stranke, na katerega naj se po-
stavi po njenem kongresu v Be-
netkah. Med razpravo je prišlo
do izraza mnogo nasprotujočih si
stališč.

Matteotti je menil, da pomeni
kongres socialistov v Benetkah
pozitiven korak k združitvi, ki
mora biti postopna in mora tra-
jati dalj časa. Predstavnik levi-
čarske struje Zagari je zahteval,
naj bi nemudoma sklicali kongres
Socialnodemokratske stranke, in
je menil, da bi kongres terjal
čimprejšnjo združitve s socialisti.
Podpredsednik vlade Saragat
pa je poudaril, da je treba zahte-
vati od Nennija nova poročta
zlasti glede zunanje politike in
odnosov do Atlantske zveze. Po
njegovem mnenju socialni demo-
krati ne smejo izstopiti iz seda-
nje vladne koalicije centra, mar-
več morajo še nadalje sodelovati
v njej, dokler ne bodo socialisti
napravili novih korakov k zdru-
žitvi.

Zaradi različnih mnenj niso na
seji vodstva sprejeli nobene reso-
lucije.

Pogajanja z otočani

za zdaj najboljši izhod iz težavnega položaja v zvezi
s ciprskim vprašanjem

New York, 23. febr. (Tanjug).
Velik del delegacij v OZN pri-
soja indijski resoluciji o Cipru
določen pomen zlasti v tem, da
je bila sprejeta soglasno. Reso-
lucija je omejena na upanje, da
bodo našli demokratično in miro-
ljubno ureditev tega vprašanja v
skladu s temeljnimi načeli OZN.
Tu menijo, da je s tem pripo-
znana pristojnost Generalne

skupščine, da se ukvarja s tem
vprašanjem. Resolucija zahteva
nadaljevanje pogajanj kot edi-
nega načina, po katerem je moč
urediti to vprašanje. Razen tega,
da so osnutek indijske resolucije
soglasno sprejeli, se zdi tukajš-
njim političnim krogom zlasti
važno še to, da so vse tri na tem
sporu zainteresirane države —
Grčija, Velika Britanija in Tur-
čija — izrazile zadovoljstvo ne
samo s sprejeto resolucijo, mar-
več tudi s potekom vse enote-
dne debate, ki se je razvijala,
kakor je rekel angleški delegat,
v vzdušju »realizma in zmer-
nosti«.

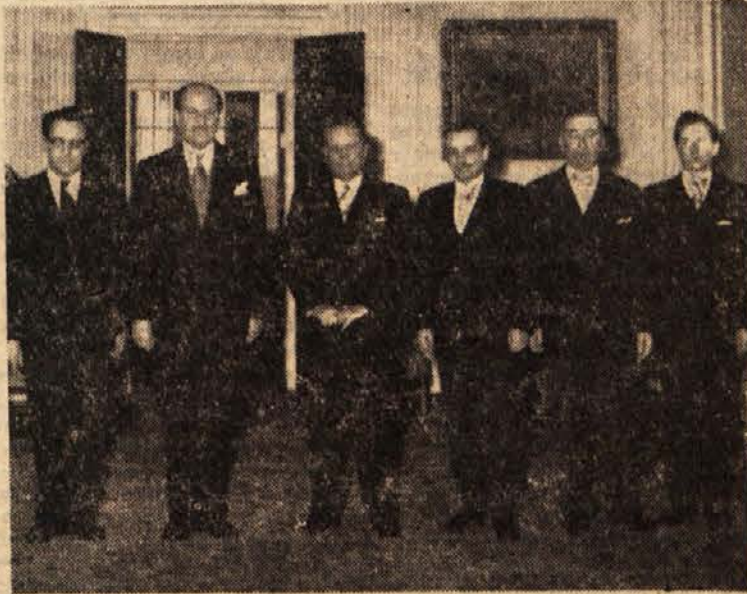
Ta realizem je prišel do iz-
raza tudi, ko so umaknili druge
resolucije in dali prednost indij-
ski kot najboljšemu izhodu, kar
jih je bilo moč najti na tem za-
sedanju.

Ko je jugoslovanski delegat
dr. Djuro Ninčič glasoval za in-
dijsko resolucijo, je rekel, da v
glavnem ustreza položaju in da
je v njej izraženo splošno razpo-
loženje v političnem odboru. Nin-
čič je poudaril pomen soglasja in
pripomnil, da resolucija omogoča
nadaljevanje pogajanj med Veli-
ko Britanijo in predstavniki Ci-
prčanov.

Politični odbor Generalne
skupščine je začel danes obrav-
navati zadnjo točko dnevnega
reda svojega letošnjega zaseda-
nja Zahodnega Iriana. Razprava
o tem vprašanju bo zaključena
bržčas v prvi polovici prihodnje-
ga tedna.

Doktrina in petrolei

Washington, 23. febr. (AP). —
Dva ameriška demokratska seña-
torja Estes Kefauver in Joseph
O'Mahoney sta zahtevala, naj Se-
nat odredi preiskavo, da bi mor-
da ugotovili, ali je kakšna zveza
med ameriško zunanjo politiko in
koristimi velikih petrolejskih
družb, preden bo sprejel sklep o
Eisenhowerjevemu načrtu o ame-
riški politiki na Bližnjem vzhodu.
Kefauver je zahteval, naj ZDA
revidirajo svojo politiko na Bliž-
njem vzhodu, češ da ameriško
ljudstvo odklanja zunanjo politi-
ko, ki sloni na »oceni mednarod-
nih petrolejskih koristi«. Senator
O'Mahoney, ki načeluje komisiji
za pregled cen petroleja, pa je
izjavil, da je našel dokument, iz
katerega je videti, da je imel »zu-
nanji minister Dulles lani v av-
gustu, ko se je začela kriza na
Bližnjem vzhodu, tajen sestanek
s funkcionarji mednarodnih pe-
trolejskih družb«.



Včeraj je naš predsednik republike sprejel novega kanadskega
veleposlanika Georgesga Ignatieffa, ki mu je izročil svoja po-
oblastilna pisma

OBČNI ZBOR ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE ZAKLJUČEN

Okrepitev delavskega in družbenega upravljanja

osnovno načelo nove gospodarske politike

Maribor, 23. febr. — Občni zbor Republiškega sveta Zve-
ze sindikatov za Slovenijo, ki se je včeraj začel v Maribo-
ru, je danes končal delo z izvolitvijo novega 63-članskega
Republiškega sveta in s sprejemom obširnega programa za
nadaljnje delo.

Sinočnja razprava na občnem
zboru je zaključila tov. Vida
Tomišč. Govorila je predvsem o
delavskem in družbenem upra-
vljanju. Pri tem je poudarila, da
bo uspeh ali neuspeh takega
upravljanja v naši državi v prak-
si pokazal, ali je pravilna pot,
po kateri naj delavski razred
krene po zmagovalni proletarski
revoluciji, da zagotovi razvoj de-
mokracije in sprosti proizvodjal-
ne sile. Zato je od uspeha delav-
skega in družbenega upravljanja
odvisen ne le razvoj socializma v
naši državi, ampak tudi drugod
po svetu, kar našemu delavskemu
svetu nalaga še prav posebno
odgovornost. Zato je tudi razum-
ljiva sprememba naše gospodars-
ke politike, ki sedaj sloni na na-
čelu, da je gospodarski cilj po-
rejen družbenemu, t. j. okrepitvi
delavskega in družbenega upra-
vljanja.

ZVISANJE PLAČ JE ODVISNO
OD POVEČANJA PROIZVOD-
NJE

Novi ukrepi bodo podjetjem
omogočili bolj spodbudno naga-
jevanje. Zavedati pa se moramo,
da imamo sedaj v ind. izdelkih
kritje samo za 5. oz. 10. odstotno
zvišanje plač in bodo torej pod-
jetja lahko zviševala plače preko
te meje le, kolikor bodo več
ustvarila ter s tem prispevala k
povečanju razpoložljivih blagov-
nih skladov. Delovni kolektiv
ima nalogo ne le povečati storil-

nost na posameznih delovnih
mestih, ampak proizvodnjo ce-
lotnega podjetja. Delavci pa se
ne smejo izolirati le v obravna-
vanje problemov tovarn, ampak
je naloga delavskega razreda, da

se bolj kot doslej vključuje v odlo-
čanje o problemih zunaj tovarne
in v organih družbenega upra-
vljanja odločilno vpliva na pra-
vilno urejanje splošnih družbe-
nih vprašanj. Zato pa so se sin-
dikati dolžni zavzemati za tako
izobraževanje delavcev, da se
bodo le-ti uspešno udeleževali
tako kot proizvajalci kot druž-
beni upravljalci.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Podpredsednik Kardelj je govoril zadružnikom Vojvodine

Novi Sad, 23. febr. (Tanjug).
Podpredsednik Zveznega izvršne-
ga sveta Edvard Kardelj je imel
danes v Novem Sadu razgovor
z nekaterimi predstavniki najbolj
razvitih vojvodinskih združenj, ki
so ga seznanili s problemi svojih
družinskih organizacij. Pri razgo-
voru so bili navzoči tudi predse-
dnik Izvršnega sveta Srbije Jovan
Veselinov, član Zveznega izvrš-
nega sveta Slavko Komar, pred-
sednik Ljudske skupščine Vojvo-
dine Stevan Doronjski, predse-
dnik Izvršnega sveta Geza Tikvic-

ki, predsednik Zadružne zveze
Srbije Djoka Pajković in drugi.
Na tem sestanku, ki je trajal
več ur, so predstavniki združenj
seznanili podpredsednika Karde-
lja s problemi kreditiranja pro-
izvodnje ter s pomanjkljivostmi
priljubljenih strojev in rezervnih
delov. Govorili so tudi o nekate-
rih zadevah poslovnih zvez, pre-
delavi kmetijskih pridelkov in o
potrebi, da bi dobile zadružne
hranilnice večjo pristojnost.

Upor v Mavritaniji

Pariz, 23. febr. (Tanjug). —
Glavni poveljniki francoske vojs-
ke v Maroku, Alžiru in Zahodni
Afriki so danes na posvetovanju
v maroškem mestu Tendiftu skle-
nili, da bodo začeli skupno ofen-
zivo, da bi zatrli upor v francoski
Mavritaniji, v neposredni južni
soseščini Maroka. Francoski ča-
sniki so pred dvema mesecema
prvikrat objavili vesti o spopadih
v Mavritaniji in upor domačinov
proti francoskim oblastem in vojs-
ki. V zadnjih spopadih je padlo
50 francoskih vojakov. Upor je
začelo mavritansko nacionalno
gibanje, ki zahteva priključitev
te francoske kolonije k Maroku.
Vojaske poveljniki so na posveto-
vanju poudarili, da mora nova
ofenziva predvsem preprečiti pre-
hod enot maroške osvobodilne
vojske v Mavretanijo.

Gospodarska pomoč OZN arabskim deželam za begunce iz Izraela

New York, 23. febr. (USIS). —
ZDA, Avstralija, Nizozemska, Fi-
lipini, Nova Zelandija in Velika
Britanija so predložile posebne
političnemu odboru General-
ne skupščine OZN resolucijo, v
kateri predlagajo, naj bi rehabilita-
ciji arabskih beguncev v Pale-
stini namenjena sredstva poslali
arabskim deželam za gospodarski
razvoj. Pogoj za pomoč bi bil po-
seben sporazum med OZN in de-
želami, ki bi pomoč dobile. Po
tem sporazumu bi prevzele v do-
ločenem času finančno odgovor-
nost za določeno število bezun-

cev. S tem sporazumom ne bi
okrnili pravice beguncev do vr-
nitve v domovino ali do odškod-
nine za imetje, ki so ga pustili
v Palestini.

Ameriška delegatka Lord je
ob izročitvi te resolucije izjavila,
da bodo ZDA tudi v prihodnje
pomagale agenciji, ki ji bodo za-
upali dodeljevanje sredstev za
načrt gospodarskega razvoja
arabskih dežel. Ostale članice
OZN in zasebne organizacije je
poročala, naj pomagajo beguncem
in drugim razseljenim Arabcem.

VREMENSKA NAPOVED

za nedeljo, 24. februarja

Delno oblačno, zjutraj po kotli-
nah megleno. Jutranje temperature
do -7, v Primorju 4, najvišje dnevne
med 8 in 13 stopinjami C.

Stanje vremena:

Atlantske frontalne motnje so za-
jele zahodno Evropo, se tu zadržu-
jejo ter povzročajo padavine. Močni
severozahodni vetrovi uvažajo v po-
ročja Alp, tople zračne mase.

SKUPŠČINSKO ŽIVLJENJE

Potrebo po ustanovitvi enotnih skladov

je obrazložil v obeh odborih za gospodarstvo
Zvezne ljudske skupščine podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolaković

Beograd, 23. febr. (Tanjug). — V Zvezni ljudski skupščini je zasedalo danes pet skupščinskih odborov. Odbora za gospodarstvo sta obravnavala osnutek zakona o obdelovanju neobdelane zemlje in osnutek odloka o spremembi določbe v zveznem družbenem planu za leto 1957, ki se nanaša na sklade v gospodarstvu. Odbora sta oba osnutka sprejela.

IZ OBRAZLOŽITVE
RODOLJUBA ČOLAKOVIČA

Osnutek odloka o spremembi zveznega družbenega plana za leto 1957 je obrazložil dopolnjevanje v obeh odborih predstavnikov Zveznega izvršnega sveta, njegov podpredsednik Rodoljub Čolaković. Ko je govoril o potrebi po ustanovitvi enotnih skladov za kadre v gospodarstvu, je poudaril, da so posamezne gospodarske organizacije dokaj počasi trošile sredstva iz dosedanjih skladov za kadre in da pri tem niso dovolj presodile potreb našega gospodarstva. Razen tega bomo finansiranje šolanja kadrov v gospodarstvu iz enotnih skladov poenostavili, da bo bolj smotno in njegovi sadovi večji. Kakih 50% sredstev, ki se bodo stekala v te sklade, bomo pustili okrajnim skladom za kadre, 30% bo ostalo v republiškem skladu, 20% pa v zveznem skladu.

KAJ BOMO FINANSIRALI
IZ OKRAJNIN
IN REPUBLIŠKIH SKLADOV

Podpredsednik Čolaković je rekel, da bo namembnost novih skladov za kadre skoraj ista, kakor je bila. Okrajne sklade bomo uporabljali za dodatno vzdrževanje šol in domov, kar ne pomeni, da okrajni ne bodo zadolženi, da iz svojih proračunov finansirajo redno vzdrževanje šol. Z denarjem iz okrajnih skladov bomo financirali tudi tečaje za sistematično strokovno izobrazbo delavcev, da si bodo pridobili večjo kvalifikacijo. Na najbolj smotno porabo teh sredstev bodo pazili upravni odbori okrajnih skladov, v katerih bodo predstavniki okrajnih zborov proizvajalcev, sindikatov in prosvetnih organov.

Kar zadeva republiške sklade za kadre, bomo iz njih financirali

večje tečaje za strokovno izpopolnitev delavcev za vso republiko. Iz republiškega sklada bomo dali tudi pomoč posameznim okrajnim za razširitev in zgraditev strokovnih šol, če njihovi skladi ne bodo imeli dovolj denarja. Iz zveznega sklada pa bomo podpirali tiste republike, v katerih so dane upravičene potrebe po razvoju določenih strokovnih šol. Denar iz zveznega sklada bomo porabili tudi za nekatere akcije, važne za vse naše gospodarstvo.

OBRAVNAVANJE OSNUTKA
ZAKONA O RAZLASTITVI

Odbor za gospodarstvo Zveznega sveta ter odbor za organizacijo oblasti in upravo sta danes obravnavala osnutek zakona o razlastitvi. Odbor za organizacijo oblasti je zakonski osnutek v celoti sprejel, odbor za gospodarstvo pa je izrazil mnenje, da ga je moč sprejeti. V obeh zakonodajnih odborih Zvezne ljudske skupščine so danes dopolnile na sejah obravnavali osnutek zakona o razlastitvi in o obdelovanju neobdelane zemlje. Danes so sprejeli osnutek zakona o obdelovanju neobdelane zemlje, izglasovanje osnutka zakona o razlastitvi pa so preložili na jutri.

Za ponedeljek je sklicana seja odbora za gospodarstvo Zveznega sveta, na kateri bodo proučili statut Zveze obrtnih zbornic. V ponedeljek bo zasedal tudi odbor za volitve zborov proizvajalcev, ki naj predloži začasne snodnike vrhovnega gospodarskega sodišča FLRJ, in mandatno-imunitetni odbor, ki bo proučil poročila zvezne volilne komisije o naknadnih volitvah nekaterih ljudskih poslancev Zvezne ljudske skupščine. Oba domača Zvezne ljudske skupščine se bosta sestala istega dne ob 11 in določila dnevni red tega zasedanja.

Z OBČNEGA ZBORA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Gradbeniki žele biti seznanjeni z razvojem svoje stroke

Ljubljana, 23. febr. — Sedmi redni letni občni zbor Društva gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije je želel seznaniti predstavnike naših gradbenih strokovnjakov z aktualno problematiko iz te panoge gospodarstva. Tako so bili dopolnjeni na vrsti trije referati, ki so vsak po svoje prispevali k večji razgledanosti ljudi iz naše gradbene operative.

Največjo pozornost je vzbudilo poročilo inž. Marjana Brilleja o ugotovitvah komisije, ki je pripravila za Zvezni izvršni svet podatke o vlogi gradbeništva v našem gospodarstvu, dosedanjem stanju in razvoju te panoge ter o njenih perspektivah in mestu v okviru gospodarstva v prihodnjem obdobju.

Sledili sta še dve predavanji o perifernih aktualnih gradbenih nalogah v Sloveniji. Inž. Roman Čelik je poročal o gradbenih problemih, ki se pojavljajo v zvezi z nameravano razširitev koprške luke, inž. Maks Stepančič pa je navedel nekaj problematike o gradnji Nove Gorice. Po aktualnostih tudi ti dve predavanji nista zaostali: razširjena koprška luka lahko namreč znatno pripomore k večji ekonomičnosti našega prometa in proizvodnje, prav tako pa še ni povsem črtan iz dnevnega reda načrt o gradnji Nove Gorice.

Organizacijski del občnega zbora gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije je bil popoln. Društvo ima sedaj nad 800 članov. Njegova dejavnost je pri-

Premog bo moč kupovati s potrošniškim kreditom

Po navodilu glavne centrale Narodne banke bodo ljudje lahko kupovali letos na kredit vse vrste premoga. Doslej so izdajali potrošniški kredit samo za nabavo lignita. Tako mislijo odpraviti težave, kakršne so imeli ljudje lani, ko nekaj časa niso mogli kupiti rjavega premoga, ker so imeli nakazila za lignit, tega pa ni bilo na razpolago.

Tudi letos bodo odobraval po-trošniške kredite za nakup pre-moga od 1. marca do 30. junija, tako da bodo veljali barikadni čeki tri mesece potem, ko jih bodo iz-dali. Delavci in uslužbenci bodo dobivali kredite prek podjetij, v katerih so zaposleni, medtem ko bodo ostali interesi predložili prošnje za kredit neposredno banki.

Z opet smo pričla odhodom naših mladih fantov v vojašnice, kjer bodo odslužili svoj kadrovski rok. Cloveku, ki jih opazuje, ne morejo uiti izrazi na njihovih obrazih. Tako različni so! Res, da je temu iskati vzrok v njihovih značajih, ki so različni, ni pa to vse in glavno. Vsi ti mladi ljudje so bili v minulih treh letih v raznih taboriščih in tečajih predvojaške vzgoje. Ta taborišča in ti tečaji so po svoje klesali mlade duše in srca, ponekod z disciplino, ki je mejila že na brezdušje, drugje so se spustili kar na tri različne tire: na vojaški, pedagoški in aktivistični. Vsak po svoje je meril in rezal mlade ljudi, le redkokje pa so se vzgojitelji vzeli skupaje in s tako vzgojo postali bodočim vojakom prijatelji in tovariši v pravem smislu besede. Kjer je bilo tako, od tamkaj so prišli sprošeni ljudje, ki se zdaj pogumno podajajo na pot v vojašnico, kjer pa je bilo drugače, vidimo rezultate predvojaške vzgoje na mladih obrazih.

V BODOČE DRUGACE
Da se napake v dosedanjih predvojaški vzgoji popravijo, so

Z LETNEGA OBČNEGA ZBORA DRUŠTVA GRADBENIH INŽENIRJEV IN TEHNIKOV

Večja samostojnost podjetij

zahteva spremembo sistema dela delavskih svetov

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na koncu je tov. Tomšičeva govorila še o zaščiti žensk pri delu. Zlasti se je zadržala pri obveznostih, ki jih je naša država prevzela z ženevsko konvencijo. Poudarila je, da je zmotno stališče tistih, ki mislijo, da bi morali po tej konvenciji že s 1. julijem povsem ukiniti nočno delo žensk. Dolžni smo ga ukiniti le tam, kjer je to nujno, in sicer po predhodnem ustreznem predlogu sindikata. Nerealno pa bi seveda bilo pričakovati, da bo sindikat predlagal takojšnjo odpravo nočnega dela n. pr. v predelnicah, saj bi bil korak nazaj, ne pa naprej, če bi zmanjšali proizvodno predelnic in delavke postavili na cesto.

GRE ZA ZAŠČITO ŽENSK
NASPLOH

Sindikat mora seveda upoštevati, da pri nas ne gre le za ukinitev nočnega dela žensk, zaposlenih v industriji, kot to terjata ženevska konvencija, ampak za zaščito žensk nasploh. Namesto odpuštilje iz službe jim moramo z ureditvijo ustreznih servisov zagotoviti pomoč v skrbi za otroke in pri gospodarskih delih ter jih tako kolikor mogoče razbremeniti pri delu izven redne zaposlitve v podjetjih in ustanovah. Hkrati moramo seveda ustvarjati pogoje, da bomo ženskam omogočili postopen prehod s težjih delovnih mest, kamor šteje tudi nočno delo, na ustreznjša delovna mesta. V

perspektivi je seveda tudi predvideno skrajšanje delovnega časa nasploh, posebej pa na težjih delovnih mestih.

Tudi danes je bila razprava na občnem zboru zelo živahna, saj se je prigrigalo k besedi nad 20 delegatov. Razpravljali so predvsem o vlogi sindikatov pri ustvarjanju pogojev za izboljšanje življenjske ravni, za povečevanje storilnosti, za izobraževanje delavcev, o njihovem vplivu na družbeno življenje izven tovarne, o potrebi, da se sindikati zavzamejo za hitrejšo rehabilitacijo delovnih invalidov, in podobno.

Roman Albreht je podrobno govoril o nekaterih nepravilnostih pri sedanjem zviševanju tarifnih postavk za 5 oziroma 10% in o potrebi, da delavce usposobimo ne le za boljše proizvajalce, ampak hkrati tudi za sposobne upravljavce tovarn. Pri tem je poudaril, naj se sindikat zavzame, da delavski sveti ne bodo odločali o nobenem predlogu, dokler ne bodo podrobno proučili problema. Sistem dela delavskih svetov je treba temeljito korigirati, da ne bodo samo izvajali predlogov upravnih vodstev, ampak da bodo sposobni samostojno odločati. V nasprotjem primeru se s povečevanjem samostojnosti v podjetjih ne bi krepilo delavsko upravljanje, ampak bi se krepilo in s tem birokratiziralo upravno vodstvo tovarn.

Zlasti živahna je postala razprava proti koncu občnega zbora,

ko so delegati razpravljali o predlaganem programu za bodoče delo Republiškega sveta. Predvsem sta prišli do izraza različni mnenji glede ustanavljanja obrtnih delavnic pri podjetjih. Nekateri so predlagali, naj to nalogo sindikat prepusti komunam, vendar je prevladalo mnenje, da so v sedanjih okoliščinah prav podjetja oziroma sindikati dolžni in najbolj sposobni doseči, da bomo v resnici čimprej dobili razne uslužnostne delavnice, ki jih tako nujno potrebujemo. Skoraj do ostrih besed je prišlo v obravnavanju tarifnih postavk. Tovariš Piki iz Trbovelj je namreč kritiziral »linijo«, po kateri so v večini podjetij razpoložljiva sredstva uporabljali predvsem za zvišanje tarifnih postavk nekaterim vodilnim uslužbencem, čeprav so marsikateri menili, da bi bilo treba sredstva uporabiti predvsem za boljše razvijanje tistih delavcev, ki delajo neposredno v proizvodnji in od katerih je najbolj odvisen uspeh tovarne. To razpravo je tovariš Janko Rudolf zaključil z ugotovitvijo, da so o zvišanju tarifnih postavk odločali delavski sveti, pristojni sindikalni sveti in ljudski odbori, ki bi vsekakor morali napraviti tako, kot je bilo prav po njihovem mnenju.

Vh

Priprave na Hrvatskem
za kongres delavskih svetov

Predsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov Hrvatske Josip Cazi je na včerajšnji seji predsedstva poudaril, da bodo delavski sveti na Hrvatskem izvolili za kongres delavskih svetov 474 delegatov. Sindikalne organizacije naj bi pomagale, da bodo v podjetjih proučili razvoj in delovanje delavskih svetov, da bi tako lahko na kongres prišli v vprašanji, ki so pomembna za nadaljnji razvoj delavskega upravljanja. Posebno pozornost bo treba posvetiti vprašanju materialne osnove in položaja podjetja, razdelitvi skupnega dohodka, režimu osnovnih in obratnih sredstev itd.

PRED POSVETOVANJEM O MOŽNOSTI UPORABE JEDRSKE
ENERGIJE V NAŠI INDUSTRIJIZa praktično uporabo izotopov
še nismo storili dovolj

Beograd, 23. febr. (Tanjug). Nad 200 inženirjev in tehnikov, ki se ukvarjajo z uporabo radioaktivnih izotopov v industriji, ter predstavnikov industrijskih institutov ter institutov jedrske znanosti bo 27. februarja v Beogradu obravnavalo možnosti uporabe jedrske energije v industriji.

Na posvetovanju, ki ga organizira Zvezna industrijska zbornica skupaj z Zvezno komisijo za jedrsko energijo, bodo predstavniki industrije razen tehničnih metod radioaktivne uporabe izotopov obravnavali tudi proizvodnjo aparatur in opreme za številno in raznovrstno uporabo izotopov in radioaktivnega žarčenja v gospodarstvu, medicini in biologiji.

Naši strokovnjaki so pripra-

vili za to posvetovanje več strokovnih referatov. Na področju jedrskih raziskav smo dosegli pri nas lepe uspehe, na področju praktične uporabe izotopov pa še nismo storili dovolj. Povečanje delovne storilnosti, zboljšanje kakovosti izdelkov, kakor tudi bolj racionalno uporabo zmogljivosti in modernizacijo industrijske proizvodnje dosežemo najučinkoviteje z uporabo radioaktivnih izotopov in radioaktivnega žarčenja. Zato bomo upostavili tri središča za industrijsko defektoskopijo, ki bodo opravljala servisno službo za potrebe naše industrije. Središča bodo prirejala redne tečaje in seminarje, name-njene kadrom iz industrije, da se bodo pripravili na delo v zvezi s kontrolo izdelkov z radioaktivnimi izotopi.

NEKAJ IZ PROBLEMATIKE PREDVOJASKE VZGOJE

Da ne bo puška zgolj puška

se 14. t. m. zbrali v Ratečah pod Poncami pri Planici na seminarju vsi okrajni inšpektorji predvojaške vzgoje LR Slovenije. Na posvetovanju so povabili tudi zastopnike zagrebške vojaške oblasti, ljubljanskega vojaškega področja in zastopnike družbenih republikanskih organizacij ter okrajne načelnike tajništva za šolstvo, prosveto in kulturo. Seminar je vodil republiški šolski inšpektor tov. Pezzulin, prisostvovala pa sta mu tudi tov. Tone Vidmar-Luka kot zastopnik republiškega odbora UROJ in tov. Končija, predsednik republiškega odbora za predvojaško vzgojo.

Seminar, ki je trajal do 23. februarja, vzbujajo upravičene upe, da bodo taborišča in tečajni predvojaške vzgoje postali res tista središča, ki bodo vzgojili naše mlade fante v pogume in domovino ljubeče ljudi. Da je temu tako, pove vsa tista iskrenost in samokritičnost, ki je ves čas seminarja trajala med inšpektorji predvojaške vzgoje in drugimi povabljenici. Naposled so prišli do zaključka, da niso taborišča in tečajni predvojaški vzgoje vojašnice, marveč idealna priložnost, kjer nai se mladeniči pripravijo za

svoj kadrovski rok. Razumljivo je, da taborišča ne morejo biti brez discipline, toda ta disciplina naj ne pride s silo, s pomočjo klasične vojaške vzgoje, ki vklepa mlade duše v vtesnjeno kopito, od koder ni nobenega razgleda, prišla bo sama od sebe in visoka disciplina, če bodo vzgojitelji ljudje, ki so za vzgojo sposobni, ki vedo in se zavedajo, da ne sme človek izgubiti duše in srca, pa čeprav je v uniformi.

Pogled nazaj je tudi povedal in odkril, da so bili taborišča in tečajni v številnih primerih prostor, kjer so bili vojaški vzgojitelji svet zase, drugi pa spet svet zased. Kot da bi vzgajali ljudi, ki se lahko prepolove, ne pa da je človek vendar človek, z enim samim srcem in nič več.

NALOGE ZA VSE
Maja bo začetek predvojaške vzgoje. Časa je dovolj, da v okrajnih in občinskih puškah, Lepa priložnost za nas vse, da povemo članom predvojaške vzgoje, da z zanimanjem spremljamo njihovo vzgojo, lepa priložnost za naš tisk, ki nemalokrat ni zabeležil važnih predvojaških tekmovalij, medtem pa je gostobesedno nisl o nevažni tekmi.

njeni v eni ali drugi organizaciji, dolžnost predsednikov občin, okrajev in tako naprej. Pomagati moramo taboriščem in tečajem predvojaške vzgoje s svojim znanjem, s svojim položajem, ne pa raje posojati svoja imena za pokroviteljstvo raznim športnim prireditvam, kot pa tekmovaljem članov predvojaške vzgoje, ki nemalokrat potekajo, da javnost niti zanje ne ve. Imamo lepe primere, ko se je predsednik okraja ali občine osebno pozanimal za potek taborjenja, za uspehe in vzroke neuspehov. Tamkaj je bilo najti vse drugačne uspehe, kot se je to zgodilo nekje, kjer je bil nedaleč od taborišča predvojaške vzgoje spomenik padlih borcev ves čas logorovanja zanemaren malo manj kot kup smetišča. Tu niso potrebne besede.

Letos imajo v načrtu več različnih tekmovalij — občinskih, okrajnih in republiških. Lepa priložnost za nas vse, da povemo članom predvojaške vzgoje, da z zanimanjem spremljamo njihovo vzgojo, lepa priložnost za naš tisk, ki nemalokrat ni zabeležil važnih predvojaških tekmovalij, medtem pa je gostobesedno nisl o nevažni tekmi.

Jože Bon

Kulturne

VESTI

ZASEDANJE SVETA
KULTURNO-PROSVETNIH
DRUŠTEV JUGOSLAVIJE

Na včerajšnji seji Sveta kulturnoprosvetnih društev Jugoslavije so se dogovorili za datum letne skupščine, nekaterih posvetovanj in drugih manifestacij kulturnoprosvetnega dela v tem letu. Tako bo 27. in 28. maja v Beogradu skupščina Sveta, na kateri bodo razpravljali predvsem o izobraževanju odraslih v mestih in na vasi. Razen referata o teh vprašanjih bodo za udeležence pripravili material o šolskem in izenšolskem izobraževanju odraslih, o delu knjižnic, čitalnic in založniške dejavnosti, kakor tudi o filmu ter programih radijskih postaj.

Pred omenjeno skupščino Sveta bosta še dve posvetovanji. V začetku aprila bo v Trbovljah posvetovanje o delu domov kulture, (ob tej priliki bo v Trbovljah razstava fotografij kulturnih domov v Jugoslaviji), 27. in 28. aprila pa v Novem Sadu posvetovanje o izobraževanju odraslih na vasi, temu posvetovanju bodo prisostvovali tudi predstavniki republiških zadržnih zvez in glavnega odbora Socialistične zveze.

Na včerajšnji seji je bila izvoljena komisija za letno nagrado Sveta za uspehe kulturnoprosvetnih ustanov, organizacij ter posameznikov v preteklem letu. Prav tako je bilo določeno, da bo v novembru ali decembru v zagrebški umetniški galeriji organizirana velika razstava slikarskih del amaterjev.

SEMINAR ZA IZOBRAŽEVANJE
ODRASLIH

Jutri, pojutrišnjem in v sredo bo v Klubu kulturnih in znanstvenih delavcev v Wolfovi ulici prvi trodnevni seminar za izobraževanje odraslih, ki ga prireja Ljudska univerza v sodelovanju z Zavodom za organizacijo in varnost pri delu LRS, in bo posvečen prav problemu organizacije dela. Predavanja bodo spremljali najsodobnejši dvodimenzionalni pripomočki, sam seminar pa bo trajal ves dan, v dopoldanskih in popoldanskih urah.

KONCERT OBRATNIŠKEGA
PEVKEGA ZBORA

Sinoči je nastopil v dvoran Slovenske filharmonije obrtniški pevski zbor s samostojnim koncertom vokalnih skladb. S tem koncertom je zbor proslavil lep umetniški jubilej: desetletnico svojega obstoja in delovanja. Pod vodstvom dirigenta Franceta Miteka je zbor zapel slovenske narodne pesmi in skladbe slovenskih skladateljev Vodopivca, Adamca, Marolta, Butarja, Hubada in drugih. Na sporedu so bile tudi tri operne arije iz Massenettovega »Don Kihota«, Mozartove »Figarove svačbe« in Rossinijevega »Seviljskega brivca«, ki jih je zapel basist ljubljanske Opere Ladko Korošec. Koncert obrtniškega pevkega zbora je bil dostojna proslava desetletnice resnega kulturnega prizadevanja pevkega društva »Obrtniki«.

WESTMINSTRSKI ZBOR
V JUGOSLAVIJI

Slavni ameriški pevski zbor Westminster Choir bo ta teden imel v Jugoslaviji dva koncerta. Nastopil bo v Beogradu in Zagrebu 26. in 27. februarja pod vodstvom stalnega dirigenta in ustanovitelja zbora dr. Johna Finleya Williamsona ter s svojim instrumentalnim orkestrom z deli Palestrine, Byrda, Lottija, Bacha, Mozarta, Griega, Händla, s kompozicijami ameriških skladateljev in s školskimi duhovnimi pesmimi. Westminsterski zbor sodi med najodličnejše svetovne ansamble. Nastopa stalno tudi z najvidnejšimi ameriškimi simfoničnimi orkestri, z newyorško filharmonijo je posnel znamenite plošče Beethovenove Misse solemnne IX. simfonije, Bachovega Matejevega pasijona in druge. Med dirigenti, ki so dirigirali zboru, so tudi slavna imena dirigentske paleste: Toscanini, Bruno Walter, Stokovski, Cantelli, Rodzinski, Mitropoulos in Ormandy.

NOVINARSKÉ NAGRADE
NA HRVASKEM

Pravilnik o podeljevanju letne nagrade Društva novinarjev Hrvatske, ki so ga te dni sprejeli, določa, da bodo novinarjem vsako leto podeljevali nagrado, ki se bo v spomin na novinarja-revolucionarja Otokarja Keršovanija imenovala Letna nagrada Društva novinarjev Hrvatske »Otokar Keršovani«. Višina nagrade je 500.000 din. ta vsota pa je razdeljena na deset nagrad, odnosno na štiri kategorije nagrad: ena nagrada I. kategorije v znesku 100.000 dve II. kategorije po 75.000, tri tretje po 50.000 in štiri nagrade IV. kategorije po 25.000 dinarjev. Nagrade »Otokar Keršovani« bodo pravi podelili že leta.

NAŠI SINDIKALNI DELAVCI med poljskimi delavci in kmeti

Varšava, 23. febr. (Tanjug). — Delegacija Centralnega sveta ZSJ, ki se mudi na obisku na Poljskem, se bo jutri po šestdnevnom potovanju po poljski deželi vrnila v Varšavo. Jugoslovanski gostje so se najprej ustavili v Wrocławu, kjer so si ogledali veliko tovarno železniških vagonov, blizu mesta pa državno kmetijsko posestvo Sosznicu. Nato so se dva dni mudili v Sijonsku. Razen Katowic, glavnega mesta najbogatejšega poljskega industrijskega področja, so si ondi ogledali več rudnikov in tovarn. Nato so se mudili en dan v največjem poljskem metalurškem kombinatu Nowi Hut, blizu Krakowa. Včeraj so bili v Krakowskem kombinatu bombažne industrije, danes pa so si ogledali to staro zgodovinsko mesto.



Ministrski predsedniki dežel «male» Evrope na zadnjem pariškem sestanku v zvezi z zahodnoevropskim trgovim in Evroatomom — od leve proti desni: Van Acker (Belgija), Adenauer (Zahodna Nemčija), Mollet (Francija), Drees (Nizozemska) in Bech (Luksemburška)

Na poti v socializem

Volilni program Kongresne in drugih strank

New Delhi, 23. febr. (Tanjug). Jutri se bodo začele splošne volitve v indijski parlament in deželne skupščine — druge parlamentarne volitve od razglasitve neodvisnosti dežele. Trajale bodo 19 dni in, sodeč po najnovejših podatkih, se je prijavilo zanje 13.500 kandidatov štirih velikih vseindijskih strank — Kongresne stranke, Narodne socialistične stranke, Komunistične partije in indijske nacionalistične stranke, »Džan Sang«, kakor tudi cele vrste manjših političnih skupin in neodvisnih kandidatov.

Volitve ne bodo istočasno na vsem ozemlju, marveč postopno po posameznih državah. Ker so nekateri kandidati odstopili, so razglasili doslej za izvoljene 12 kandidatov Kongresne stranke za centralni parlament, vsem ko so za krajevne skupščine razglasili za izvoljene 44 kandidatov, od teh 4 neodvisne, ostale pa z liste Kongresne stranke. Izid glasovanja bo znan šele konec marca.

V enem najobsebnostnejših predvolilnih manifestov je Kongresna stranka potrdila, da bo v Indiji zgradila družbo po socialističnih načelih, upoštevaje izkušnje drugih dežel, toda po specifičnih razmerah v Indiji ter v skladu z njenimi tradicijami. Stranka ugotavlja, da je okrepitev težke industrije nujno potrebna za industrializacijo in za neodvisnost dežele, razvijati in izpopolnjevati pa bo treba tudi kmetijstvo. Stranka opozarja na odločilno vlogo javnega sektorja v gospodarstvu. V tem smislu pozdravlja nacionalizacijo Državne banke in zavarovalnic, s čimer je zagotovljena »strateška kontrola gospodarstva«. Kongresna stranka ugotavlja, da agrarna reforma še ni do kraja opravljena in zahteva reorganizacijo vasi na podlagi kmetijskih združenj. Zahteva tudi prilagoditev upravnega aparata potrebam gospodarskega načrta, odpravo birokracije vseh oblik ter tesno povezavo oblasti z množicami.

Stranka ugotavlja, da je za začetek v industriji gospodarska centralizacija potrebna, da pa morajo dobivati tovarne čedalje več pooblastil v upravljanju. Na

zunanje političnem torišču Stranka pozdravlja dosedanje napore vlade za zagotovitev miru na svetu in se ponovno izreka za mednarodno sodelovanje na načelih koeksistence. Hkrati pa naglašuje, da Indija ne more trpeti na svojem ozemlju ostankov kolonialne posesti, čeprav se bo tudi v tem odločno držala miroljubne poti.

Narodna socialistična stranka

Indije prav tako zahteva v svojem programu izgradnjo socialistične Indije, smatra pa, da mora vlada podpirati malo in srednjo industrijo. Po mnenju te stranke je srednji razred podlaga indijske družbe. Zato zahteva tudi večjo podporo v trgovini in obrti.

Komunistična partija Indije odobrava drugi petletni načrt kakor tudi zunanjo politiko vlade, toda samo v splošnih potezih. Zanimiv moment v njenem manifestu je odločnost, da bo »zastavila vse sile za enotnost demokratskih in levčarskih gibanj«. KP Indije si bo prizadevala ustvariti ugodne pogoje za demokratizacijo deželnih vlad, ki naj se oporo na koalicijske demokratske stranke in demokratske misleče posameznikov.

Komisija za manjše narodnostne skupine na Poljskem

Varšava, 23. febr. (PAP). CK ZDPF je danes ustanovil posebno komisijo za pomoč drugim narodnostnim skupinam na Poljskem. Komisija bo proučila položaj glavnih narodnostnih skupin — Židov, Nemcev in Ukrajincev — ter presodila, kaj so ukrenile krajevne oblasti in posamezna ministrstva za povrnitev gromotne škode, ki je bila svoj čas prizadejana pripadnikom posameznih narodnostnih skupin. Za predsednika komisije, v kateri bodo tudi predstavniki glavnih narodnostnih skupin, je bil imenovan Witold Jarosinski, eden izmed sekretarjev CK ZDPF.

TEHNIČNA POMOČ TUNIZIJI IN MAROKU

New York, 23. febr. (AP). V OZN so objavili, da bosta Tunizija in Maroko dobili od te organizacije tehnično pomoč v vrednosti 460.000 dolarjev, namenjeno za zboljšanje gospodarskih in socialnih skrbstvenih naprav.

OB TRGOVINSKIH POGAJANJIH V CSR

INDUSTRIJSKI CENTER dežel v Vzhodni Evropi

Industrijska tradicija Češkoslovaške izvira še iz dobe pred prvo svetovno vojno. V nekdanji avstro-ogrski državni skupnosti je bila središče industrije, zlasti lahke. Pred veliko svetovno krizo je znašal njen industrijski izvoz tri četrtine celotnega izvoza. Precejšen del prebivalstva je bil zaposlen v industriji. Politična pogibel v drugi svetovni vojni pa je tudi ni gospodarsko zlomila. Naglo je izbrisala posledice vojne in imela kmalu po vojni dejansko še trdnjšo industrijsko podlago, tako da se je na posameznih področjih povečala industrijska zmogljivost tudi za 30 odstotkov. Po vojni se je Češkoslovaška uvrstila med prve industrijske dežele na svetu.

Industrializacija se je v po-vojnem obdobju usmerila predvsem na težko industrijo in v tem smislu so začrtali smernice prvega (1949–1953) in drugega (1956–1960) petletnega plana. Pri tem so dosegli tudi znatne uspehe. Vendar pa je ta oblika ekspanzije industrijske proizvodnje privedla do resnih notranjih neravnovesij, ki so prišla do izraza v zaostajanju kmetijstva, v določenem zamerjanju lahke industrije visoke kakovosti in v zaostajanju surovinsko-energetske podlage. Vendar je treba poudariti, da je drugi petletni plan takoj za težko industrijo postavil v ospredje kmetijstvo, pa tudi dvig življenjskega standarda prebivalstva, kar bi moglo pomeniti tudi enakomernejši in kvalitetnejši razvoj doslej zapostavljene lahke industrije.

Dežela, ki nima dovolj industrijskih surovin, z nezadostnim notranjim trgovim, se mora dodatno povezati s čim več zunanjimi trgi. Od tod težnja Češkoslovaške, da bi na eni strani povečala menjavo z Zahodno Evropo, na drugi pa se še bolj uveljavila na novih trgih ostalih kontinentov, kjer sicer tudi prej ni bila neznana. Ondod se sicer hite oster konkurenčni boj, toda CSR nastopa s finančnimi olajšavami, tehničnim sodelovanjem, s kvalitnimi dobavami, priskrbovati številnih trgovskih predstavnikov in dosega dobre uspehe. V zadnjem času je poudarila menjavo z Brazilijo, Argentino in Mehiko, uspešno trguje z Burmo in Indonezijo, navezuje trgovino z Afganistanom, trguje z Egiptom.

Jugoslovanska - češkoslovaški gospodarski odnosi so že stari in zlasti gospodarsko važni za obe strani. Pred vojno, pa tudi v prvih povojnih letih so sloneli na menjavi jugoslovanskih agrarnosurovinskih pridelkov za češkoslovaške industrijske proizvode.

Ta leta je bila Češkoslovaška udeležena v jugoslovanskem izvozu in uvozu tudi s 15%.

Ko so bili stiki z vzhodnimi deželami prekinjeni, je zamrlo tudi sodelovanje s Češkoslovaško. Pozneje je prišlo do znatno manjše menjave (okrog 2,8% leta 1956) in v drugačni sestavi. Gospodarske koristi obeh dežel so se spet začele uveljavljati, vendar je še vrsta objektivnih in subjektivnih okoliščin, ki otežujejo živahnejše gospodarske stike.

Možnosti za razvoj gospodar-

skih stikov so izredno velike. Razen za blagovno menjavo se obe deželi zanimata za razvoj tranzitnega prometa prek naših pristanišč in za izkoriščanje naših pomorskih uslug. Zanimanje češkoslovaške turistice za letovanje na Jadranu je že tradicionalno. Dodatne možnosti za blagovno menjavo v prihodnosti predstavljajo neizkoriščeni investicijski in blagovni krediti. Široke možnosti so tudi na področju tehničnega sodelovanja.

Ce bodo našli ustrezne vsebinske rešitve in v osnovi uredili vprašanje dosedanjih pozitivnih klirinskih saldov v CSR, je upravičeno pričakovati, da bodo gospodarska pogajanja, ki so se začela v Beogradu, odprla novo stran v gospodarskih stikih med obema deželama.

F. I.

Molletova pot v Washington, Ottavo in London

Pariz, 23. febr. (Tanjug). Francoski ministrski predsednik Guy Mollet se bo po vrnitvi iz ZDA v začetku prihodnjega meseca stal s predsednikom angleške vlade Macmillanom. V uradnih krogi poudarjajo, da datuma njunega sestanka še niso natančno določili, da pa se bodo začeli razgovori bržčas 8. marca v Parizu.

Po nedavnih konferenci predsednikov vlad «male Evrope» v Parizu o vprašanjih skupnega trga in Evroatoma, so bližnji razgovori v Washingtonu in Ottavi ter sestanek z angleškim ministrom predsednikom del Mollette obsežne diplomatske dejavnosti v prizadevanju, da bi odpravil posledice osamitve Francije zaradi napada na Egipt.

Mollet potuje z zunanjim ministrom Pineaujem jutri zvečer v Washington, kjer bo imel v tork in sredo razgovore s predsednikom Eisenhowerjem in državnim sekretarjem Dullesom. V francoskih političnih krogih poudarjajo izreden pomen teh razgovorov zlasti sprito razlik v glediščih

obeh dežel o položaju na Bliznjem vzhodu. Francija je na tem področju zlasti zainteresirana zaradi odneva dogodkov na Bliznjem vzhodu, v Severni Afriki in neporavnane spora v Alžiru. Načrt o sredozemski zvezi, o kateri tu čedalje bolj govorijo, kakor tudi o ameriško-španski pobudi za povezovanje Severne Afrike z Zahodom so sprejeli v Parizu s hudimi pomisleki.

Kar zadeva anglo-francoske razgovore v začetku marca se bodo nanašali večinoma na probleme evropskega združevanja in možnost, da bi se tudi Velika Britanija pridružila skupnemu trgu v okviru svobodne trgovinske cone.

Obnavljali pa bodo tudi več drugih vprašanj, kakor sta zahteva Velike Britanije po umiku dela angleških čet iz Nemčije in možnost skupne anglo-francoske proizvodnje raketnega orožja. To so zdaj glavne ovire za doseg enotnega gledišča obeh dežel o problemih v Evropi in razorožitve.

Z VSEH STRANI SVETA

DELNA NA SUEŠKEM PREKOPU

New York, 23. febr. (AP). Kakor so objavili sinoči, bo Sueški prekop uspešno odpravljen, kar bo omogočilo, da bo odpravljen prekop, ki ga je izvedel OZN, kar bo omogočilo, da bo odpravljen prekop, ki ga je izvedel OZN, kar bo omogočilo, da bo odpravljen prekop, ki ga je izvedel OZN.

ZVIŠANJE IZDATKOV ZA VARNOSTNE SILE

New York, 23. febr. (AP). Proračunski odbor Generalne skupščine OZN je priporočil, naj bi razen že prej odobrenih 10 milijonov dolarjev povečal prispevek za financiranje varnostnih sil OZN za 6,3 milijona dolarjev. Ta predlog je bil sprejet z 42 glasovi proti 7,5 dežel, tudi SZ, pa se je vzdržalo glasovanja.

FRANCIJA INCIDENT S SEVERNIMI AFRICANI

Pariz, 23. febr. (Reuters). Tu je sinoči nastal obojni spopad med francoskimi policaji in skupino Severnih Afticanov, ki se je vozila v nekem avtomobilu. Ranjeni so bili trije Severni Afticani in dva policaja. Policaji so aretirali vse ljudi, ki so bili v avtomobilu.

ZUNANJEPROVINSKI PRIMANIKLJAJ

Pariz, 23. febr. (Reuters). Po uradnih podatkih se je kljub rekordnemu izvozu v letošnjem januarju francoski zunanjetrgovinski primanjkljaj še povečal. V tem mesecu je znašal 61,5 milijarde, lani v decembru pa 37,5 milijarde. Januarja se je povečal uvoz na 100,5 milijarde (decembra 131,3 milijarde). Najbolj se je povečal uvoz petroleja in drugega blaga, ki na se začelo primanjkovati zaradi blokade Sueškega prekopa.

LIBIJA SAUD V TRIPOLISU

Tripolis, 23. febr. (Reuters). Kralj Saud, ki je prišel iz Tunizije v Tripolis, ob prihodu ga je sprejel tudi libijski kralj Idris.

Ollenhauer napoveduje

uspeh socialističnih demokratov na volitvah v jeseni, če ne bo vmešavanja od zunaj

Chicago, 23. febr. (AP). Vodja zahodnonemških socialističnih demokratov Erich Ollenhauer, ki potuje po ZDA, je tu na sestanku z novinarji izrazil prepričanje, da morata ZDA in ZSSR sodelovati v obravnavanju evropskih problemov. V odgovoru na neko vprašanje je rekel, da še ni navezal stikov z nobenim državnim kom evropskih dežel v zvezi s svojimi predlogi o splošnem sistemu evropske varnosti, s katerimi bi zamenjali Atlantsko in Varšavsko zvezo.

O zahodnonemških notranjih problemih je Ollenhauer izjavil, da je zdaj več upanja, da bodo na volitvah zmagali socialistični demokrati, kakor ga je bilo leta 1953. Volitve bodo sredi septembra in zanje bo po njegovem mnenju ustvarjeno ugodno vzdušje, če ne bo nobenega vmešavanja od zunaj.

Na predavanju na Rooseveltovi univerzi pa je Ollenhauer izjavil, da bo razdeljena Nemčija zmerom vir kriz v Evropi in po vsem svetu. »Preiti prek tega dejstva«, je rekel, »pomeni iskati napadne zaključke. Poudaril je, da bi moral s sporazumom med vesilami določiti mednarodno vojaško ureditev Nemčije, kar bi bil uvod v ostale ukrepe, ker je po njegovem mnenju nespametno misliti, da bi lahko uredili nemško vprašanje Nemci sami. Takšen sporazum bi moral nemški vladi prepričati, da bi deželo vključila v katerikoli vojaški blok.

bra in zanje bo po njegovem mnenju ustvarjeno ugodno vzdušje, če ne bo nobenega vmešavanja od zunaj.

BENO ZUPANČIČ

Med preteklostjo in prihodnostjo

prebivalstva, ki ga je vsako leto za 350 tisoč ljudi več.

Vsa ta vprašanja srečujemo na slehernem koraku, v kakršni koli obliki: naj gre za neupanje Evropejcev zaradi omrtvelega trga, naj gre za množice uniformiranih ljudi, ki so v takem položaju morebiti potrebni, vendar pa neuporabni, za pomanjkanje strokovnjakov, ki naj bi nadomestili izgnane ali bežeče Evropejce, ali za birokracijo, ki cvete v natančnem razmerju med pisanim in nepisanim delom prebivalstva, ali končno za ideološki odraz vsega tega — za misli, ki jih bereš v časnikih in ki jih nikakor ni mogoče strniti v zaokroženo celoto — z izjemo eno-

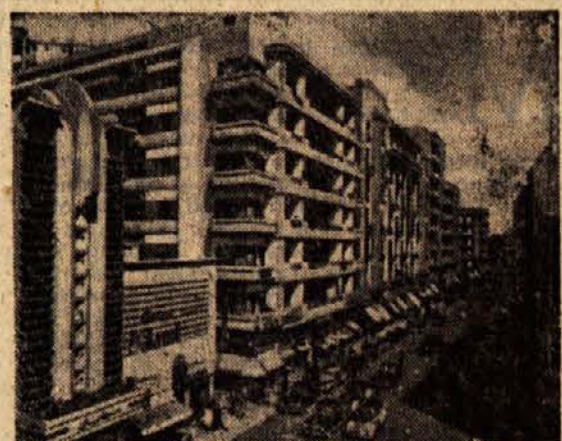


Ibn Tu Lunova mošeja v starem Kairu

dušne odločnosti, da osvobodijo ves arabski svet tujega gospostva.

Tu, ki se je kdaj vsaj mimogrede sprehodil v ugodnejših časih, so razlike v primeri s preteklimi leti še toliko bolj očitne, ne da bi mogel reči določno besedo o tem, kako bodo politični vzol na Bliznjem Vzhodu razvzljajali drugi in predvsem Arabci sami. Vsekakor čakajo to bistro, živahno, z vsemi naravnimi darovi obdarjeno, a vendar doslej tako zapuščenno, zaostalo ljudstvo, ki se je komaj pričelo prebujati, a je že pri prvih korakih mladane sprožilo plaz svetovne katastrofe, še hude preizkušnje. Zdjaj, ko so Združeni narodi to katastrofo preprečili, je nastopil čas, ko bodo tudi v arabskem svetu hočeš nočeš pričeli misliti na to, da bodo levji delež vsega tistega, kar bodo hoteli imeti, morali kljub vsemu narediti sami. To bo huda, a poučna šola za dežele, ki so prekrivale ali še vedno prekrivajo notranja socialna nasprotja z zunanjim bliščem svojih mest, z zaslužki od trgovine, tranzita, pomoči ali plačil za politični vpliv velikih sil — te so se držale prekopa, naftnih izvirov in bombaznih plantaž, vse drugo pa jih ni dosti zanimalo.

Tako ali tako, tudi Egipt bo moral preživeti tisto hudo, a nujno stisko, usojeno vsem narodom, ki se še zlasti odtresajo tujega gospostva: ko namreč zasežejo družbeno (domače ali tuje) gospostvo, nakopičeno pri sorazmerno maloštevilnih posameznikih, in ga razdelijo na vse svoje gospodarstvo. To bogastvo nenadoma skopni in se pri posamezniku komaj kaj pozna. Tako so pota, ki vodijo v neodvisnost: trnava, zamotana, tvegana, in kdor to prebrodi, postane navsezadnje vendarle sam svoj gospodar. Pri vsem tem pa je



V središču novega Kaira

lahko odločilnega pomena to, koliko je ljudstvo disciplinirano, enotno, prizadevno, osvobodjeno tradicionalnih bremen in predsodkov, prežeto z zaupanjem in samozavestjo — ta je manj nevarna, kadar prekipava, kakor taktat, kadar je ni. Egipt je imel za časa Napoleonove okupacije 7 milijonov prebivalcev in 3 milijone fedanov obdelane zemlje (fedan je 4200 kv. metrov), danes pa ima 23 milijonov prebivalcev in 6 milijonov fedanov obdelane zemlje. In če pravi Gamal Salem, da Egipt ni prenaseljen, temveč nerazvit, je to popolna resnica, vendar tako bridka, da dá misliti tudi tujci, ki ga manj preseneti pravilno bogastvo posameznikov, kakor ga prizadene revščina večine. In ta revščina, ki je tako breme, je hkrati tudi zagotovilo, da si bodo ljudje volili usodo po svoji volji in prizadevanjih, da bo nekoč vse to današnje samo še preteklost: vojne strahote, revščina, negotovost in skrb za tiste, ki so in za tiste, ki še pridejo.

NEMIRNA DELTA

Ko se vrneš s peščenega Sinaja v zeleno Delto, v Kairo ali v Aleksandrijo ali kam drugam, te nenadoma obide občutek, kako je Sinaj pravzaprav daleč, daleč celo od Egipta, posebno današnjega Egipta, ki ga je en sam vrvež — toda ne tisti prijetni, radostni vrvež, ki mu dajejo še posebno pisanost številni obiskovalci te čudovite dežele. To je danes bolj notranji družbeni vrvež dežele, ki se je komaj znebila nomenarha in se komaj lotila tako kravo potrebnih socialno-ekonomskih reform, ko se je iznenada znašla v precepu med vojno in mirom, ko je iznenada prekinila sorazmerno mirni potek njenih reformov vojna nevarnost, ko je ekonomsko življenje prizadela razen velikih davčatev za obrambo še velikanska vojna škoda, in ko so ga morali na hitro roko v marsičem preusmeriti tako zaradi izгона francoskega in britanskega življa in zaplembe njegovega premoženja, kakor zaradi trenutnega političnega sorazmerja velikih sil na Bliznjem vzhodu.

Kakor je ta osvobodilna vojna včasih že kar čez mero razvnela arabski nacionalizem, tako je tudi zaradi vojaškega poraza navdala ljudi z nenavadno zamišljenostjo, s skepsco, zlasti pa z ekonomskim nezaupanjem tako zaradi vsaj začasnega pomanjkanja nekaterih osnovnih življenjskih potrebščin (čaj, petrolej i. pd.) kakor tudi zaradi padanja valute in počasnega, a nenehnega naraščanja cen. Dežela, ki lahko izvaža v znatni, a vendarle omejeni količini samo bombaž, a uvaža domala vse drugo, zraven daje občutne zneske še za obrambo, hkrati pa je utrpela veliko materialno škodo zaradi vojnih razdeljanj in zaradi zaprtega prekopa, mora zabresti v hude čase, posebno še, ker so vse te težave nujno zavrele prizadevanja vlade, da bi zmanjšala strahotni prepad med bogastvom in bedo — da bi vsaj nekoliko izboljšala življenjsko raven povprečnega prebivalca. To je najnujnejša notranja naloga, težavna že zavoljo nenehnega naraščanja

POLITIČNA ZELA V MEDICI SENZACIONALNE KRONIKE

LORD BEAVERBROOK PROTI EVROPI

London, februarja. »Daily Express« so v njegovih rokah tudi tedenski »Sunday Express« (naklada 4 milijone), večerni »Evening Standard« (naklada skoraj 1 milijon) in več pokrajinskih časnikov — skupno nekaj nad 3 milijone izvodov na teden.

Toda lord Beaverbrook ne kuje iz svojih časnikov zgolj denarce. Denar mu je celo postranska stvar. Lord Beaverbrook je človek z določenim političnim poslanstvom: rešiti britanski imperij. Že desetletja bje križarsko vojno proti vsem zunanjim in notranjim sovražnikom Imperija, proti vsemu in proti vsakomur, ki sodi po njegovem mnenju med te sovražnike, pa najsi je to že os Rim-Berlin ali Kongres

bo naposled njihov življenjski standard zdrl na raven sicilskoga dnarja.

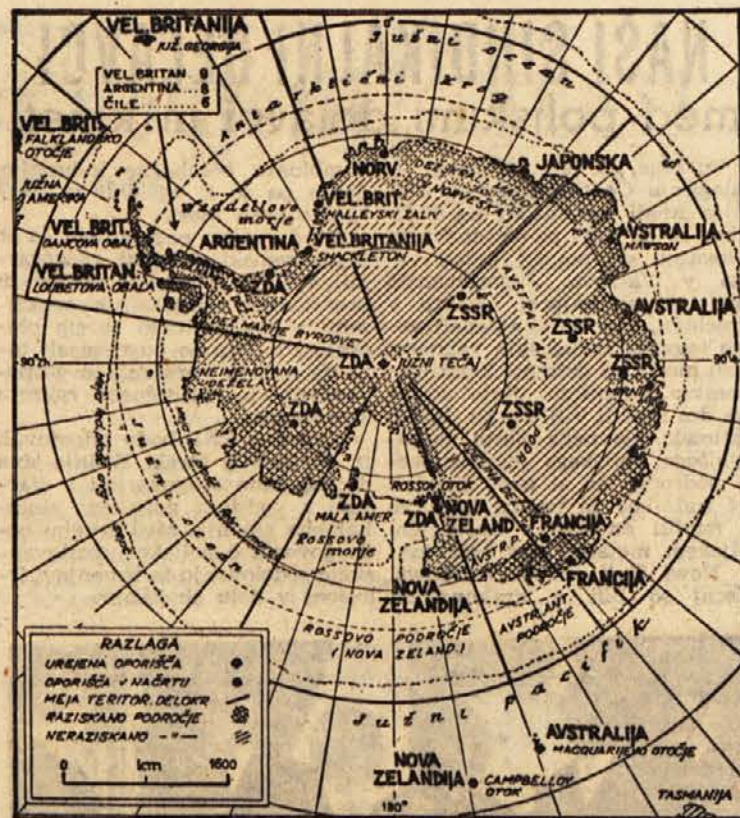
Tesnejša povezava z Zahodno Evropo, zlasti v okviru »svobodnega trga«, bi v resnici povzročila oslabeitev in dokončno odpravo carinskih pregrad ter ostalih barikad, s katerimi se je obdalo britansko gospodarstvo. V končnem nasledku bi to pomenilo propad dela britanske industrije, ki ne bi mogla vzdržati svobodne konkurence s kontinentalno industrijo, zlasti nemško. Sicer se pa industriji tega zavedajo tudi brez Beaverbrooka. Toda britanska vlada z Macmillanom, Thorneycroftom, Sandysom in drugimi vnetimi pristaši »evropske ideje« na čelu z ničemer ne izpričujejo, da se boji tega tveganja. Če naj sklepamo po dosedanjih njenih ukrepih, »evropska orientacija« ni ne slepilo ne začasni ukrep, marveč dolgoročna smer britanske ekonomske politike in njene politike nasploh — tudi če upoštevamo, da utegnejo Macmillanova vlada zamenjati laburisti, kajti ti so še »bolj evropsko« nastrojeni, tembolj zato, ker računajo v prihodnosti na »socialnodemokratsko« Evropo.

sikateri njegov argument utegne pasti na plodna tla. Povprečni bralec, ki se je že navadil na to, da poveljuje evropskim silam v Atlantski zvezi ameriški generali, je s instinktivno prepadenostjo reagiral na novico, da je bil za zavezniškega poveljnika v Srednji Evropi (s sedežem v Parizu) imenovan nemški general Speidel, bivši član Hitlerjevega generalnega štaba. Če ima »Daily Express« prav, ko se upira tej izbiri, ali nima morebiti prav tudi, ko se togoti proti Evropi kot takni, ali nima morebiti prav, ko trdi, da je za Britance edina rešitev v dobrem starem Imperiju?

Lord Beaverbrook ni samo zanimiva politična okamenina. Še zmeraj predstavlja živo politično moč, sposobno za diverzantska delovanja — če že ne več tudi za frontalno vojno.

Drži se, Evropa!

Kosta Timotijević



Na Antarktiki: močnejše črte — meje političnih sektorjev

ZA KULISAMI ODPRAV V GEOFIZIČNEM LETU

Znanstvena prizadevanja ki se za njimi skrivajo politični računi

(Od našega stalnega dopisnika)

New York, februarja.

Antarktični podvigi, ki so zadnja leta tako številni in se jih lotevajo razni narodi, čedalje bolj pravejšajo v nov mednarodni politični problem. V okviru svetovnega geofizičnega leta sodeluje v obsežnih raziskovalnih letih sedem dežel — Nove Zelandije, Čila, Avstralije, Velike Britanije, Argentine, Francije in, kakor pravijo, Norveške. Kaj pravzaprav mislijo ZDA, ki doslej niso postavljale nobenih zahtev, in pa SZ, ki je prav tako poslala močno odpravo, ni pa objavila ničesar, po čemer bi lahko sklepali na njene namere — to se bo šele pokazalo. Nova Zelandija je medtem sredi januarja ustanovila na svojem antarktičnem oporišču poštni urad in dala ondi v promet prvkratk posebne znamke, s čimer bi rada uveljavila svojo oblast na Rossovem področju.

zi določno izpovedati svoje stališče. Se ve, kolikor ga že niso.

V zadnjem času se kopičijo zahteve, naj območje Južnega tečaja razdelijo med nekatere dežele in naj začrtajo meje. Doslej so — uradno ali neuradno — znašale aspiracije najmanj sedem dežel — Nove Zelandije, Čila, Avstralije, Velike Britanije, Argentine, Francije in, kakor pravijo, Norveške. Kaj pravzaprav mislijo ZDA, ki doslej niso postavljale nobenih zahtev, in pa SZ, ki je prav tako poslala močno odpravo, ni pa objavila ničesar, po čemer bi lahko sklepali na njene namere — to se bo šele pokazalo. Nova Zelandija je medtem sredi januarja ustanovila na svojem antarktičnem oporišču poštni urad in dala ondi v promet prvkratk posebne znamke, s čimer bi rada uveljavila svojo oblast na Rossovem področju.

Politični sektorji ob Južnem tečaju

Če bi zarisali na antarktični zemljevid zahteve posameznih dežel ali njihovih določnejših aspiracij v tem oziru, bi bilo celotno področje razdeljeno na več delov, ki mestoma posegajo drug v drugega.

Avstralija bi rada dobila pravico do velikega področja, ki sega od Južnega tečaja proti Indijskemu oceanu, znotraj tega je pas francoskih oporišč, Ondi so tudi sovjetsko in eno ame-

riško oporišče. Dalje proti Atlantskemu oceanu je dežela kraljice Maud, za katero se zanima Norveška, pa tudi eno japonsko oporišče. Dalje proti Atlantskemu oceanu je področje, obrnjeno proti južnemu koncu vzhodne polovice Južne Amerike; tu je vrsta območij, ki večidel posegajo eno v drugega. Na tem področju se kar vrstijo oporišča Velike Britanije, Argentine, Čila. Ondi je tudi eno ameriško oporišče.

Če gredo od onod dalje v Deželo Marje Byrdove, ki so si jo izbrali za raziskovanje ameriški raziskovalci, pridemo na področje, ki si ga za zdaj še nihče ne lasti. Med njim in tako imenovanim avstralskim pasom pa je področje Rossovega morja, kjer so glavna oporišča ZDA in letališča, s katerih odhaja ameriška odprava v najjužnejše pokrajine Južnega tečaja. Nova Zelandija bi rada dosegla suvereno pravico prav na tem področju.

Govorijo že o tem, da Nova Zelandija in Avstralija, po vsej priliki pa tudi nekatere druge zainteresirane dežele vztrajajo pri razdelitvi Antarktike, ker nadeajo, da bi na to »stratiško« področje, prodira SZ in onod postavlja svoja stalna oporišča. To področje namreč omogoča ne samo nadzorstvo nad plovo obkrog Južne Amerike in tudi Afrike, marveč tudi politično nadzorstvo nad številnimi področji južne zemeljske polute.

Kaj bi rada Nova Zelandija?

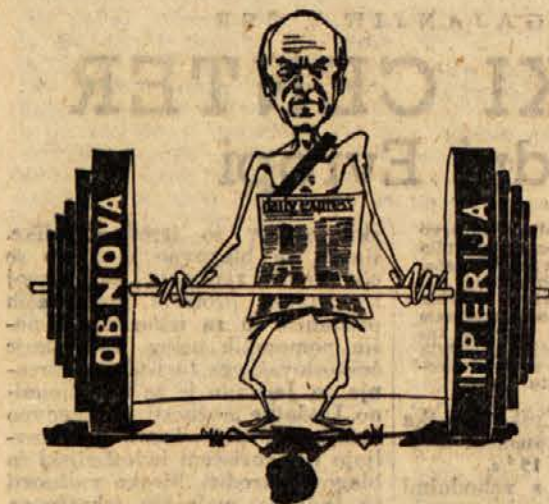
Nova Zelandija je v pogajanjih z ZDA med drugim predlagala: ZDA in Nova Zelandija naj skupno zahtevata, da jim pripoznajo pravico do ozemlja, ki bi segalo od pacifiških voda do Južnega tečaja med 180. poldnevnikom na eni strani in približno 80. poldnevnikom na drugi strani, kjer bi bila meja področja, ki bi pripadalo Čilu.

ZDA doslej uradno niso prišle na dan z nobeno zahtevo. Pravilo pa, da bi utegnile ZDA sprito znatnih sredstev, ki so jih vtknile v oporišča na Antarktiki — dolet okrog 5 milijonov dolarjev — ter sprito ponovnega razplantiranja blokovskih razprtij spremiti to stališče.

Sprito tega bi se lahko stvar samo zamotala in novi zapleti bi nekega dne neobito prišli do izraza, tako na področju medblokovskih odnosov kakor tudi znotraj blokov samih. To se lahko zgodi, čeprav to ni nujno, da mora priti do tega prav kmalu.

Na seznam svetovnih problemov pa prihaja polagoma nov problem. Pri tem bje na dan vsa neupornost trditve, po katerih bi se postopni proces razorožitve, ki bi nedvomno mnoga pripomožla k pomiritvi med bloki, za prava stvar, je ne, kot ko bi bili urejeni glavni problemi.

Blagoje Lazić



Ali bo staremu lordu uspelo?

leki sprejme mnenje, ki ji ga posreduje list. Vsekakor dnevniku z naklado nad 4 milijone izvodov ni moč odreči političnega vpliva na ljudi.

Križarska vojna za Imperij

Pomudimo se pri »Daily Expressu«. Njegov lastnik lord Beaverbrook je največji časopisni magnat v Veliki Britaniji. Razen

Trade Unionov, republikansko krilo južnoafriških nacionalistov ali gibanje Mau-Mau v Keniji, Nehru ali Dulles, Varšavski pakt ali Paul Henri Spaak. Slavil je Churchill, dokler je verjel, da se bori za veličino Imperija, ko pa se je prepiral, da »gra Velika Britanija v Atlantski zvezi drugo violino«, je udrihal po njem. Ede-na je koval v zvezde, ko je ta krenil v napad na Egipt, ko pa je bilo objavljeno premirje in se je Eden zatekel na Jamaico, drugim pa prepustil »sramotno kapitulacijo pred OZN«, ga je zmlinčil v prah. Ko je Gaitskell nastopil proti vladni suški politiki, se je Beaverbrook tolikanj raztogotil, da je vsem svojim časnikom ukazal, naj aplaudirajo Bevanu. Ko pa je Anthony Nutting izstopil iz vlade, ker se ni strinjal z Edenovo pustolovščino na Suez, so začeli Beaverbrookovi časniki objavljati razne škandalozne zgodbe, ki so jih izbrskali iz Nuttingovega zasebnega življenja.

Madžarska in Avstrija

Budimpešta, 23. febr. Budimpeštanski Radio je poročal, da je zunanje ministrstvo objavilo poročilo o stikih med Madžarsko in Avstrijo. V njem je rečeno, da si je madžarska vlada prizadevala, da bi dosegla v Avstrijo stike do brlih sosedov in da se je pri tem ravnala po načelih mirne koeksistence, spoštovanja Avstrijske republike in nevmešavanja v notranje zadeve drugih dežel. Poročilo pripominja, da ni moč reči, da bi si bila Avstrija prizadevala, »urediti svoje stike z Madžarsko v duhu teh načel« Madžarsko zunanje ministrstvo v poročilu trdi, da so avstrijske oblasti v času oktobrskih dogodkov na avstrijskem ozemlju tolerirale in podpirale akcije proti Madžarski in da je to omajalo »zaupanje mednarodnih narodov v Avstrijo«. Na koncu poročila je rečeno, da bo madžarska vlada ukrenila vse, kar je v njeni moči, da bodo stiki med obema deželama tudi v prihodnje sloneli na prejšnjem omenjenih načelih in zahteva od avstrijske vlade, naj prav tako spoštuje ta načela.

Angleški ali nemški hladilnik

Zdaj pa je vse to potisnjeno v ozadje. Pojavil se je nov sovražnik — Evropa. Odkar je ministrski predsednik Macmillan objavil »evropsko orientacijo« svoje vlade, se je Beaverbrook vrgel na delo, da bi Britancem v besedi in sliki predočil vse strahote, ki jih prinaša »samomorilna politika« povezovanja z Evropo. Beaverbrookovi časniki so začeli strašiti Angleže, da bodo ostali brez Imperija in brez dela, da bo britansko vodikovo bombo zamenjal »Evroatom«, da bodo na koncu morali jesti dansko maslo namesto novozelandskega in da

Beaverbrook ima zelo malo naravnih zaveznikov, v glavnem na konservativni desnici, v »suški skupini« in lordski zbornici. Povprečnemu bralec, ki kupuje »Daily Express«, da bi zvedel za zadnje umore, skandale in športne rezultate, pa je bolj ali manj deveta skrb, ali bo kupil hladilnik angleške ali nemške izdelave — kupil bo pač tistega, ki bo boljši in cenejši.

Drži se, Evropa!

Beaverbrook bje izgubljeno bitko, vendar še napada. In mar-

Spremembe v Zahodni Afriki

Podoba je, da bo leto prineslo zahodnemu delu Afrike pomembne spremembe. Velika Britanija in Francija si prizadevata, da bi njuni odnosi s prebujenimi narodi »črnega kontinenta« postali bolj gibljivi. Pariz in London sta se napovedala, več novih ukrepov.

Francoski parlament je v začetku tega meseca soglasno menil, da je v francoski Zahodni Afriki in francoski Ekvatorialni Afriki potrebna nova upravna ureditev. Sklenili so, da morata obe veliki področji (skoraj 7,2 kv. km), koder živi 21,5 milijona ljudi, dobiti določene avtonomne pravice. Polavtonomni pokrajini, ki ju mislijo ustanoviti v Zahodni in Ekvatorialni Afriki, bosta ne glede na to, da bodo njune pravice znatno omejene, pomenili določen napredek v razvoju tega dela »črnega kontinenta«. Poglavitno pri tem je vsekakor to, da je začela francoska politika dobivati značaj določene evolucije.

Cez nekaj dni, 6. marca, bodo razglasili neodvisnost Gane, dosedanje britanske kolonije Zlate obale (skoraj 238.000 kv. km in 4,5 milijona prebivalcev). Gana bo druga samostojna država v tem delu Afrike in peta dežela v Afriki zapovratno, ki si je po drugi svetovni vojni pridobila neodvisnost.

Tretja pomembna sprememba v zahodnem delu Afrike zadeva Nigerijo. Britanska vlada je zdaj zavzela v to, da bo maja v Londonu konferenca s predstavniki Nigerije, na kateri se bodo pogajali o določitvi končnega roka za razglasitev nigerijske neodvisnosti. Kakor je znano, je Nigerija po številu prebivalstva največja britanska kolonija (985.000 kv. km in 31,5 milijona ljudi). Velika Britanija si prizadeva, da bi odgodila njeno osamosvojitve. Britanski časniki omenjajo kot najboljši rok leto 1959. Predstavnik Nigerije pa čedalje bolj



Lagos, glavno mesto Nigerije

Med nizkimi hribčki, dve uri hoda iz Krakowa, so Poljaki v poslednjih desetih letih postavili svojo »Nowo Huto«, velik železarski kombinat, stanovanjske bloke, ulice, trge, parke in nasade. Mesto je prevzelo ime po železarni, razmahnilo se je in se še širi po planoti, kjer so nekoč kmetje sadili koruzo in krompir, sejali žito in oves. Nowa Huta naj bi bila svetilnik in kažipot socialistične graditve na Poljskem. Nastajala je v letih revolucionarnega patosa, sredi pubertete in otroške vznepenosti »budovateljeva socializma«. Bilo je nemara več dobre volje, več velikih načrtov in ciljev kot premišljenega ekonomskega računa. Razlogi za njen nastanek so človeško razumljivi, gospodarsko pa zapleteni, odvisni od mnogih činiteljev, ki presegajo okvir dokaj zaostalega krakowskega gospodarskega prostora in vse poljske dežele.

Ceprav se človek trudi, da bi videl v tem »svetliniku« čisto svetlobo, čeprav ve, da je dala nova železarna delo tisočim v industrijsko zaostalem vojvodstvu, da je razmah poljske težke industrije neposredno vezan z modernizacijo in povečanjem železarske proizvodnje, so vendarle črna mesta, madeži in sence, ki silijo v oči. Srce jih prenese, razum se upira. Danes, ko je pokazalo razvrednotenje zakona vrednosti svoje posledice, lebdijo nad Nowo Huto moreča resnica, ki je ne more skriti nobena bilanca in statistični formular: deficit.

Poljska je gradila Nowo Huto, žrtvovala je in še žrtvuje ogromna sredstva. Nowa Huta pozira, daje malo. In kdaj bo dala? Kapacitete so velikanske, organizacija dela in železarska tradicija pa sta šele v nastajanju. Surovine so daleč, tako daleč, da na svetu ni železarne, ki bi si jih lahko brez izgube dovažala. Prav slednje vsiljuje primerjavo s sinom, ki ga je oče poslal v šole, da bi nekaj postal, da bi mu na starost vrnil vsaj drobtinico, pa je sin študiral v nedo-

DRAGO VRESNIK

NOWA HUTA - V SVETLOBI IN SENCI

gled in končal šolo tedaj, ko oče ni več potreboval tobaka za svojo pipo in je neotlažen odšel s tega sveta. Nemara bo Nowa Huta le našla rešitev in se izmotala iz plenic, v katere so jo zavijali graditelji in tisočglave množice delegatov in obudovalcev iz vzhodnih dežel.

Zakon vrednosti trga z nje statistične in planske etikete. Ljudem pa je težko, saj so vložili vanjo svoje mladostne sile, ji darovali svoj razum, vse upe in sanje. Veseleje in brezskrbno pričakovanje je zamenjala skrb za prihodnost. Ljudje vedo, da je še daleč čas, ko si bodo lahko za hip oddahnili in zažutili v rokah vrednost in težino svoje stvaritve. To pa je vendarle znamenje, da bo Nowa Huta živila.

Poslovil sem se od mož, ki so mi pokazali razglednico Nowe Hute, ki je ne bi mogel od zunaj posneti še tako popoln teleobjektiv foto-grafskega aparata. Skoda, da sem jih srečal, preden sem si o gledal novo mesto, otroške vrte, knjižnice, lokale, gledališče. Prikrasjen sem bil za iluzijo, s katero so zapuščale mesto avtomobilske kolone delegatov. No, morda je bolj bolje tako, človek je lažje razumel, lažje dojel življenje v njegovem širokem kompleksu. Hodil je peš in se kdaj pa kdaj zaletel v kandelabre in svetilnike, ki niso prekipovali v svetlobi.

Kaj so povedali ljudje? »Veste, bojim se poslati hči v šolo,« mi je pripovedoval mlad de-lavec. »Jaz ne verujem in nočem, da bi hči hodila k verouku. Toda, če ne bo hodila, ji bodo sošolci nagajali. Ste slišali, da sta se v Wrocławu

zaradi zapostavljanja katoliških otrok ubili dve židovski deklici?«

»Njegova skrb je pretirana,« mi je rekel nekdo drugi. »Mene vznemirja samo to, da je naš partijski sekretar pogostje v cerkvi kot na se-stankih.«

»Ne verjemite niti njemu,« me je prepričeval tretji. »To so ljudje, ki so navajeni starih metod. Ne poznajo strpnosti, ne znajo se boriti za svoje prepričanje. Navajeni so komandiranja. Zdjaj so jim vse reforme trn v peti, ne morejo se prilagoditi zmernejšim oblikam življenja.«

»Jaz sem katolik,« mi je zatrjeval starejši možak. »Sem zaradi tega prav tako dober delavec. Nočem starih veleposrednikov in fabrikantov, sem za socializem, za pravico. Zakaj so me vsa leta zaradi tega zapostavljali?«

»Vsem lepim obrazom ne verjemite,« ga zavračal peti. »Zdjaj govorijo tako, včeraj so odklanjali vsakršno sodelovanje.«

»Drobničarije,« me prepričuje inženir. »Huta je mesto novih ljudi. Prišli so iz vseh vetrov, prinesli s seboj stare navade, eni take, drugi drugačne. Saj to ni najpomembnejše. V našem mestu še ni prave atmosfere, enotnega utripanja v javnem življenju. To ni odvisno od ljudi. Potreben je čas. Vse zavisi od prihodnosti našega podjetja.«

»Preveč imamo gospodarskih problemov, da bi se utegnili ukvarjati s provincijskim čenčanjem,« navezuje šestni na isto temo. »Saj poznate mestno življenje. Če veste, kaj je Nowa Huta, potem jo lahko razumete. Mlad otrok je, ki se uči hoditi. Živimo sredi relativno zaostale pokrajine, vplivi

so s te strani močni. Razumem, da so mnogi razočarani, ker so pričakovali, da bo v Nowi Huti zrasel čez noč idealni človek. Veste, to je bil gluh idealizem. Najbolj nas tepe v gospodarstvu.«

Razgovori, dolgi razgovori. Počasi se lušči pred menoj prava podoba tega mesta. Nič kaj prijazna se mi ne zdi. Veliki bloki, povezani v verige, enaki, enolični, okrožajo mestne terene. Hiše so večidel neometane. Ni bilo časa. Ljudje so pritiskali pod nove strehe. Kaj bo v tem času v stanovanjih, ko bodo vnovič postavili zidarske odre, da bi pričarali hišam in ulicam lepši zunanji videz? V teh stanovanjih se je zbralo na tisoče ljudi iz vseh koncev dežele. Zdi se mi, da nastaja tu nekak kasarniški tip življenja. Na hišah so z apnom izpisane številke blokov in oznake terenov. Tudi imena ulic so izpisana na modri pločevini. Toda ljudje ne vedo za ulice. Poznajo številke na hišah, imen si ne zapomnijo. Celo poštarjem delajo težave. Kako tudi ne, ko pa so ljudje brez stanovanj vedno sanjali na primer le o terenu C, bloku 25 a, kjer bo zanje pripravljeno stanovanje. Zdjaj so v zavesti in spominu ostale te številke.

Zvečer se s tramvajem odpeljem v Krakow. Laže mi je pri srcu, ko zagledam mirne ulice, spodobne hiše, stare parke, preizkušene lokale. Priznam, Nowa Huta me je razočarala, vznemirila. Bojim se, da v sodobnem socializmu prevladajo protinaravne težave o zidanju velikanskih industrijskih kolosov, neestetskih, kasarniških blokov, ki bodo s svojo enolično, mrtvo, nehumano pojavnostjo uničili cele pokrajine. V tem ne more biti perspektiva, to je lahko samo začetek degeneracije, smrti narave in človeka. Nowa Huta je majhen, nedolžen primer, ki pa vendarle opominja. Morda ji delam krivico, toda svojih občutkov človek ne more preklicati ne izdati.

VTISI IZ MARIBORSKIH DELAVNIC ZA ŽELEZNIŠKA VOZILA

DVIGNITI STORILNOST

in naju možnosti za polno izkoriščanje zmogljivosti
naj bi bili poglaviti nalogi delavskega sveta

Preskopo odmerjen čas tako članom kolektiva Delavnice železniških vozil »Boris Kidrič« v Mariboru kakor tudi meni ni dovoili, da bi si lahko ustvaril popolnejšo sliko o podjetju in o gospodarstvu v njem. Na vstopu v delavnico je sicer vžidana plošča, ki oznanja, kdaj je delovni kolektiv začel samostojno upravljati v podjetju, vendar kaže, da v zvezi sorazmerno dobrim uspehom delavsko upravljanje mariborskih železniških delavnic še ni do kraja uresničeno.

KAJ PRAVIJO ČLANI DELAVSKEGA SVETA

Trajalo je precej časa, da sem prišel v stik s predstavniki delavskega sveta. Drži, da sem ta stik iskal o nepravem času — razpravljali so o tarifnem pravilniku — vendar prav to iskanje stika tudi pove o intenzivnem razpravljanju delavskega organa o novih tarifnih postavkah in o dolgih sejah s tem v zvezi. Morda ni bilo seje samoupravnega organa, na kateri bi bolj intenzivno razpravljali. Potrditev tega mnenja sem dobil kasneje v izjavah posameznih članov delavskega sveta. Se več: dejali so, da čeprav imajo v podjetju okrog 20 članov raznih oblastvenih organov in mnogo večje število članov raznih družbenih upravnih organov, vsi ti pozabljajo na svojo družbeno vlogo in prav pri razpravljanju o tarifnih postavkah vidijo le sebe in kvečjemu še svoj obrat, ne pa podjetja kot celote, da o komunalni skupnosti sploh ne govorimo.

Te izjave pa moramo dopolniti z drugo. Predstavniki uprave je izjavil, da se mora na seje delavskega sveta temeljito pripraviti, če hoče odgovoriti na vsa vprašanja, ki mu jih zastavljajo

posamezni člani. Tu gre predvsem za vprašanja, za katera je po zakonitih predpisih pristojen, da jih obravnava, rešuje in odobrava delavski svet. Tako tudi po izjavi sedanjega predsednika delavskega sveta precej temeljito razpravljajo člani delavskega sveta o bilanci, o investicijah, o higiensko tehnični zaščiti in o podobnih vprašanjih. Delavski svet je šele v zadnjih treh, štirih letih prišel v obravnavanje teh vprašanj do izraza. Moralo je preteči nekaj časa, da so se ljudje naučili upravljati in spoznavati vlogo delavskega sveta. V podjetju zato s tem večjim ponosom poudarjajo zasluge delavskega upravljanja. Tako naštejejo razne stvari, ki so jih napravili v podjetju (nove hale, ambulanto, naprave za higiensko tehnično zaščito itd.) v zadnjih letih na pobudo samoupravnega organa. Pri tem ne pozabijo poudariti, da so, odkar so delavnice samostojno podjetje, storili mnogo v sorazmerno kratkem obdobju.

S tem v zvezi omenjajo tudi izjave iz vodstva delavnic vprašanje ponovne združitve z Jugoslovanskimi železnicami. Pri tem povedo, da bi morda vsak posameznik glasoval za ponovno priključitev delavnic k železnici že za-

radj režijskih vozovnic, ki bi jih člani kolektiva pridobili z združitvijo, vendar pa se kot celota ne morejo odločiti, da bi zaradi te ugodnosti izgubili upravno samostojnost.

ŽELEZNICA JIM NUDI PREMALO DELA

Problem odnosa delavnic do železnice pa s tem še ni izčrpan. Morda je bolj pereč, kot kaže na prvi pogled. Tu je dejansko vprašanje medsebojnega odnosa, oziroma medsebojne odvisnosti. Delavnice so tako rekoč namensko podjetje. To pomeni, da so opremljene za popravilo in za izdelavo železniških vozil. Vrh vsega jih veže še uredba Zveznega izvršnega sveta, da so dolžne 95 % svojih izdelkov napraviti za jugoslovanske železnice. Glede na opremo delavnic taka omejitev niti ne bi bila za delovni kolektiv kako breme, če bi železnica lahko nudila delavnicam toliko dela. Železnico sicer veže pogodba, ki pa je dejansko ne izpolnjuje, tako da je kolektiv včasih v resnih skrbih. Drži, da je tu vmes velikokrat višja sila, vendar pa ni moč zanikati težav, ki jih ima kolektiv, prepuščen zmogljivosti za naročilo enega samega naročnika. Zgodilo se je, da so konec lanskega leta ostali v nekaterih delavniških oddelkih brez dela, oziroma so si morali poiskati drugo delo. Tako so mizarji n. pr. izdelovali pohištvo. Delavski svet je sicer v tem primeru res korenito posegel vmes in poskušal na vse načine izposlovati nova naročila. Na drugi strani se je primerilo, da je naročnik naročil šest novih vagonov, ko pa so bili izdelani, jih zaradi finančnih težav ni mogel prevzeti. Delavski svet o teh stvareh sicer razpravlja, vendar si ne more dosti pomagati.

Mnogo je delavski svet svojčas razpravljati tudi o pogodbenem razmerju delavnic in naročnika. Naročnik odda n. pr. v popravilo potniški ali tovorni vagon oziroma lokomotivo. Preden delavnica prevzame delo, zastopniki železnice in delavnice ugotovijo obseg popravila in nato skupno posamejno vsako stopnjo popravila ter porabo materiala. Naročnik plača po pogodbi delavnicam ves material, delo pa po dejansko porabljenem delovnem času. To so tako imenovane norme-ure, ki sicer po vrednosti varirajo glede na različno delo, vendar se vrtijo okrog 450 dinarjev. S takim načinom obračunavanja storitev se v podjetju ne strinjajo, ker upravičeno trdijo, da destimulativno vpliva na proizvodnjo, na drugi strani pa podraža storitev samo. Dokler namreč podjetje delo plačano dejansko izvršeno delo, ni zainteresirano, da skrajšuje proizvodni čas bodi s povečanjem storilnosti, bodi z nabavo sodobnejših strojev. Delavski svet se zavzema za pavšaliranje naročenih popravil, pri tem bo podjetje na izgubi, pridobilo pa bo pri drugem popravilu.

TEŽAVE ZARADI ZASTARELIH NAPRAV

Mnogo bolj zamotana pa je stvar, če jo pogledamo z druge strani. Že površen ogled obratov v delavnici železniških vozil (imenujejo jo delavnica, čeprav je to velika tovarna, ki zaposluje skoraj 3000 ljudi) pove marsikaj. Predvsem pove, da ne morejo storitve zaradi izredno zastarelih naprav biti preveč poceni. Delavnice se morda res upravičeno sklicujejo na kakovostno delo, vendar dejstvo, da je delavnica propadla na licitaciji za izdelavo novih vagonov prav zaradi previsoke cene, pove, da ima morda tudi železnica prav, če skuša z nadrobno kontrolo popravil kaj prihraniti. Drugo, kar so navedli predstavniki uprave, je precejšnja fluktuacija delovne sile zaradi neugodnih delovnih pogojev, ki tudi govori o zastarelih obratih. Delavski svet se s temi vprašanji ni podrobno ukvarjal, so pa z njimi seznanjeni politični in oblastveni forumi, ki so predlagali, naj podjetje izdela perspektivni plan za popolno rekonstrukcijo obratov. Čeprav ne gre za vprašanje obstoja mariborske delavnice, bo vendarle treba vskladiti zmogljivosti mariborske delavnice z drugimi delavnicami v državi in razporediti delo. To pa je odvisno od naročnika — Jugoslovanskih železnice.

V NAČRTU JE OBNOVA OBRATA

V Mariboru imajo v glavnem izdelan načrt za obnovo obrata, v katerem naj bi obnavljali in izdelovali motorna vozila. Od tega si, glede na dosedanje izkušnje, obetajo tudi največ uspehov. Z investicijskimi krediti, ki so zdaj na razpolago za obnovo industrijskih in rudarskih obratov, bo delavnici morda tudi najprej uspelo uresničiti ta načrt. Potem naj bi sledila postopna obnova vseh obratov. V dežju puščajo namreč skoraj vse strehe, delavniška oprema pa je zastarela, saj imajo stroji, star kar 104 let, in pa žerjav, ki ga poganja sila 12 krepkih ljudi.

Delavski svet čakajo še težavne naloge pri gospodarjenju v podjetju. Bržčas še važnejša kot takojšnja obnova obratov je naloga delavskega sveta, da poišče vse možnosti za popolno izkoriščanje sedanjih zmogljivosti podjetja. Naloga je precej zamotana. Nadrobnejša analiza teh možnosti in poti bo nedvomno terjala veliko razpravljanja, pobud, potrpljenja, prizadevnosti vsega kolektiva in veliko razumevanja, predvsem pa več možnosti od naročnika, da bi podprl prizadevanja kolektiva za povečanje storilnosti in pocenitev. Taka analiza bo tudi pokazala številne variante rešitve. Treba pa bo najti tako, ki bi zadovoljila obe strani. Tega dela se delavski svet ne bi smel ustrašiti, pač pa posamezna vprašanja pogumno načeti in jih vztrajno reševati. St.

NAS GOSPODARSKI KOMENTAR

Verižna trgovina v novem sistemu

Kjer imamo neustaljen trg, kjer vlada pomanjkanje blaga, tam je zmerom dosti mesta za navijanje cen, tam so ugodna tla za verižno trgovino. Vse to pa mora plačati potrošnik. Zato si je naša zakonodaja zmerom prizadevala, da bi verižno trgovino čimbolj izkoreninila in da bi tudi sicer pot blaga od proizvajalca do potrošnika čimbolj skrajšala. Če pa ocenjujemo uspeh teh prizadevanj, seveda ne moremo biti posebno zadovoljni. Če samo razlike med nabavnimi in prodajnimi cenami kmetijskih pridelkov nam pričajo, da tu nekaj ne more biti v redu, saj imamo primere, da je prodajna cena tudi za 400 % višja od nabavne. S predpisi enostavno nismo uspeli zatreti verižne trgovine.

NAGRADA ZA VIŠJE CENE?

Kot vsaka gospodarska kategorija se tudi problem verižne trgovine upira popolnemu administrativnemu urejanju. Administrativna prepoved lahko samo pomaga tam, kjer je sicer vsaj v osnovi že gospodarski interes. Ne more pa tega interesa nadomestiti, če ga ni. In če tega interesa ni, tedaj tudi nobena administrativna prepoved ne more doseči tega, kar je v nasprotju z drugimi gospodarskimi interesi. Gospodarski interes trgovca pa je vedno bil, da bi čimveč zaslužil v razliki med nabavno in prodajno ceno. Ta interes je tudi zdaj v naši trgovini, čeprav se bojimo novega sistema v trgovini prav zato, ker bi nam utegnili vplivati na zvišanje cen. Zdaj trgovina ne dela direktno na tem, vendar normalno, da bi čimbolj dvigala prodajno ceno. Zaradi načina plačevanja od prometa pa je zainteresirana, da kupuje po višjih nabavnih cenah.

Kar se tiče verižne trgovine pa jo naša zakonodaja, ki jo na eni strani prepoveduje, na drugi strani naravnost stimulira. Če je plačalni fond podjetja odvisen od prometa, so podjetja na moč zainteresirana na povečanju prometa, ne oziroma se, ali je to potrebno ali ne. Niso samo slučajni primeri, da so si podjetja medsebojno prodajala blago, seveda samo knjigovodstvo, medtem ko se blago še premaknilo ni, samo da je bil napravljen promet in da so s tem nastala sredstva za plačilo fond. Seveda je moral vse to nekdo plačati. V končni fazi čisto gotovo nihče drugi kot potrošnik. Če navedeni primeri še ne pomenijo normalnega pojav, je vendarle res, da trgovina ni imela in še zdaj nima interesa, da bi se pot blaga od proizvajalca do potrošnika čimbolj skrajšala.

SKRAJŠATI POT OD PROIZVAJALCA DO POTROŠNIKA

Tak interes bo imela trgovina samo takrat, ko bo gospodarsko nagrada za to, da bo promet skrajšala, oz. ko bo gospodarsko kaznovana za to, če je pot blaga do potrošnika podaljšala. To pa je mogoče samo, če predstavljajo dohodek trgovine razlike med nabavno in prodajno ceno in da ta dohodek predstavlja vir tako za njene družbene obveznosti kot za osebne prejemke njene osebe. Trgovina si mora prizadevati, da ustvari čimvečjo razliko med nabavno in prodajno ceno. V takem primeru pa bo seveda zainteresirana, da pot blaga od proizvajalca do potrošnika čimbolj skrajša.

V takem sistemu torej problem verižne trgovine kot problem sploh odpade. Družbi in potrošniku je popolnoma vseeno, skozi koliko posrednikov gre blago. Čimveč bo posrednikov, toliko manjši del skupne razlike v ceni bo odpadel na posameznega posrednika. Seveda pa tak sistem zahteva trg, kjer so izključeni vsi tisti administrativni vplivi, ki bi ceno blaga utegnili na umeten način tako deformirati, da ne bi bila več samo denarni odsev vrednosti.

Ob tem pa spet zadenemo na vprašanje, ali grede ceno lahko v nedogled ne glede na kupno moč in na razpoložljive količine blaga. Cela vrsta primerov samo zadnje časa jasno potrjuje, da se cene formirajo glede na ponudbo in povpraševanje in da so vsi administrativni posegi neučinkoviti, pa tudi odveč. Zdaj na pr. ni treba večjem več določati cene, ker jim iz dneva v dan cena pada. V času, ko pa je bilo povpraševanje večje kot ponudba, pa ni noben administrativni ukrep mogel zadržati naraščanja cen. Obratno je na primer z odkupom prašičev v Vojskovi. Skratka, vsak dan je bolj jasno, da cen ni moč administrativno določati, če imamo svobodno trg. Cene se dajo samo takrat določati administrativno, kadar administrativno urejamo prav vse elemente, ki vplivajo na formiranje cene.

CENA, TRGOVSKA PONUDBA, POVPRASEVANJE

Če priznavamo blagovni karakter našega gospodarstva, moramo tudi sistem v trgovini tako prilagoditi, da bo cene diktiral trg, torej ponudba in povpraševanje. Če je ceno, ki se formira na trgu, samo denarni izraz vrednosti, je popolnoma jasno, da trgovina ne bo mogla realizirati več vrednosti, kot je bilo ustvarjeno. Jasno pa je tudi, da si bo proizvajalec tudi sam prizadeval, da bi ustvarjeno vrednost v čim večji meri pospravil sam. Trgovci in proizvajalec si bosta torej v vsakem primeru delila samo vrednost, ki je bila ustvarjena, ki je tu. Če bo trgovec dober in spreten, si bo priboril več, v nasprotnem primeru manj. Prav tako spreten proizvajalec ne bo dopustil, da bi mu šel trgovec preveč v živo.

Če bo tržna cena blaga neprimerno višja kot proizvajalca, bo tudi proizvajalec skušal čimbolj neposredno sam prodreti na trg. Skratka, če bomo dopustili takšno normalno delovanje zakonov vrednosti, bomo kaj kmalu prišli do stanja, da bo trgovini došel dohodek samo iz njenega solidnega dela, iz čimboljšeje poslovanja, iz dela, ki ga zmore opravljati tako konkurenčno, da je tudi proizvajalcu ceneje prepušteni blagovni promet trgovini, namesto da bi sam neposredno posegal na trg.

Seveda pa ekonomsko ne more biti zdravo tisto stanje, kjer se s trgovino ukvarja neposredno proizvajalec. To namreč nasprotuje osnovni zahtevi delitve dela in specializaciji v posameznem poslu. Tako stanje pomeni le samo po sebi razpadajoče. Če se pri nas dogaja, da trgovino iztiska iz trga proizvajalec, kjer so za to pogoji, je to samo dokaz izredno slabega poslovanja trgovine. In če hočemo dobro trgovino, jo moramo postaviti na tiste osnove, ki morejo pripomoči k temu, da bo trgovina našla svoje pravo mesto v gospodarskem procesu. Sh

Čez morje in v tuje dežele

»Impol« v Slovenski Bistrici bo letos izvolil približno polovico vseh svojih izdelkov

DELOVNI KOLEKTIV »IMPOLA« V SLOVENSKI BISTRICI JE NAPRAVIL V ZADNJIH NEKAJ LETIH VELIK PREOBRAČ V SVOJJI PROIZVODNJI — IZVEDEL JE SKORAJ POPOLNO PREUSMERITEV OD BAKRENH NA ALUMINIJASTE IZDELKE IN POLIZDELKE. SEDANJE RAZMERJE JE 9:1 V KORIST ALUMINIJA. PRED LETI PA JE BIL RAVNO OBRATNO.

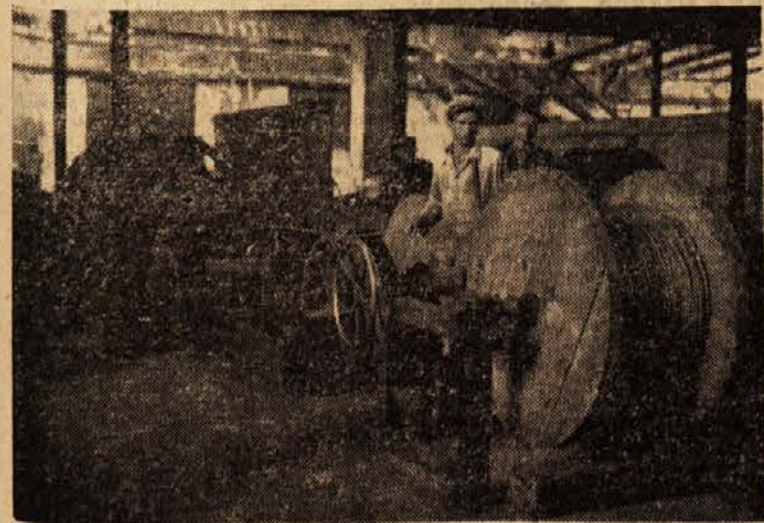
Takšno preusmeritev je izvedel predvsem iz dveh razlogov. Z začetkom obratovanja novega podjetja bakrenih izdelkov, ki je bliže nahajališčem bakra, bi težko konkuriral na trgu, ker bi imel znatno večje stroške pri dovozu surovine. V bližini podjetja — v Kidričevem — pa je zrasla nova tovarna aluminija, ki ga lahko oskrbuje z novo surovino. Aluminij dovažajo s kamioni, kar je ceneje kot z železnico, ker do podjetja ni speljanega industrijskega tira. Kamionski dovoz pa je tudi bolj elastičen.

ZA 60 % VEČ ZA IZVOZ KOT LANI

S preusmeritvijo proizvodnje na polizdelke in izdelke iz aluminija in aluminijastih zlitin je postal »Impol« drugi največji izvoznik v mariborskem okraju. Letos bo izvozil kakih 4000 ton pol-

malcev, lani je izvažal pretežno na Daljni vzhod, kjer je naletel na ostro konkurenco tistih industrijskih držav, ki zaradi nekdanjega političnega vpliva imajo ta tržišča še zmeraj nekako za svoja. Na Daljnem vzhodu je neugodno za »Impol« tudi, da mnogi kupci cenijo predvsem zunanji lesk in manj kakovost materiala, ter naročajo razne izdelke v manjših količinah. Kupci v Združenih ameriških državah pa ocenjujejo njegove polizdelke prav obratno — zanje je važna kakovost surovine, iz katere so napravljeni. S kakovostjo pa delovni kolektiv »Impola« lahko tekmuje, ker dobiva iz Kidričevega dober aluminij. Razen tega naročajo manj vrst izdelkov, pa te v večjih količinah. Zaradi tega je »Impol« že navezal z njimi stike, ki se ugodno razvijajo.

Delovni kolektiv »Impola« bo letos izvozil približno polovico



S posebnimi stroji pletejo aluminij-jeklene vrvi za električne daljnovode in jih pripravljajo za transport.

izdelkov in izdelkov — pločevine, raznega paličastega materiala, aluminijastih vrvi, aluminij-jeklenih vrvi za električne daljnovode in drugih — v vrednosti blizu 800 milijonov din. Izvoz bo za 60 % večji od lanskega predvidevane, katerega pa ni mogel niti v celoti izpolniti, ker je bilo treba tuja tržišča šele poiskati in osvojiti.

Letos kaže za izdelke »Impola« na svetovnem tržišču mnogo bolj kot lani. S kakovostnimi izdelki išče delovni kolektiv trajnih odje-

vseh svojih izdelkov. S povečano proizvodnjo aluminija v naši državi ter aluminijastih izdelkov in polizdelkov v »Impolu« in drugih podjetjih bomo lahko izvažali še več.

P. J.

POPRAVEK

V članku: »Industrializacija« stanovniške izgradnje (obj. 20. febr.), se glasi naslednji stavek pravilno tako: Podjetje »Keramika« (ne »Karminka«) iz Novega mesta in »Mineral« iz Ljubljane bosta dali na trg v kratkem prve količine poltoplih tlakovcev...

NOVA TRŽIŠČA NAŠE ZUNANJE TRGOVINE

Lani se je naš izvoz v Vzhodno Evropo in azijske države podvojil

Podatki o naši zunanji trgovini v minulem letu nam pričajo ne le o občutnem povečanju našega izvoza, marveč tudi o znatnem razširjenju trgovinske izmenjave z vrsto držav, zlasti v Vzhodno Evropo in Azijo, kar je rezultat stalnega prizadevanja za ureditev in utrditev trgovinskih odnosov s tujino in za osvojitve novih tržišč.

OBCUTNO POVEČANJE BLAGOVNE IZMENJAVE Z VZHODNO EVROPO

Po vzpostavitvi naše trgovine z Vzhodno Evropo v letu 1955, se je lani naš promet s temi državami močno razvil in razširil. V države Vzhodne Evrope smo lani podvojili izvoz, ki se je povečal od 10,4 na 21,8 milijarde din. Delež teh držav v našem celotnem izvozu se je hkrati dvignil od 14 na 25 %. Naš uvoz iz držav Vzhodne Evrope pa se je lani povzpел od 9,8 na 31,5 milijarde din oziroma od 7,5 na 22 % celotnega našega uvoza. Največji je bil seveda promet s Sovjetsko zvezo, kamor smo izvozili za 12,5 milijarde din (prejšnje leto za 5,3), medtem ko se je naš uvoz iz Sovjetske zveze dvignil na 21,1 milijarde din (prejšnje leto 4,3 milijarde).

NOVA TRŽIŠČA V AZIJI

V celoti se je naš izvoz v Azijo lani povečal za točno 100 % in je dosegel 7,2 milijarde din nasproti 3,6 milijarde v prejšnjem letu. To povečanje izvoza je omogočilo boljše izravnava naše trgovinske bil-

ance z Azijo, od koder smo lani uvozili za 8,6 milijarde din, v prejšnjem letu pa za 7,9 milijarde din. Zlasti močno se je razvila trgovinska izmenjava s Kitajsko, Indijo in Burmo. S temi državami je bil leta 1955 naš promet še brezpomemben, lani pa smo v Indijo izvozili že za 1,14 milijarde din, v Kitajsko za 1,33 milijarde din in v Burmo za 0,49 milijarde din. Prav tako se je nadalje povečal naš izvoz v Libanon (na 0,61 milijarde), medtem ko se je nekoliko zmanjšal naš izvoz v Izrael (na 1,19 milijarde), deloma tudi naš izvoz v Sirijo (na 0,56 milijarde), kar je v zvezi z dogodki okrog Suez. K naglemu razvoju naše trgovine z Azijo, zlasti z Daljnimi vzhodom, je mnogo pripomogla vzpostavitev stalne pomorske linijejske zveze Reka—Kitajska.

NA PRVEM MESTU V IZVOZU JE BILA LANI ZAHODNA NEMCIJA

Medtem ko smo leta 1955 največ izvozili v Italijo, je lani zavzela prvo mesto v našem izvozu Zahodna Nemčija, kamor se je naš izvoz dvignil od 9,96 na 14,71 mili-

jarde din ob zmanjšanju uvoza od 16,5 na 14,2 milijarde, pri čemer je Zahodna Nemčija med državami, od koder največ uvažamo, prišla z drugega na tretje mesto.

Na drugem mestu v našem izvozu je bila lani Italija ob povečanju vrednosti izvoza od 11,4 na 13,7 milijarde din in ob skoraj nespremenjenem uvozu 12,3 milijarde. Združene države Amerike so bile tudi lani daleč na prvem mestu v našem uvozu, čeprav se je le-ta zmanjšal od 43,0 na 38,8 milijarde din, izvoz v ZDA pa se je dvignil od 8,0 na 8,2 milijarde.

Povečal se je nadalje naš izvoz v Avstrijo na 5,2 milijarde (prejšnje leto 4,6) ob skoraj nespremenjenem uvozu 5,8 milijarde din, kakor tudi naš izvoz v Švicco, ki se je povzpел od 2,9 na 4,8 milijarde ob prav tako nespremenjeni vrednosti uvoza 3,1 milijarde din. K povečanju izvoza v Švicco so bistveno pripomogle dobave novih ladij iz naših ladjedelnice. Zmanjšala pa se je lani vrednost našega izvoza v Veliko Britanijo od 6,1 na 5,9 milijarde din, medtem ko se je hkrati naš uvoz iz Velike Britanije dvignil od 6,5 na 9,7 milijarde din.

Manjši napredek smo minulo leto dosegli tudi v trgovini z Afriko. Izvoz v afriške dežele se je povečal od 1,74 na 2,07, pri čemer je predvsem narasel izvoz v Egipt od 0,66 na 0,81 milijarde din. Edino trgovino z Južno Ameriko je lani zaostajala, kar je deloma pripisati pomanjkanju redne pomorske linijejske zveze.

S.

Bodoči umetniki razstavljajo v Mariboru

Večina na vseh mariborskih gimnazijah delujejo v zadnjih letih krožki nadarjenih dijakov, ki že preizkušajo pod vodstvom svojih profesorjev risanje svoje risarske in tudi modelarske sposobnosti. Med temi krožki se je posebej doleži odlikovala skupina dijakov pod vodstvom prof. Kolbiča, ki vodi mlade bodoče umetnike že nekaj let, nekaj med njimi pa se jih je po veliki maturi že napotilo na Akademijo za upodabljajočo umetnost.

Ob zaključku šolskega leta so člani risarskega in modelarskega krožka po navadi priredili zaključno in tudi javno razstavo, ki so našle prejšnja leta svoj prostor v skromnih izložbah po mestu, po foyerjih javnih stavb in drugod, kjer dela zaradi neprimernosti okolja niso prišla v zadovoljivo meri do veljavne. Odkar ima Maribor svojo Umetnostno galerijo, se je tudi razstava mladih talentov lahko posvetila več pozornosti. Letos so se odločili za zgodnjepomladansko razstavo, ki jo je takrat priredil Svet Svobode in prosvetnih društev okraja Maribor v pridličnih prostorih mariborske Umetnostne galerije na Strossmayerjevi cesti. Na razstavi, ki bo odprta danes, bodo razstavljali svoja dela najbolj prizadevni dijaki z vseh mariborskih gimnazij. Ker je bil izbor gradiva strog, umetniški kritiki bodo lahko tudi to pot podali strokovno oceno delovanja in ustvarjanja mladih talentov, med katerimi se, razumljivo da, prav vsi gotovo ne bodo mogli pozneje izoblikovati v bodoče močne ustvarjalce v našem likovnem umetniškem anovauju. Vendarle je treba priznati že sedaj, ob otvoritvi te letošnje zgodnjepomladanske razstave dvojne: prvi, da ti mladi talenti niso prepuščeni samim sebi, marveč delajo pod skrbnim vodstvom svojih vzgojiteljev, ki jim bodo nedvomno prav gotovo pomagali pri nadaljnji rasti in razvoju svoje nadarjenosti in drugič, tudi ob tej priložnosti ne smemo prezreti pomena Mariborske Umetnostne galerije, ki je v minulih dneh vstopila v četrto leto svojega obstoja in delovanja in ki omogoča v Mariboru tudi umetniškemu naraščanju, da razstavlja enakopravno z odraslimi v lepih in vsakekor dostojnih prostorih.



V novogoriški tovarni: delavka pri poltiranju sobnega pohištva

PRIMER, KI GA JE TREBA POSNEMATI

Poseben oddelek za organizacijo dela

Organizirali so ga v Tovarni pohištva v Novi Gorici — Znanstveno proučuje proizvodnjo ter za posamezna delovna mesta izbira ustrezne delavce

V novogoriški tovarni pohištva so konec lanskega leta organizirali poseben oddelek, ki se ukvarja s proučevanjem organizacije dela. S točno analizo posameznih delovnih mest ter reorganizacijo oddelkov hočejo ustvariti pogoje za znatno povečanje proizvodnje oziroma delovne storilnosti. Pobudo za ustanovitev novega organa je dal delavski svet, ki vprašanjem proizvodnje posveča veliko skrb. Ze lani so z raznimi zboljšavami v tehnološkem postopku pri osmih odstotkih manj zaposlenih svoje proizvodne obveznosti presegli za 12 odstotkov.

Letos naj bi tovarna pri enakem številu zaposlenih izdelala 12.000 spalnic oziroma 30 odstotkov več kot lani. S tem bi celo presegla maksimalno zmogljivost, ki so jo predvideli ob ustanovitvi podjetja pred nepolnimi sedmimi leti. Da bo to mogoče izpolniti brez večjih investicij in kot omejeno tudi ob enakem številu zaposlenih, je potrebna temeljita analiza proizvodnega procesa.

Novi oddelek vodi diplomirani inženirski psiholog tov. Pavel Kogej in strokovnjak za pohištveno stroko tov. Bruno Delak. Doslej sta proučila organizacijo dela v oddelkih za krojenje

plemenitega furnirja oziroma izdelovanje panelov. V obeh oddelkih sta ugotovila določene pomanjkljivosti v dosedanjih organizaciji dela; bilo je več nepotrebnih poti, razen tega pa je dosedanja organizacija proizvodnje v obeh obratih onemogočala upostavitve individualnih norm.

V oddelku za krojenje plemenitega furnirja je bilo kar pet nepotrebnih poti. Delavke so vsake posamič prihajale k stroju za krpanje furnirja in z nepotrebnimi hojo po oddelku izgubile precej dragocenega časa. Zdar so pri tem stroju upostavili posebno delovno mesto, organizirali pa so tudi mesto za kontrolo furnirja, ki ga prej sploh ni bilo. Prvi sadovi odprave nepotrebnih poti in večje delitve dela so že očitni; za pripravo furnirja za 100 spalnic so na primer prej, ko so delali po skupinskih normah, potrebovali okoli 1100 delovnih ur, zdaj pa se je število potrebnih delovnih ur zmanjšalo na blizu 800.

Podobno je bilo tudi v oddelku za izdelovanje panelov. Tudi tu so prej delavke po nepotrebnem izgubljale čas in vse po vrsti uporabljale stroj za krpanje slepega furnirja. Zdar so tu upostavili posebno delovno mesto in stroju streže dekle, ki jo je psi-

holog s posebnimi napravami in pripomočki prej preizkusil, da je najbolj sposobna za to delo.

Hkrati s proučevanjem dosežanj organizacije dela in ugotavljanjem raznih slabosti v tehnološkem postopku, delavce in delavke preizkusi psiholog in jih predlaga za tista delovna mesta, ki bi jim glede na ugotovljene fizične in duševne sposobnosti najbolj ustrezala. Nekaj članov kolektiva so že premestili iz sedanjih mest in jih poslali na druga.

Tovariš Kogej nam je v razgovoru dejal, da bo potem, ko bodo pregledali vse obrate in opravili sedanje slabosti v organizaciji dela, storilnost moč povečati za najmanj 30 odstotkov. Pri tem bodo morda le tu in tam potrebne manjše investicije, hkrati pa bo odpravljeno marsikatero nepotrebno delo. Pri tem je zlasti poudaril, da povečanje proizvodnje ne bo zahtevalo nadaljnjih fizičnih naporov delavcev, temveč bo le-to izključno sad do zadnje podrobnosti urejene organizacije dela.

Delavce z navedenimi novostmi v proizvodnji seznanijo na sestankih, ki jih sklicuje takoj, ko je opravljen pregled določenega obrata. Pregled celotne tovarne bo zaključen predvidoma do konca leta. Člani kolektiva so posebno pozdravili dejstvo, da bo odslej omogočena upostavitve individualnih norm, ki bodo zaradi točne analize vsakega delovnega mesta, precej blizu realnim normam. To bo nedvomno vzpodbudno vplivalo na povečanje delovne storilnosti posameznikov, to pa je tudi v korist podjetja in družbe.

M. D.

V velikolaški občini bodo letos dobile elektriko vse vasi

Pred vojno ni imelo električne napelave v velikolaški občini okoli 90 vasi in zaselek. Tako stanje je bilo tudi po vojni. Zdar imajo elektriko vse vasi in zaseleki razen 16. Prebivalci so prispevali za elektrifikacijo v materialu in denarju več kot 35 milijonov din, precej pa je prispeval Občinski LO in okrajni LO v Kočevju. Čeravno bo precej težav računajo, da bodo letos elektrificirali vse vasi in zaseleke v velikolaški občini. To bo vsakekor precejšnjo pridobitev za prebivalce teh vasi, ki so precej oddaljeni od središč in prometnih zvez.

F. K.

Kritično: sredstva za vzdrževanje hiš

Hišni sveti so izredno prizadevni in se z lastnim delom izogibajo visokim cenam obrtnih storitev

Med posameznimi vrstami družbenega upravljanja v trboveljski komunah lahko malone na prvo mesto postavimo upravljanje stanovanjskih hiš. Na tem področju je družbeno upravljanje dobilo ne samo trdno in zanesljivo osnovo, ampak tudi med občani vzbudilo največji interes, tako rekoč množično zanimanje. Odkar zadnja leta obstajajo številni hišni sveti, se je močno spremenil in izboljšal odnos stanovanjcev do hiš in stanovanj, torej do splošne ljudske imovine. S svojim osnovnim delom so torej hišni sveti opravili neprecenljivo vzgojno nalogo, ki je tem bolj tehtna zlasti v novih stanovanjskih blokih in hišah, kjer stanovanjci z nekakšno notranjo zavestjo in občutljivostjo varujejo hiše in stanovanja ter ostro in brezkompromisno nastopajo proti vsem tistim posameznikom, ki se zmeraj grešijo zoper dober odnos do skupne imovine.

Neprimerno težje pa se vzgojno vprašanje pojavlja v starih hišah, ki so že po svoji notranji ureditvi nesodobne ter v stanovanjskem oziru zdaleč ne ustrezajo najnujnejšim higienskim pogojem. Ze zaradi samih slabih stanovanjskih pogojev stanovanjci nimajo notranjega veselja do teh hiš in stanovanj. Ali kljub tej neugodni notranji dispoziciji stanovanjcev so se tudi tu hišni sveti doslej v marsičem uveljavili. Seveda je njihovo stališče brez primere težje, kot stališče hišnih svetov v novih blokih in stanovanjskih poslopijih. Večina starih stanovanjskih poslopij je v takšnem stanju, da terjajo neprestana popravila. Mnoge stavbe so sploh že v takšnem stanju, da je škoda vsakršnih investicij. To velja zlasti za nekatere kolonije z najstarejšimi rudarskimi in delavskimi stanovanji, ki so že docela odsluženi ter jih bo treba palogama likvidirati kot človeška bivališča.

Medtem ko hišni sveti s svojim delom, zlasti vzgojnem, kaj naglo krepijo med občani družbeno upravljanje stanovanjskih hiš, pa prihajajo v čedalje večjo gospodarsko in finančno stisko. To velja v prvi vrsti za hišne svete v starih stanovanjskih hišah, kjer so stanarje izredno nizke, naraščajoča popravila pa terjajo čedalje večje izdatke. Resda so mnogi hišni sveti v tej stiski pokazali izredno mero iznajdljivosti, pa zavesti in poštovitosti. Nekako v navadi je že, da hišni sveti v starih hišah ob pomoči vseh stanovanjcev sami izvršujejo vsa manjša popravila, tako rekoč brezplačno in le z minimalnimi izdatki za najnujnejše gradivo oz. material, izkazalo se je namreč, da uslužnostna podjetja zaračunavajo tako visoke cene za popravila, da bi hišni sveti celo ob najnujnejših popravilih zabredli v občutne dolgeve. Tako si raje pomagajo sami in varujejo svoja skromna sredstva le za tista popravila in usluge, ki neogibno terjajo strokovno delovno silo. Nekateri hišni sveti in stanovanjci pa so svojo prizadevnost celo tako dvignili, da so s prostovoljnimi delom ne le opravili najnujnejša popravila, ampak celo uredili v hišah pralnice in kopalnice.

Ali navzlic najlepši zavesti ter vnetemu prizadevanju hišnih svetov in stanovanjcev se čedalje občutneje odpira pereče finančno vprašanje vzdrževanja in

ohranjanja stanovanjskih poslopij in hiš. Za delno vzdrževanje stanovanjskih zgradb, ki so v stanovanjski skupnosti, je bilo v letih 1953/55 porabljenih 99 milijonov dinarjev, torej povprečno 33 milijonov letno. Ze samo s temi sredstvi bi mogli vsako leto postaviti čeden stanovanjski blok s 16 stanovanji. Seveda pa so ti vzdrževalni izdatki v sedanjem položaju vsaj zaradi gole ohranitve hiš neogibni, bodo pa sorazmerno padali z vsakim letom, čim več bo novih stanovanjskih hiš in čim bolj bodo v občini opuščali stara poslopja, ki zro napuščajo izdatkov za popravila. Razmerje najemnin in stroškov za najnujnejša popravila stanovanjskih hiš se je doslej izkazalo kot 1:3! V letu 1955 so porabili za popravila 36 milijonov dinarjev, vse najemnine v stanovanjskih hišah pa so prinesle komaj 12

milijonov dinarjev. Pri tem pa je še treba upoštevati, da je ostalo mnogo hiš brez nučnih popravil. Nesorazmerje med najemninami in stroški za popravila je postalo že tako kričeče, da je začelo občutno pritiskati na redni občinski proračun. Seveda bi bilo stanje še težje, če bi k izdatkom za popravila ne prispevala posamezna podjetja sorazmerne deleže.

Ob teh pogojih kajpada še tako dobro družbeno upravljanje ne bo moglo priti do dna težkega gospodarstva in finančnemu položaju. Cimhitrejša graditev novih stanovanj bo sicer postopoma ublaževala kričeče nesorazmerje, vsekakor pa gotovo ne tako naglo, da bi hišni sveti še nekaj časa ne bili v stiski glede sredstev za vzdrževanje stanovanjskih hiš. Ves problem je kompleksen ter ga bo treba v tem smislu tudi načeti.

(2)

Za dobro knjigo

se prebivalstvo na Goriškem zelo zanima — Skoraj vse knjižnice imajo pretnesne prostore

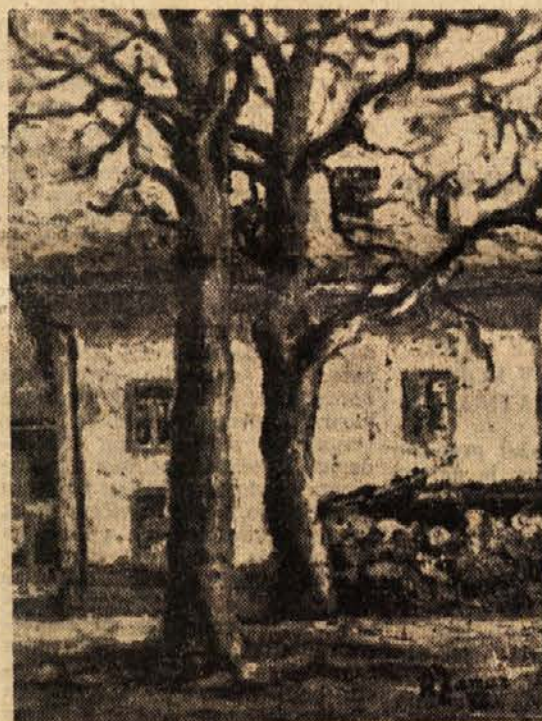
V zadnjih letih je opaziti razveselje napredek knjižničarstva na Goriškem. Vendar se skoraj vse knjižnice blijejo s finančnimi težavami in vprašanjem prostorov. Tako je knjižnica »Svobode« v Novi Gorici, ki ima že 1800 knjig, le zaslon prost, ki je ob deževnem vremenu vlažen in kvarno vpliva na knjižice. Lani jo je obiskovalo več kot 500 bralcev, 30% je bilo delavcev, 40% uslužbencev in gospodinj ter 30% dijakov.

Za prostore se poteguje tudi študijska knjižnica v Novi Gorici, ki začasno gostuje v osnovni šoli v Solkanu. Številni njene obiskovalci stalno razočani. Predvsem jo obiskujejo kulturni delavci in dijaki, v zadnjem času pa prihajajo bralci tudi iz vrst delavstva, kar je vsekakor razveseljivo. Od leta 1949, ko je bila knjižnica ustanovljena, je število njenih knjig naraslo na 18.000 izvodov.

Šnjega prebivalstva. Čitalniški prostor bi rada imela tudi knjižnica v Tolminu. Ta je lani povečala število izvodov za 790, tako da ima sedaj skupaj 5340 knjig. Lani je imela 831 obiskovalcev, 60% izmed njih jih je bilo iz vrst mladine.

Še najbolj urejena izmed vseh knjižnic v goriškem okraju je kobariška. Ima lastno čitalnico, ki je ogrevana. Razen tega imajo obiskovalci na razpolago šahovske garniture, dnevno časopisje in periodične publikacije, ki si jih druge knjižnice zaradi finančnih težav le težko nabhajajo. Razen omenjenih so v okraju še številne druge knjižnice, ki pa delujejo v bolj skromnem »šeg«.

Za nekatere knjižnice v okraju skrbijo ljudski odbori, druge dobivajo pomoč od Okrajnega sveta »Svobode« in



Pavel Zamar: Motiv iz Čepovana nad Novo Gorico (olje) 1956.

Med njimi najdemo tudi marsikatero redkost. Knjižnica je letos odprta v dopoldanskih in popoldanskih urah, s čimer je uprava zelo ustregla obiskovalcem. Posebno lepe uspehe je lani dosegla Mešana knjižnica v drinji, ki je 1910 bralcev posodila 22.992 knjig. Ta knjižnica ima tudi lastno čitalnico, ki pa je pretnesna za potrebe tamkaj-

prosvetnih društev, vendar so te vsote nizke in še zdaleč ne zadostujejo za potrebe knjižnic.

Razveseljivo je, da je tudi med delavstvom na Goriškem opaziti zmeraj večje zanimanje za dobro knjigo. Marsikatera knjižnica se lahko ponaša s precejšnjim številom članov iz delavskih vrst.

-el-

LETOS SO NAROČILI 15 vagonov umetnih gnojil

Občinski komite ZKS v Slov. Konjicah je na zadnji seji dokaj podrobno analiziral stanje in probleme zadružništva v občini. Večina zadržev sicer svoje naloge zadovoljivo opravlja, posebno tam, kjer imajo vsaj enega ali več kmetijskih strokovnjakov ter dobro vodstvo. Zato je po mnenju komiteja potrebno prav sedaj, v času priprav za občne zbornice zadrug v prvi vrsti skrbeti za dober vodstveni kader v upravnih odborih. V tem oziru bo glavna naloga pri tem pri OZ ZKS in odborih SZDL.

Razprava je tudi pokazala, da so nedavni sestanki, ki jih je organizirala kmetijska proizvajalna poslovna zveza, bili od strani kmetov zadržnikov sorazmerno dokaj dobro obiskani. To velja posebno za nekatere kraje, kjer so doslej sestanki političnih organizacij slabo uspevali. Na njih so kmetje skupaj s kmetijskimi strokovnjaki iz zadrug in poslovne zveze podrobno govorili o pospeševanju kmetijstva, o višjem hektarskem donosu, koristni uporabi umetnih

gnojil, pravilni vzreji živine itd. Tudi sklepi, ki so bili ob tej priložnosti sprejeti, kažejo, da bo ta akcija imela pozitiven uspeh. To se delno kaže že v tem, da se je več kmetov v občini že prijavilo za gradnjo novih silosov, naročili so kakih 15 vagonov umetnih gnojil več kot druga leta in pod. Pri vseh teh prizadevanjih, ki jih vodijo kmetijske zadruge in poslovna zveza, pa bo naloga političnih organizacij na terenu, da vse to spremljajo in usmerjajo, saj je v takih pogojih in razpoloženju na vsi njihovo delovanje dosti lažje.

L. V.

NEPOTREBNA INVESTICIJSKA NEJASNOST

Kdo naj gradi mlekarno v Radečah?

Celo po dosedanjih nepopolni analizi in presoji kaže, da je v radeški in sosednji sevniški občini živinorejsko področje tako močno, da lahko daje vsak dan po več tisoč litrov mleka.

Ob takem stanju je popolnoma logično, da so po okrajni pobudi začeli v Radečah graditi večjo mlekarno, ki ne bo samo zbiralnica mleka, ampak sodobno grajen in opremljen mlekarski obrat, ki bo stregel potrošnji s presnim mlekom in mlečnimi izdelki. V začetek gradnje je bilo lani vloženih iz okrajnega investicijskega sklada 4 milijone dinarjev. Medtem je na terenu med živinorejci zavladalo silno zanimanje za graditev mlekarskega obrata v Radečah, ki naj bi, ko bo v celoti dogradjen, absorbiral v radeškem in sevniškem živinorejskem področju vso razpoložljivo proizvodnjo mleka.

Se preden pa so bili sprejeti letošnji okrajni in občinski proračuni, se je pojavilo vprašanje, kdo in iz katerih sredstev naj letos nadaljuje gradnjo mlekarskega obrata v Radečah. Vprašanje investicijskih sredstev je postalo vznemirljiva zadeva in v nekem smislu celo napačno propagandno sredstvo za napredek kmetijstva.

Na prvi pogled je vsakomur jasno, da v realnem oziru ne more vzdržati mnenje: »Če hočemo imeti v potrošnih revirjih mleko in mlečne izdelke, naj si zgradijo mlekarski obrat v Radečah!« Po tem mnenju, ki ga zastopajo tudi nekateri okrajni odborniki iz kmetijskih krajev, naj bi gradili radeško mlekarno izključno iz okrajnega investicijskega sklada, torej izključno iz skupnih družbenih sredstev. Ali z drugimi besedami: mlekarno naj zgrade potrošniška središča iz svojih industrijskih dohodkov. Vsaj v pretežni meri.

Več kot očitno je, da je takšno mnenje s stališča pospeševanja kmetijstva ne samo preozko, ampak tudi v osnovi napačno. Pravilno bo edino tako, naj se mlekarski obrat zgradi iz kmetijskih skladov, okrajnega in občinskih. Da je ta pot pravilna, potrjujejo celo sami živinorejci in kmetje iz radeški in sevniške občine, ki popolnoma spontano čutijo in sodijo, da bo mlekarna v Radečah zanje izrednega gospodarskega pomena. Nekateri konkretni primeri so že pokazali, kako sodijo o tej investiciji kmetijski ljudje. Kmetje so n. pr. v Svibnem nad Radečami že zbrali okoli 50 kubikov lesa za radeško mlekarno. Pa tudi v drugi hkratih, ki gravitirajo na radeško mlekarno, izjavljajo živinorejci, da bodo materialno podprli graditev mlekarskega obrata v Radečah. Če nič drugega, potem kaže ta pripravljenost živinorejcev vsaj to, da so kmetje tako zainteresirani na radeški mlekarji, da bodo h gradnji prispevali tudi svoj materialni delež.

V tem primeru je torej sam teren v obeh občinah, zlasti pa živinorejci, demantiral napačno investicijsko stališče, ki se je pojavilo v zvezi z graditvijo mlekarskega obrata v Radečah. Drži sicer, da bodo imela od radeške mlekarne koristi tudi potrošniška središča, ker bodo redno in dobro preskrbljena z mlekom in mlečnimi izdelki. Ali nobenega dvoma ni, da bo mlekarna v Radečah prvenstveno koristila napredku in gospodarski moči kmetijstva v radeški in sevniški komun.

(2)

Priprava za II. Šaleški festival

V ponedeljek se je sestel občinski svet Svobode in Prosvetnih društev občine Šoštanj. Na tem sestanku so med drugim izvolili predsednika in člane posameznih komisij, med njimi tudi podkomisije za knjižnice. Hkrati pa so sestavili tudi pripravljalni odbor za IV. Šaleški festival, ki bo zadnji teden junija meseca. Slovenski knjižničarji bo v nedeljo, dne 30. junija ob Velenjskem jezeru.

I. M.

Kje bodo vzdali spominsko ploščo?

Organizacija ZB na Hruti pri Jesenicah je imela v nedeljo občni zbor svoje organizacije. Zaradi pomanjkanja denarnih sredstev se bje z mnogimi težavami. Na tem sestanku so člani sprejeli predlog odbora, da bi člani sami prispevali potrebno vsoto za društveno zastavo, ki jo sicer ne bi mogli nabaviti. Govorili so tudi o postavitvi spominske plošče vsem padlim borcem in internancem, ki so podlegli v taboriščih. Hrušica je dala visok krvni davek za časa NOB in bilo bi prav, če bi k oddolžitvi spominu vseh pritegnili tudi ostale organizacije. Doselej je že postavljen spominek na Belem polju s slikami 45 talcev, ki so bili na tem mestu postreljeni. Ta spominek pa bi bil že potreben popravila in obnove in tako bi morda bilo najbolje, kakor je predlagal tov. Brun, da bi na tem mestu vzdali spominsko ploščo tudi ostalim. Predlagali so tudi, naj bi bivši borci in aktivisti s svojimi spomini sestavili

Duplje imajo končno spet gostilno

Dupljanci, kakor tudi prebivalci okoliških vasi, so bili kaj nejevoljni, ker so lani zaprli zaradi poslovnih nereditv edino krajevno gostilno v tem kraju. Duplje so bile že od nekdaj priljubljena izletniška točka, tako za Kranjčane, kakor tudi za Tržičane, kar nam dokazuje, da so pred vojno štiri gostilne zelo dobro uspevale. Sedaj pa brez gostilne, zaradi česar so domačini in izletniki upravičeno godrnjali. Da bi tudi to vprašanje uredili, je Obrtna zbornica in Obč. LO Kranj sklenila dati lokal v najem privatni stranki. Tako zdaj stila že deluje.

Huda nesreča v Savinskih planinah

Snežni plaz je zasul študenta Mitjo Pehanija iz Celja — Gorski reševalci doslej niso našli nobenega sledu o ponesrečencu

Celje, 23. febr. — V četrtek, 21. februarja okoli 1. ure popoldne so se s Korošice vračali proti Lučam trije študentje: Mitja Pehani in Niko Rožič iz Celja ter Adolf Ranžinger iz Laškega. Ko so dosegli Inkert med zimske markacije I. in II., se je tod utrgal snežni plaz in jih zajel. Rožič in Ranžinger sta se rešila, medtem ko je Mitja Pehanija, sina znanega zdravnika iz Celja, snežni plaz pokopal. Tovariša sta sprva sama poskušala najti zasutega Mitjo, iskanje pa je bilo brezuspešno. Ob pol sedmih zvečer sta obvestila o nesreči postajo LM v Lučah. Odtod so nato obvestili celjske gorske reševalce,

ki so se še isti večer odpravili proti Lučam.

Celjski gorski reševalci so naslednji dan zgodaj zjutraj začeli iskati izginulega študenta Mitjo Pehanija. Ker je ponoči divjal vihar in je zapadlo tudi precej novega snega, je bilo zelo težko najti plazove, ki jih je tod okoli več. Na kraj nesreče so prispeli tudi ljubljanski gorski reševalci. Vzdle vsem naporom celjski in ljubljanski reševalci na ponesrečenem področju niso našli ponesrečenca. Čim bodo ugodnejše vremenske razmere, se bo odpravila na kraj nesreče večja reševalna ekspedicija.

F. K.

ŽIVLJENJE NA VASI NI VEČ DOLGOČASNO

S poti po Angliji

Dandanašnji so ženski inštituti razširjeni povsod, kjer govorijo angleško. Čeprav so bile te ženske organizacije pred 40 leti v Veliki Britaniji še neznane, štejejo sedaj skoraj pol milijona podeželskih žensk in učinkovito posegajo v vse življenje in problematiko vasi. Ženske gibanje se je začelo pravzaprav v Kanadi konec prejšnjega stoletja. Prvi ženski inštitut pa so v Angliji ustanovili leta 1917. Organizacija podeželskih žensk se je rodila povsem iz praktičnih življenjskih potreb. Ženske v oddaljenejših in od sveta odrezanih vaseh so se pogosto znašle v brezizhodnem položaju. Drug za drugim so umirali dojenčki, ker jih matere pač niso znale pravilno negovati, ženske niso znale postreči bolniku, niti kako urediti dom in čimbolje organizirati delo. Vse to in množico drugih vprašanj pomagajo sedaj podeželskim ženskam urejati njihove organizacije, organizirane po okrajih, svoj vrh pa imajo v Narodnem ženskem inštitutu s sedežem v Londonu. Ženske se v celoti čutijo odgovorne za napredek vasi, dobile so smisel za sodelovanje z drugimi organizacijami. Se več: predložijo žensk niso več glas vpijočega v puščavi, njihove zahteve upoštevajo tudi oblasti.

Ženski inštituti članicam mnogo pomenijo. Na tečajih, ki jih organizirajo, se ženski svet uči vseh skrivnosti »umetnine«, ki na pravilo dom prijeten in udoben, uče se zgodovine, psihologije, lepih umetnosti, poskušajo pisateljic, se urijo v predavanju dramskih del in si izpopolnjujejo znanje, ki je življenjskega pomena za kmečko žensko ali pa ji je vir prijetnega razvedrila. Inštituti organizirajo obiske razstav, izlete itd. Tako srečamo članice inštitutov na ogledu vrtov, kjer jim okrajni vrtnarski svetovalec razlaga posebnosti manj znanih rastlin, pa na demonstraciji, kjer jim svoloča, a živahna ženska tolmači, kako vlagati sadje. Pod njenimi spretnimi rokami se mimogrede polnijo kozarci z živobarvnimi česnjami, črnimi ribezjem, slivami, izbranimi hrškami, svetlozlatimi sadnimi sokovi in sirupi. Sladkosti, ki izvaljajo sline,

»Sicer ni tako presenetljivo kot psihologija, je pa prijetno poslušati, kako ženske kujejo načrte o tekmovanjih, razstavah, izpolnjevanju mesečnih programov, o zabavah, plesih. Toliko novega so prinesli inštituti, da bi bilo več kot neobjektivno trditi, da je življenje na vasi dolgočasno, z veseljem ponosom ugotavljajo članice inštitutov.

POVSOD PA NE GRE TAKO GLADKO...

Tudi v Veliki Britaniji so vasi, ki imajo tako »nerodno« lego,



Za triletnega dečka

da niso še nikoli videle avtobusa, a kaj šele vlaka. Ne čudimo se torej, če so v takih vaseh ženski inštituti pogosto v zagati, kje dobiti učiteljico za šolski tečaj, za izdelovanje copat, rokavic, preprog, pletenje itd. Pomagajo si tako, da poprosijo za pomoč sosednji okraj. Tudi za obiskovalke ni vselej lahko. Tiste, ki imajo družine, se težko odtrgajo od doma, toda tečaje je škoda zamuditi, kajti tam dobe toliko spodbud in napotil, da tečajnice ustvarjajo celo čudovite stvari, kadar z voljo poprimemo. Članice N. N. so kar nekako »potisnile« pevski zbor. Bolj ko se je branila in dokazovala, da po pravici povedano, ne zna peti, bolj so jo prepričevali. Postala pa je kmalu samozavestna, ko so ji večkrat omenili, da ima simpatičen, mehak glas...

Samo za nekaj hipov se pomudimo na občnem zboru okrajnega ženskega inštituta. Ženske razpravljajo o dnevnem kopu rudnika, ki ga nameravajo odpreti in opozarjajo, da preti nevarnost, da bo šlo v izgubo precej zemlje. V resoluciji predlagajo odškodnino za prizadete farmarje. V drugi resoluciji izražajo pomisleke proti uvedbi sprejemnih izpitov za otroke, ki prehajajo v višjo šolo. Na sestanku pa si čisto »razdelijo« tudi osirotele otroke, ki jim v svojem družinskem krogu omogočijo kratke, a vesele počitnice.

VASI BREZ KANALIZACIJE, VODOVODOV, ELEKTRIKE...

Okrajni inštituti so izvedli anketo o različnih problemih podeželja. Anketa je med drugim pokazovala, kako so prebivalci zadovoljni s poukom v šolah in z vzgojo otrok. Dregnili so v pravo osje gnezdo, kajti prišlo je veliko mnenj, nakazanih problemov in zahtev. Z vzgojo mladine in razmerami, v katerih otroci živijo in se učijo, izmed 5948 vasi, 3631 vasi ni bilo zadovoljnih. Te vasi navajajo, da so po zadnji vojni tudi podeželske ceste prepolne avtomobilov, ki ogrožajo varnost otrok na poti v šolo, ker vzdolž cest ni pešpoti. Ponekod so ta problem uredili, v večini primerov pa ne, pa tudi same šole so preblizu cest. Stevilne so bile tudi pritožbe o prenatrpanosti šol in neustreznosti šolskih poslopj, kritizirali so preveliko oddaljenost šol, pomanjkanje učiteljev, otroških igrišč itd.

Anketa je ugotovila zanimive podatke o mreži vodovodov in kanalizacij. Od leta 1950 so položili nekaj sto milj vodovodnih cevi, kanalizacija pa veliko bolj zaostaja, saj je n. pr. v 20 okrajih več kot 50 % vasi brez nje in vasi, ki še čakajo na elektrifikacijo, niso posebna redkost.

Dnevne avtobusne zveze so po vaseh že na gosto razpredene, na drugi strani pa 325 vasi avtobusnih zvez sploh nima. Te vasi želijo videti avtobus vsaj enkrat na teden, pa ob dnevnih obiskih v

bolnišnicah, a druge bi rade bolj goste avtobusne postaje.

Inštituti so z anketo ugotovili, da so najbolj pereči problemi podeželja kanalizacija, vodovodi, razsvetljava cest, avtobusne zveze, pešpoti vzdolž cest, izboljšanje terja tudi poštna in zdravstvena služba — ponekod ni čakalnic in morajo bolniki čakati kar na cesti. Nekatere vasi, predvsem obmorske, zahtevajo prostore za parkiranje avtomobilov, druge kopalne baze, skratka zahteve so odsev vseh mogočih težav, vsaka vas pa — razumljivo — dokazuje, da je njen problem najbolj pereč. Ženski inštituti pritiskajo na lokalne oblasti in neki okrajni inštitut je s ponosom zapisal v svojem poročilu: »Ker smo sitnari in to dovolj vztrajno, smo končno le izposlovali telefonsko kabino, avtobus in otroško igrišče...«

Razen tečajev, ki jih prirejuje ženski inštitut, je v vasi Mercham v Berkshiru tudi Denman College, šola za vzgojo podeželske ženske mladine. Šola so odprli leta 1948 in niso imeli ustanoviteljice ženskih inštitutov lady Denman. Tečaje v tej šoli obiskuje letno po 2000 žena in deklet, za učitelje pa skrbita razen drugih tudi Oxfordska univerza in agronomska fakulteta v bližnjem Readingu.

• Ali je v naši torbici red?

Nered v ženski torbici ni samo neokusen, temveč tudi zelo škodljiv. V neurejeni torbici lažje najdemo ničesar ne najdemo, razen tega bo pa torbica po nepotrebnem oblojena in se bo, preden strgala. Red v ženski torbici je sicer zvezan z malimi izdatki, ki se vam bodo pa tisočkrat povrnil, ker ne bo treba tako kmalu kupiti nove in ne boste ničesar izgubili.

Kupite si, ali si pa sami sestijte zavoj za ključ, ključ s svojimi rokami stalno trga podlago. Razen tega boste ključ v takšnem zavoju težje izgubili in prej našli, če bo treba.

Če bo v Vaši torbici red, potem se ni bati, da bi kaj zalozili in iskali. Red v njej bo zrcalo vaše natančnosti!

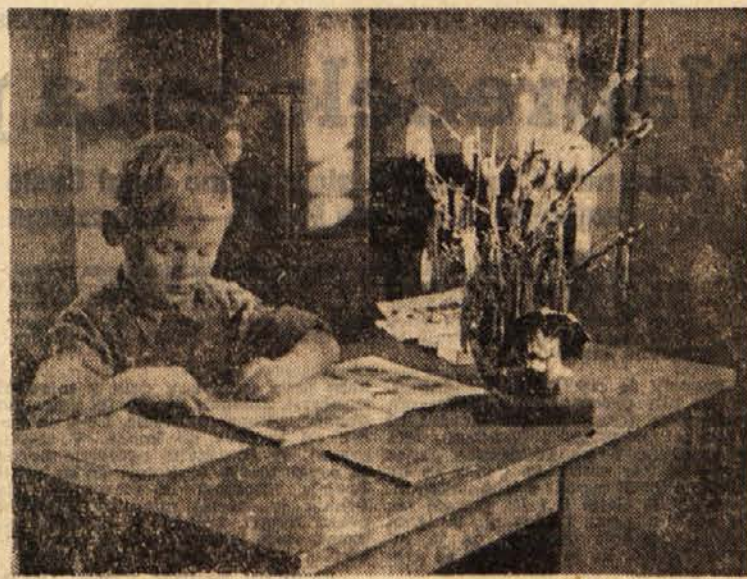
• Kako doma sušimo lase?

Zelo važno je, kako si posušimo lase. Najbolje je, če jih dobro zbrizgamo s hladno vodo, ki jih medtem, ko si glavo umivamo, grejemo pri štedilniku. Priporočljivo je tudi, da si lase posušimo s sušilec za lase. Lase pa zelo škodi, če jih sušimo pri ognju, pri vročem štedilniku ali na vročem soncu, ker po takem sušenju lase postanejo krhki in se lomijo. Če si lase sami navijamo, ne navijamo še popolnoma mokrih, kot to navadno delamo, ker mislimo, da bomo tako imeli najlepšo pričesko. Lase pri takem ravnanju postanejo neelastični in najboljši frizer nam jih potem spet težko spravi v red. Navadno si potem, ko si lase navijemo, zavežemo še ruto in gremo spat. V postelji se pod ruto lase parijo in se ne posušijo temeljito, razen tega pa ni nikakršnega učinka s kovinskimi navijalkami na glavi prespati noč. Zato je najbolje, če lase posušimo in jih za 2-3 ure navijemo šele takrat, ko so mokri samo še na koncih, preden pa ležemo v posteljo, navijalke odstranimo. Če bomo tako ravnali, bomo imeli lepe lase in lepo pričesko.

zaradi česar je pouk na primerni višini.

Ženski inštituti posredujejo ženski mladini znanje in osnovo, da se lahko posveti raznim knjižkom. Veliko pa pomeni, tako mladim kot starejšim, prijateljstvo, ki ga stke družno delo in celo najbolj plašne žene in dekleta hitro postanejo doma v skupnem svetu ženskega gibanja, ki vpliva na urejanje vzgojnih, splošno komunalnih in socialnih vprašanj.

M. R.



Pri učenju mu dela družbo cvetoča leska

Otrok je omahljiv zato ga je treba voditi

Majši tovariš je, poln tople ljubezni do otrok, posebno do učencev, ognjevit pripovedoval: Otroci so vsi pridni; mi stari grešniki jih včasih prav nerodno izmalčimo.

Če bi se odrasli ljudje mogli skloniti na raven otroka in iz njegove perspektive opazovati življenje, z njegovimi čuti občutiti odnos do šole, bi prav gotovo videli, da se pri učenju marsikateremu ponesreči, da se marsikdaj dobra ocena kar poredno izmuzne. Zakaj? Bujno je otrokovo »razpoloženje«, če se njegovo duševno gibanje sploh more tako imenovati. Mnogo je čimteljev, ki prižigajo in ugašajo otrokovo voljo do učenja. Vtisi, vplivi vseh vrst, razni strahovi in bojazni, »plima« in »oseka« pubertetnega morja, bujna fantazija mladostnika, vse to v raznih odtenkih vpliva na učenje. Otroci sedi včasih cele ure pri knjigi in buli vanjo, ne da bi vedel kaj se uči ali pa ve to samo v tistem času, ko bere. Ko je knjigo zepil, že ničesar več ne ve in misli na kdo ve kaj drugega. Včasih se mu kar na vsem lepem prignusi ta ali oni predmet. Ne more se ga učiti, čuti do njega odpor: Morda ima kdaj ponoči hude sanje, iz katerih smo ga v zadnjem hipu prebudili. Te se vlečejo potem za njim skozi vse ure pouka, otrok je raztresen in zaspan. Včasih neprimerna opazka, razbrznen pogled, trša beseda zadene učenca in že je padla volja do učenja pod ničlo.

Ko sem presedel porednega Tončka — da bi ga kaznoval —

k mirni in poslušni Anici, sem sicer spremenil Tončka v pazljivo učenco, zato pa je postala Anica nemirna, čudno nervozna in občutljiva — revica je mislila, da je za svojo pridnost kaznovana, ker mora sedeti pri najbolj porednem dečku.

Učenec, ki mu naročim, da poberi zvezke, se čuti nekako počasnega, kar pozitivno vpliva na učenje.



Bluza za spomlad. Njena posebnost je ovrtnik

Ko sem namesto svoje čitanke vzel prvo, ki je ležala na klopi — nezavita in razcefrana — sem brez besed dosegel, da so bile v nekaj dneh vse knjige zavite, raztrgane strani zalepljene.

Mnogo raznih drobnih dogodkov bi lahko naštel, zaradi katerih se dvigne ali pade otrokovo veselje do učenja. Odrasli pogosto mislimo, da je otrok človek v miniaturi, namesto, da bi se zavedali, da je otrok prav svoj svet s posebnim gledanjem na dogajanje okrog sebe. Otroci je upoljivo drevesce, ki še ni nikjer poglajalo korenin in mu je zato potrebna opora, trdna opora. Kdo mu bo opora? Učitelj? Delno mu lahko nudi učitelj veliko oporo, premalo pa ima časa, da bi se mogel 30-40 učencem, ki jih ima v razredu, temeljito posvetiti. Otrokova neporišljiva opora so lahko samo roditelji in to objektivni roditelji, ki poznajo otrokove sposobnosti. Žal je mnogo roditeljev, ki otroka precenjujejo, pa tudi nekaj takih, ki otroka podcenjujejo, zato so njihovi otroci omahljivi in se pri učenju »love«. Največkrat se začno roditelji zanimati za otrokove sposobnosti šele takrat, ko začne hoditi v šolo. Z vrtočlavo brzino hočejo narediti »čudežnega« otroka.

Priganjajo ga k učenju in so razburjeni in razočarani, če ne nosi domov samih petic. Če hočemo imeti z otrokom pravilno zvezo, moramo začeti z vzgojo že pri dojenčku. Ko je mati dveletnega otroka vprašala znanega psihologa, kdaj mora začeti z vzgojo, ji je le-ta odgovoril: »Dve leti ste že zamudili.«

Roditelji morajo z otrokom ne samo skupaj živeti, le-ti morajo z njim takorekter misliti in dihati. Razumeti morajo njegove težave, skrb, njegova veselja in podvige, ne pa da mu pri tem porečemo: »Eh, daj mi no mir s temi traparijami!« Otroci mora imeti zavest varstva, mora imeti nekoga, ki mu pomaga in ga vzpodbuja. Da je oče zavzet s službenim delom in mati z gospodinjstvom, je izmikanje veliki vzgojni odgovornosti, ne pa upoštevjanje »redno opravilo«. Za otroka je treba imeti vedno dovolj časa, če hočemo, da ga bomo vzgojili v pravega človeka. Ni dovolj, da je otrok nadarjen in prav tako ni dovolj, če je razen nadarjenosti še marljiv. Če ga bomo prepustili samemu sebi, mu vsa nadarjenost in marljivost ne bosta prinesla zaželenih uspehov, ker je pač otroško omahljiv. Tudi pri manj nadarjenem učencu lahko dosežemo lepe uspehe, če ga znamo pravilno voditi. Kako pa ga pravilno vodimo? Zanimajmo se za otrokovo učenje, učimo se z njim, sprašujmo ni njega, potem pa naj izprašuje on nas, kot da smo učenci, to mu bo dalo samozavest in voljo. Če pokaže mržnjo do tega ali onega predmeta, pogledjmo najprej, zakaj ga mrzi, potem pa mu prikažimo vse lepote in koristi, ki jih bo imel, če se bo dotičnega predmeta rad učil.

Pa ne samo do učenja, ampak tudi do vsega, kar se dogaja okrog otroka, kar otrok doživlja, pokažimo zanimanje. Otroci nam pripovedujejo svoje doživljanje, za katere se veselo zanimamo. Tako bomo gotovo dosegli prav lepe uspehe v šoli in izven nje.

Dana

Zbiramo za vas ZBIRAJTE ZA NAS

Glavnike, posebno zelo umazane, lepo očistimo z mlečno vodo, ki ji dodamo boraksa.

Soparo od perila, ki ga kuhamo v kuhinji, omilimo, če v lonec denemo nekaj lovorjevih listov. Po stanovanju se na bo širil neprijeten vonj, pa tudi perilo bo lepo dišalo.

V posodico za milo položimo košček umivalne gobce, pa se milo ne bo topilo in tudi posoda bo ostala čista.

Zrezki bodo mnogo bolj mehki, če pred pečenjem namažemo meso z oljem.

Cebula bo mnogo lažje prebavljiva, če jo najprej malo prekuhamo v vodi. Ki smo ji dodali malo limoninega soka in jo šele nato prepražimo.

Parke, ki ga poakropimo z vodo, dobro očistimo, če madeže zdrgnemo s plutovinasto oziroma s plutovinastim zamaškom.

Peteršilj hitro in lepo nasekljamo, če ga narežemo s škarjami.

Kokoši pridno nesejo, če jim med pico pomešamo sesekljane jagblja, mete, majarona, timijana in rožmarina. Ko otrobo poparimo, počakamo, da se ohladi in zmešamo mednje zelenjavo. Kokoši to piko radi, jedo, seveda, če ni preveč zelenjave. Zato raje manj, pa večkrat!

Cevljice najlepše očistimo s ščetko, preko katere potegnemo dvoje starih nerabnih stopal od nogavic. Ko je vnanje stopalo zamazano, ga zamenjamo z notranjim, seveda jih lahko tudi operemo.

Nagradni natečaj

JEDILNIK ZA TRI DNI

SOBOTA

Kosilo: Fižolova juha z rezanci, jabolčni zvitek.

Fižolova juha: Četrtilitrska fižola zvečer namočimo, drugi dan pa ga kuhamo v isti vodi. Zraven kuhamo 40 dkg svinjskih rebrov. Kuhano fižolo pretlačimo in dodamo priganje iz pol šlice masla in malo moka. Juho zakuhamo s 15-20 dkg rezancev ali makaronov.

Dobro jabolčni zvitek: Na desko presujemo 25 dkg bele moka, dodamo sol, nožovo konico sladkorja, jajce, žlico olja in malo mlečne vode ter zamesimo srednje mehko testo. Hlebec pokrijemo s moko, namažemo s oljem ter pokrijemo s škodlino in pustimo 25 do 30 minut počivati. Medtem naribamo 2 kg kiselih jabol, dodamo limoninega soka, posipamo s cimetom in primešamo 8 dkg rozin in 8 dkg debelo narezanih orehov. Razbelimo 8 dkg masla, na katerem prepražimo nekoliko krusovih drobtin. Testo razvaljamo in ga pokapamo z oljem, da ga lepše razvaljamo. Najprej ga naribamo z drobtinami, nato potresemo jabolka in posipamo s sladkorjem. Na eni strani pustimo testo namazano samo z drobtinami. Naredimo zvitek in ga

položimo v namazan pekač. Med pečenjem zvitek nekajkrat polijemo z maslom ali oljem in pečemo trideset ur.

Večerja: Svinjska rebra, ki smo jih opoldne skuhal v fižolu, kisle kumariče ali vložena paprika, jabolčni zvitek, ki je ostal od kosila in ga malo pregrejemo ter čaj ali kava.

Kosilo stane 370, večerja 180 din.

NEDELJA

Kosilo: Goveja juha z rezanci, pečena sekancia iz drobovine, kisle zelje, krompir v kosih, čokoladni puding.

Goveja juha skuhamo iz 75 dkg govedine v 3 do 4-litrskem loncu vode. Polovico juhe pustimo za ponedeljek. Pečena sekancia iz drobovine: V 1 litru vode skuhamo svinjsko sroce, in 25 dkg svinjskega flama, pljuča pa skuhamo posebej in te juhe ne uporabimo. Nato vse meso zmeljemo na mesoreznic, dodamo 10 dkg zmelitih svinjskih jeter, 2 namočeni in očišči zemlji, jajce, prepraženo sesekljano čebulo, česen, poper, majarona, sol in malo juhe, v kateri smo kuhali sroce in meso. Zmes dobro premešamo, struco položimo v pekač in pečemo trideset do 1 ure. Sekancio servi-

ramo s pol kg kislega zelja, ki ga skuhamo in podmetemo s kozarčkom vode in žlico bele moka. Zelje zabelimo z ocvirkli.

Čokoladni puding napravimo po receptu, ki je naveden na vrečici, v kateri je puding.

Večerja: Govedina v solati, kava, kruh.

Kosilo stane 680, večerja 60 din.

PONEDELJEK

Kosilo: Goveja juha z zvezdicami, rižota, zelena solata.

Goveja juha od prejšnjega dne zakuhamo s 15 do 20 dkg zvezdic. Rižoto napravimo iz 15 dkg svinjskega mesa, 15 dkg teletjega mesa in pol litra riža ter 1 dkg maslobo. Večerja: Omleta s skuto in kompot. Omleta napravimo iz 2 jajc, pol litra mleka, žlice sladkorja in moka ter malo vode. Omleta namažemo s 40 dkg skute, jih zvijemo in polagamo v pekač, porviru posipamo s sladkorjem in jih denemo za 10 minut v pečico, da se nekoliko popečejo.

Kosilo stane 290 din, večerja 140 din.

Č. A.



Telovnik lahko zelo lepo dopolni oziroma spremeni naše oblačilo. Hkrati pa je zelo praktičen zlasti v spomladanskih dneh, ko nas po hrbitu še hladi, za volneno jopico pa je že pretoplo.



300,000 mark.

DNEVNE NOVICE

Odrežite in nam pošljite

Znamka
za
10 dni

Razširjena seja glavnega odbora Prešernove družbe ne bo v torek, dne 28. februarja, temveč v četrtek, dne 7. marca ob 10. uri v prostorih Kluba ljudskih poslušancev v Ljubljani, Puharjeva 11, z napovedanim dnevnim redom.

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
za nujne primere od 23. februarja do 7. marca: nočna, od 23. do 7. ure, ob nedeljah in praznikih ves dan.
Zdravstveni dom Center: dr. Kozak-Bizjak Vlasta, tel. 31-155, Poljanski nasip 12; Dr. Zalta Maks, tel. 21-824, Puharjeva ulica 3.
Zdravstveni dom Bežigrad: dr. Čebin Branko, tel. 382-287, Stožičeva 35.
Zdravstveni dom Šiška: dr. Pavel Jezeršek, tel. 21-131, Črnelova 31.
Zdravstveni dom Vič: dr. Stok Milos, tel. 21-519, Cankarjeva 10, samo v slučaju odstopnosti zdravnika klicati številke 23-372 ali 20-497.
Zdravstveni dom Rudnik: dr. Lobe Franc, tel. 21-541, Njegosova 25, v primeru odstopnosti zdravnika klicati telefon LXX 70-500.
Zdravstveni dom Sentvid: telefon številke 731 ali 741.
Pediatrična zdravniška dežurna služba za obisk otrok na domu — telefon 32-722. Ulica stare pravde 2.
Zdravniška dežurna služba, nočna: dr. Čuček Joža, tel. 30-626, Povšetova ulica 89.

ZDRAVLJENJE V KOPALIŠKIH IN KLIMATIZIRANIH ZDRAVLJISCIH
Zdraviliškega zdravljenja potrebne zavarovane osebe pošiljajo pristojni okrajni zavodi v ustrezna zdravilišča. Ker uspeh zdravljenja ni vezan samo na poletne mesece, posluje večina zdravilišč neprekinjeno. Temu priča tudi številni posteli, ki bi zavarovanci dostavljali potrebnim, če bi zavarovanci prihajali na zdravljenje vse leto. Ker pa večina zavarovancev ne gre na zdravljenje takrat, ki bi bilo iz zdravstvenih razlogov potrebno, pač pa hoče izkoristiti samo poletne mesece, zdravilišča seveda ne morejo sprejeti vseh bolnikov v tem času.

Zato opozarjamo zavarovance, ki jim je potrebno zdravljenje v zdravilišču, da ne odlašajo in ne čakajo samo na poletne mesece, pač pa naj se že sedaj obrnejo na lečečega zdravnika zaradi predloga za zdravljenje. Tako se bodo izognili dolgotrajnemu čakalstvu, saj se je bilo že v preteklih letih prišlo na vrsto niti v roku treh mesecev, to je v roku veljavnosti odločbe. — Republiški zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani.

Danes svele morske ribe!
Terenska organizacija ZR »Dušan Turk« terena Mladost, ima 28. februarja ob 19.30 v Domu železničarjev na Trgu OF št. 3 svojo redno letno skupščino. Člani in članice organizacije ZR tega terena so na to skupščino vabljeno javljati.

Društvo inženirjev in tehnikov gospodarstva in lesne industrije LRS vključuje redni letni občni zbor, ki bo v soboto, 9. marca 1957 v dvorani Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije v Ljubljani. Večna pot 30, s pričetkom ob devetih uri. Dnevni red obhajen. — Upravni odbor.

»ONIZ« Galis, Ljubljana, obvešča svoje članstvo, da bo X. redni letni občni zbor zdruge v torek, dne 26. februarja 1957 v dvorani Republiške obrtne zbornice v Ljubljani. Komenskova ulica 12-1, s pričetkom ob 9. Dnevni red zboru je nabit v združenih poslovnih prostorih. Prosimo za polnoštevilno in točno udeležbo.

ZAHVALA
Ob izgubi naše nepozabne **FRANČE BABŠKOVE**
se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti ter darovalcem cvetja in vencev. Posebna zahvala pa organizaciji ZK, ZB in SZDL terena Poljane I., godbi Ljudske milice in pevcem ter gospodnikom ob njenem grobu. Vsem prisrčna hvala! Ljubljana, 23. februarja 1957.
Zalujoci sestre in bratje

V Celovcu nam je umrla dobra nepozabna sestra **NATALIJA MÖRTL** rojena RABIČ
Celovec, Salzburg, Javornik, Radeče pri Zidanem mostu, Bled, Naklo
Zalujoci ostali mož KARL, sin KARLI, bratje LOJZE, MATEVŽ, JUSTIN z družinami, stric LOJZE STARE z družino in ostalo sorodstvo

ISČEM SAMEGA SEBE
PATRICK QUINTIN
Silen strah mi je izostril mojo umsko moč. Ko sem pobit, kakor sem bil, ponovno poskusil seči po bergli, da je prišla na misel beseda gospe Friend o moji roki v mavcu. Bila je rekla, da je to na srečo desnica, tako da mi ne bo mogoče podpisati z levo da in ne bo nevarnosti, da bi odkrili goljufijo. Ko bi ne bilo tako, bi nemara spoznali, da je bil podpis ponarejen, ko bi ga primerjali s kakim podpisom pravega Gordyja.
Doletela jih je sreča, da jim je prišel v roke človek, ki je izgubil spomin. Toda da je imel povrh še zlomljeno desno roko, ni bilo to mar malo preveč sreče? Ne, to ni mogla biti zgolj sama sreča. Zdal so se mi zadele tudi vse bolj jasne Knutove besede, ko me je zalotil v objemu s Seleno. Takrat je nekako dejal: Sem mislil, da me bo tokrat vsaj mavec obvaroval prevare.
Knut mi je zagotavljal, da me ne noga ne roka ne bosta boleli. Ali je mar potemtakem bilo mogoče, da je bil tudi mavec samo prevara? So mi mar desno roko onespособili z mavcem samo zaradi podpisa in nogo, da bi Seleno ostala dovolj daleč od mene? Vse to bi lahko bilo v popolnem skladu z njihovo izpriženo moralo.
Tedad sem prekinil razmišljanje, segel po nožu, ki sem ga bil vzel s seboj, ga potegnil iz nožnice in začel z njim strgati mavec z noga.

GLEDALISKA
SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
DRAMA
Nedelja, 24. februarja ob 15: Moder-Ajdič: »Janko in Metka«. Predstava za mladino in otroke. Izven in za podeželje.
ob 20: Axelrod: »Sedem let skomine«. Izven in za podeželje.
Ponedeljek, 25. februarja: Zaprti.
Torek, 26. februarja ob 20: Molliere: »Sola za moše«, »Izsiljena ženitev«. Abonma T.
Sreda, 27. februarja ob 20: B. Kref: »Krajnski komedijanti«. Abonma K. Cetrtek, 28. februarja ob 20: B. Kref: »Krajnski komedijanti«. Abonma C. Petek, 1. marca: Zaprti.
Sobota, 2. marca ob 20: Axelrod: »Sedem let skomine«. Izven in za podeželje. Občinstvo opozarjamo, da je začel današnje otroške predstave »Janko in Metka« izjemoma ob 15.
V ponedeljek, 4. marca, bo v Drami premiera Brechtovega »Kavkaškega kroga s kredo« v režiji Franceta Jamnika, scen. ing. arch. Nika Matuina in v kostumski opremi Mije Jarčeve. Koreograf je Majna Sevnikova, dirigent Dušan Petrič.

OPERA
Nedelja, 24. februarja ob 15: Smetana: »Prodana nevesta«. Gostovanje dirigenta Cirila Cvetka. Popoldanska predstava. Izven in za podeželje.
Ponedeljek, 25. februarja ob 19:30: Verdi: »Othello«. Gostovanje tenorista Josipa Gopiča, Abonma G. Torek, 26. februarja: Zaprti.
Sreda, 27. februarja ob 19:30: Offenbach: »Hoffmannove pripovedke«. Abonma B. Cetrtek, 28. februarja ob 19:30: Donizetti: »Ljubezenski napolj«. Abonma A.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža
Nedelja, 24. februarja ob 15: Anatole France: »Crainquebille«. Izven. Popoldanska predstava.
ob 20: Večer v čitalnici — Vilharjeve šolice, Izven.
Torek, 26. februarja ob 20:30: Gorki: »Malomeščani«. Abonma TSS II. — Vstopnice so tudi v prodaji.
Sreda, 27. februarja ob 20: Anatole France: »Crainquebille«. Abonma red Sreda — Vstopnice so tudi v prodaji.
Petek, 1. marca ob 19:30: Cankar-Smrd: »Martin Kačur«. Zaključna predstava.

EKSPERIMENTALNO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Krizanke, Viteška dvorana
Nedelja, 24. februarja ob 20: Platon: »Sovr«. Poslednji dnevi Sokrata. Rezervirane vstopnice naj obiskovalci dvignejo pri gledališki blagajni v Krizankah dnevno od 10-12 in od 18-20.
MLADINSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Krizanke, Viteška dvorana
Nedelja, 24. februarja ob 10:30: Bevk: »Bilo je nekoč...«
Vstopnice so v prodaji pri gledališki blagajni v Krizankah eno uro pred predstavo.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Mestni dom
Nedelja, 24. februarja ob 18: Stuart: »Čudovite pustolovščine, veselo-igra, Popoldanska predstava. Izven: ob 20: Ogrine: »Kje je meja, veselo-igra«. A. T. Linhart: »Zupanova Miska«, komedija. Večerna predstava.
Sreda, 27. februarja ob 20:30: Stuart: »Čudovite pustolovščine, veselo-igra. Red D. Vstopnice so tudi v prodaji.
Predprodaja vstopnic v Mestnem domu. Rezerviranje telefon 32-860. Prihodnji teden bo premiera L. Bobičeve: »Družina Blo«.

OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE
Ljubljana
Nedelja, 24. februarja ob 18: »Res luštno je na deželi«.
ob 20: »Res luštno je na deželi«.
Sreda, 27. februarja ob 20: »Res luštno je na deželi«.
Nedelja, 24. februarja ob 15: Finžgar: »Razvalina življenja«. Gostovanje na Drenovem griču: ob 19:30: Finžgar: »Razvalina življenja«. Gostovanje v Notranjih gorah.
Prodaja vstopnic dve uri pred pričetkom predstave. — Vabljeno!

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
Marionete
Lestvnikov (Sentjakobski) trg 2
Nedelja, 24. februarja ob 11: F. Bevk: »Lenuh Poležuh«.
ob 15: Tauter-Novy: »Mojca in živali«.
Ročne lutke
Resljeva cesta 28
Nedelja, 24. februarja ob 17: Simončič-Pengov: »Medveda lovimo«.
Prodaja vstopnic za vse predstave od srede dalje (razen nedelje) ob 10 do 12 v Upravi, Resljeva cesta št. 28, telefon 32-020, in pol ure pred vsako predstavo (tudi ob nedeljah) pri gledališki blagajni.

Uprava

»LJUDSKE PRAVICE«

Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2

Poštni predal 42

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Ameriški barvni film

»Žene orkestra«

Tednik: Filmske novosti. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Georg Montgomery. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«

Francoski film

»Očka, mamica, služkinja in jaz«

Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. — V glavni vlogi Robert Lamoureux. — Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO »SLOGA«: Amer. barvni film: »Trobente opoldne«. Tednik: Filmske novosti. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma.

KINO »VIČ«: Amer. barvni film: »Bitka v soteski«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Jeff Chandler.

KINO »SOČA«: Ameriški barvni film: »Trobente opoldne«. Predstave ob 15, 18 in 20.

Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9-11 in od 14 dalje.

MLADINSKI KINO LM. Kotnikova 8, predvaja film »Trenutki odločitve«. Predstave ob 10, 15 in 17.

KINO »LITOSTROJ«: Ob 10 matineja češke barvne risanke: »Cesarjev slavček«. Ob 16, 18 in 20 ameriški barvni film: »Generalni inšpektor«. V glavni vlogi Danny Kaye. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave. Danes zadnjikat.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film

»ČLOVEK IZ ALAMA«

Tednik. V glavni vlogi Gleen Ford in Julie Adams. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10-11 in od 15 dalje. Ob 10 matineja predstava »Parada izgubljenega časa«.

KINO »ŠISKA«

Ameriški barvni film

DESTRY

Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Na sporedu samo še danes in jutri.

2 BLEDA

KINO

Sovjetski barvni film: »Othello«. Predstave ob 14, 16 in 20. V glavni vlogi Irine Skobceva, Sergej Bondarčuk, A. Popov, E. Venisk, A. Maximova in E. Teterin.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO

»DELAJSKI DOM«: Amer. barvni film: »Žene orkestra«. V glavni vlogi Georg Montgomery.

»SVORODA«: Trbovlje II.: Nemški film: »Podanik«.

Vedel sem, da se izpostavljam nevarnosti, če se moja domneva ne bo izkazala za resnično. Toda to zdaj ni bilo važno.

Pomislil sem na nevarnost, ki je grozila Murney, in to je storilo, da sem pozabil na vse drugo.

Ni mi bilo treba dosti časa, da sem postregel ves mavec z noge in jo osvobodil. Na roki pa mi to ni šlo tako naglo od rok. In tudi časa ni bilo mnogo. Ali bom dobro opravil vse z eno samo roko, zdaj ko imam prosti obe nogi? Leva noga je bila res cela in tako sem se lahko vsaj postavil na obe.

Dvignil sem se s sedeža in previdno postavil nogo skozi vrata avtomobila na tla. Nič me ni bolela. Bila je mrtvična in slabotna, toda bolela me ni. Še zmeraj ves previden sem napravil nekaj korakov. Tudi zdaj nisem čutil nobene bolečine. Svojo težo sem moral sicer polagati bolj na drugo nogo, toda brez težave sem se obdržal na obeh in tudi hodil.

Tedad je bes za trenutek potlačil nemir, ki sem ga čutil zaradi Murneyjine usode. In še bolj kakor na Knuta, ljubosumnega ljubljence, ki me je izigral, sem bil jezen na Friendove. Ko bi bil že prej pomislil na to prevaro, bi zdaj ne bil v kleščah teh vragov.

Toda misli so se mi spet vrnile k Murney. Vzel sem nož, ga spet zataknil v nožnico in del v žep ter se počasi odpravil proti hiši. Voz, ki je bil malo prej pridrhal po klanecu, je stal pred vrati. Bil je majhen tovornjak. Ko sem mu prišel bliže, sem zapazil človeka, ki je kakor senca hušnil skozi glavna vrata poslopja. Sklonil sem se med grmičje. Nisem dosti videl, toda orjaška senca ni mogla biti nihče drugi ko Yun. Napenjal sem oči, da so me skelele, toda misel na Murney me je pekla še bolj kakor alkohol na rani.

Yun je potem pristopil k tovornjaku od zadaj, nekaj brkljal po njem, potem pa privlekel iz njega nekaj velikih štirinoglatih škatel, ki jih je odnesel v hišo.

Z naglico, kolikor mi je le dopuščala omrtničena noga, sem se pognal za njim. Hkrati sem se skrbno oziral naokrog. Murney je lahko padla že spotoma, še preden je vstopila v hišo. Stopil sem okoli garaže, saj Murney po moji misli ni imela nobenega razloga, da bi šla po tej strani. Rekla je bila, da je imela ključ v rokah, še ko sva bila v hiši. Po čelu so se mi nabirale kaplje mrzlega znoja. Za hišo je bilo vse puščeno in prazno. Nobenega sledu za Murney. Napravil sem nekaj korakov med drevje, da sem se tako skrčil, potem pa stopil k oknu in se ozrl skozenj.

Bil sem hudo iznenaden. V mesečini, ki se je razlivala po sobi, sem opazil, da so bile plošče, ki jih je bila Murney dvignila in naslonila k zidu ter jih ondi pustila, ko sva odkrila Gordyjevo truplo, spet na starem mestu in so skladno pokrivala pod. V sobi je bilo vse kakor prej, le v nasprotnem kotu je bilo opaziti ogromne obrise Yuna, ki je prav tedaj postavil dve škatli vrh štirih ali petih drugih, ki so bile že prej tam.

Sprva se nisem mogel takoj domisliti, kaj neki bi mogle biti te škatle, zdaj me je pa nenadno preblisnilo: bile so bencinske kante. Ko sem še nadalje oprezoval skozi okno, da bi natančneje dognal, kaj se dogaja, sem spazil kraj Yunovih ramen še zasenčen obris ženske in potem nekaj belega, dve roki, ki sta se lahko, počasi, premikali. Razumel sem, da sta bila tesno pritrjena nekaj minut, tesno objeta. Videl sem, kako sta po Yunovem hrbtu mrzlično trzali dve ženski roki. Z gnevom, ki je v trenutku zabrisal tudi spomin na Murney, sem pomislil: — Torej je prišla tudi Seleno z njimi!

Odrežite in nam pošljite

NAROČILNICA

Podpisani _____

kraj _____ ulica _____ pošta _____

naročam »Ljudsko pravico« in prosim, da mi jo začnete z

redno pošiljati.

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____

Podpis _____

Vesti iz Maribora

Dežurna lekarna:
Nedelja, 24. februarja: lekarna »Melje«, Meljska cesta 2.

Kino:
»PARTIZAN«: sovjetski barvni film »Othello«.
»UDARNIK«: francosko-nemški film »Mariana moje mladosti«.
Slovensko narodno gledališče
Nedelja, 24. februarja ob 15: Puccini: »La Bohème«, izven.
Ob 20: Svanjerci: »Ognjeno arce«. Prireditel KUD »Pošte«.

Poročili so se: Ivan Purnat, 19 let, strugar, in Cvetka Spreitzer, 19 let, strugarica; Jožef Podgrajšek, 28 let, delavec, in Amalija Sović, 23 let, delavka; Gvidon Krasnik, 28 let, nameščenec, in Justina Brodnik, 35 let, gospodinja; Aleksander Kranjc, 23 let, priučen čevljar, in Marija Smerdel, 25 let, bolnišnica strežnica; Alojz Kolar, 23 let, klepar, in Ana Cerjan, 29 let, bolničarka; Franc Sturm, 23 let, strugar, in Elizabeta Hedžet, 29 let, delavka; Mihael Černe, 35 let, ključavničar, in Franciška Skriner, 43 let, perica; Janez Wudler, 46 let, sofer, in Ljudmila Gregorinčič, 32 let, kuharica; Jožef Pukšič, 41 let, višji gradbeni tehnik, in Ana Lenšek, 39 let, trgovska nameščenka; Jožef Stumberger, 28 let, gradbeni delovodja, in Angela Potočnik, 26 let, bančna nameščenka; Srečko Kranjc, 23 let, mizar, in Marija Nipič, 27 let, grebika; Adolf Trefalt, 25 let, strojni ključavničar, in Veronika Jakša, 19 let, frizerka; Rudolf Mlakar, 19 let, strugar, in Veronika Krajnc, 22 let, monterka; Ivan Janežič, 23 let, električar, in Alojzija Gejer, 24 let, previjalka elektromotorjev; Anton Sešelj, 32 let, sofer, in Marija Lenart, 37 let, pomožna bolničarka; Kazimir Gomilšek, 20 let, čevljar, in Angela Galun, 20 let, gospodinja; Pavel Stergar, 18 let, parketar, in Magdalena Možič, 26 let, terecirka; Boris Zmavec, 27 let, oficir JLA, in Darinka Kukman, 26 let, profesorica; Alojzij Mihelič, 29 let, topilec, in Franciška Tkavc, 29 let, predica; Anton Bobot, 68 let, zidar, in Roza Korošec, 21 let, kuhinjska pomočnica.

Rodila so: Jožica Založnik, 31 let, predica — Iveta; Ljudmila Zinkovič, 24 let, poljska delavka, Janžev vrh — Silvo; Ana Zgur, 39 let, gospo-

dinja, Jurij ob Pesnici — Vladimira; Stefanija Raner, 25 let, bolničarka — Vanjo; Veronika Gornik, 36 let, gospodinja, Strihovec — Borisa; Marija Danko, 31 let, gospodinja, Dobrenje — Majdo; Marija Berdnik, 36 let, nameščenka, Šmartno — Braninca; Franciška Obersnel, 25 let, uslužbenka — Danila.

Umrli so: Dr. Lojze Simoniti, 56 let, primarij; Franc Lukas, 77 let, zasebnik; Stefan Miško, 60 let, redovnik; Marija Karmel, 66 let, soc. oskrbovanka; Alojzija Dobaja, 79 let, upoko-

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE — PTUJ
Nedelja, 24. februarja ob 15: B. Nušič: »Narodni poslanec«, za podelitve.

KINO

»MESTNI KINO«: Ameriški barvni film: »Ona je vedela, kaj hoče«. Predstave ob 15.30, 18 in 20. V glavni vlogi Dick Powell in Debbie Reynolds.

IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO

»PARK«: Ameriški barvni film: »Pekel pod ničlo«. Predstave ob 15, 18 in 20. V glavni vlogi Alan Ladd in Joan Tetzel.

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

Nedelja, 24. februarja ob 16: Alojzij Remec: »Magda«, izven in za podel.

KINO

»STORŽIČ«: Premiera amer. barvnega cinemascope filma — stereofonski zvok: »Carmen Jones«. Predstave ob 9, 11, 14, 16, 18, 20 in 22.
»TRIGLAV«: Primakovo; Premiera ameriškega filma: »Mladi begunci«. Predstave ob 15, 17 in 19.
»SVOBODA«: Stražišče: Ameriški barvni film: »Houdini«. Predstave ob 15, 17 in 19. V glavni vlogi Tony Curtis in Janet Leigh.
»NAKLON«: Ob 15 in 19.30: ameriški film: »Bell jorgovan«. V glavni vlogi Jeanette MacDonald in Eddie Nelson. Ob 17.30 francoski barvni film: »Imel sem sedem hčera«.

Z JESENIC IN OKOLICE

Od 22. febr. do 1. marca ima zdravniško dežurno službo na Jesenicah dr. Jenko Alojz, Cesta bratstva in enotnosti.
Dne 23. in 24. febr. ima brivsko dežurno službo na Jesenicah Boštjan Marija, Prešernova ulica.

MESTNO GLEDALIŠČE — JESENICE
Nedelja, 24. febr. ob 19.30: Aldo de Benedetti: »Dva ducata rdečih vrtnic«, komedija v treh dejanjih. Režija in scena Bojan Cebulj. — Zveze z vlakni ugodne.

KINO

»RADIO«: Mehški film: »Rdeča Konga«. Predstave ob 15, 18 in 20. — V glavni vlogi Pedro Armendariz. Ob 10 matineja jugoslov. filma: »Zenica«.
»PLAVZ«: Ameriški film: »Dario na vrhovi«. Predstave ob 15, 18 in 20. V glavni vlogi Farley Granger in Shelly Waters. Ob 16.30 matineja jugoslov. filma: »Zenica«.

KOROSKA BELA: Mehški film: »Rdeča Konga«. Predstava ob 17. — V glavni vlogi Pedro Armendariz.

ZIROVNICA: Franc. film: »Graf Monte Christo I. del. Predstavi ob 15 in 19.30. V glavni vlogi Jean Marais in Lia Amanda.

DOVJE — MOJSTRANA: Avstrijski film: »Dokler si pri meni«. Predstava ob 19. V glavni vlogi Maria Schell.
Umrli so: Osenk Franc, 62 let, oseb. upokojenec, Jesenice, Viktorja Svetina 11; Zvan Franc, 60 let, oseb. upokojenec, Toneta Tomšiča 19; Knafeļ Franc, 71 let, Mošnje 12; Gorenec roj. Dolenc Marija, 35 let, invalid, upokojenka, Jesenice, Streška 5; Lampič Janez, 81 let, oseb. upokojenec, Jesenice, Obrtniška 14; Kunst Karel, 45 let, tov. delavec, Trlič, Bečanova 1; Zenz roj. Mehle Ana, 50 let, gospodinja, Jesenice, Gosposvetska 11; Kos Gasper, 81 let, osebni upokojenec, Jesenice, Sončna pot 4; Grile roj. Smukavec Marjeta, 60 let, Bl. Dobrava 93; Cigale roj. Bogataj Franciška, 66 let, gospodinja, Brekoviče 1; Cop Alojzij, 77 let, upokojenec, Hrušica 70; Mestek Franci, 19 mesecev, otrok, Blanca 80.

IZ NOVEGA MESTA

»KRKA«: Ameriški film: »Dama s kamelijami«. V glavni vlogi Greta Greta Garbo in Robert Taylor.



OB KRAJEVNEM PRAZNIKU —

24. FEBRUARJU 1957 — CESTITAMO VSEM PREBIVALCEM ŠENTILJA V SLOVENSKIH GORICAH IN OKOLICE IN JIM ŽELIMO SE MNOGO USPEHOV PRI GRADNJI NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE

- OBČINSKI ODBOR SZDL — ŠENTILJ
- TOVARNA LESOVINE IN LEPENKE — CERSAK
- SLADKOGORSKA TOVARNA KARTONA IN PAPIRJA — SLADKI VRH
- KMETIJSKA ZADRUGA — ŠENTILJ
- ZADRUŽNO KMETIJSKO GOSPODARSTVO — CIRKNICA
- VELEŽGANJARNA — ŠENTILJ
- TRGOVSKO PODJETJE »GORICE« — ŠENTILJ
- ČEVljARSKA DELAVNICA — ŠENTILJ
- PEKARNA — ŠENTILJ

M-89

Oglašujte v »Ljudski pravici«!

MESTNA HRANILNICA
KOMUNALNA BANKA
V NOvem MESTU

sprejme v službo

več bančnih
uslužbencev

ali

pripravnikov

za bančnega uslužbenca

Nastop službe takoj. Ponudbe naslovite na Mestno hranilnico-Komunalno banko v Novem mestu.

N-21

Komisija za imenovanje direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Sevnica

razpisuje mesto

upravnika

INDUSTRIJSKEGA PODJETJA »KREMENICA« KRMELJ sedež SEVNICA

Pogoji: Rudarski tehnik s 5-letno prakso ali oseba s petletno prakso, ki je bila doslej uslužbenca v podjetju za pridobivanje kremenčevega peska in to na vodilnem položaju. Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku.

Pismene ponudbe z opisom dosežanj prakse in življenjepisa je treba poslati najkasneje do 6. marca 1957 na Občinski ljudski odbor, Komisija za imenovanja direktorjev — Sevnica.

538

INDUSTRIJA USNJA
VRHNIKA

proda naslednja osnovna sredstva:

- elektromotor AEG, 15 kW, 1400 obr./min.
- elektromotor »BERGAM«, 1400 obr./min.
- elektromotor »SKODA«, 9,5 kW, 960 obr. na min.
- dva ventilatorja litoželezna (stoječa)
- ventilator litoželezen (zidni), Ø 70 cm
- dvoosno črpalko 500 l vode na min.
- centrifugalno črpalko 400 l na min.

Interesenti naj se zgledajo v podjetju najkasneje do 2. marca 1957.

526

GRADBENO PODJETJE
»GRADBENIK«
RIBNICA

sprejme v službo

dva gradbena
tehnikadva gradbena
delovodja

Nastop službe je možen takoj ali vsaj do 1. aprila. Ponudbe je treba poslati na upravo podjetja.

543

Po zakonu o oddajanju in izvajanju gradbenih del (Uradni list LRS št. 17-55) razpisuje

STEKLARNA HRASNIK

I. javno licitacijo

za rekonstrukcijo ceste III. reda št. 1607
v odseku Steklarne Hrasnik

Predračunska vsota za rekonstrukcijo ceste III. reda št. 1607 znaša 23.932.000 dinarjev.

Rok dograditve je 1. avgust 1957.

Licitacija bo 20. marca 1957 ob 9. uri v prostorih gradbenega oddelka Steklarne Hrasnik.

Ponudbe morajo biti opremljene v skladu s predpisi pravilnika o postopku pri javni pisni licitaciji za oddajo gradbenih del (Uradni list LRS št. 7-55).

Projektivni elaborat je interesantom na razpolago pri Steklarni Hrasnik v gradbenem oddelku od 5. marca 1957 dalje dnevno od 9. do 10. ure.

H-6

OKRAJNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE
V TRBOVLJAH

razpisuje naslednja mesta za:

upravnika podružnice v Krškem

šefa odseka za otroške dodatke pri zavodu
v Trbovljah

finančnega revizorja pri zavodu v Trbovljah

Za mesto šefa odseka za otroške dodatke se zahteva pravna fakulteta ali srednja šola z daljšo prakso v upravni službi, za mesto finančnega revizorja pa srednja šola in 5-letna praksa v knjigovodstvu.

Za vsa mesta pripada temeljna plača po uredbi, dopolnilna plača in položajni dodatek po odloku OLO Trbovlje.

Ponudbe pošljite Okrajnemu zavodu za socialno zavarovanje v Trbovljah.

545

»Gradbeni material«

TEHNIČNA TRGOVINA NA VELIKO IN MALO

LJUBLJANA-VIŽMARJE

TELEFON 27-75

razpisuje naslednja delovna mesta za:

trgovskega potnika

za LRS pogoji visokokvalificirani trgovski delavec

več komisionarjev

za skladiščno službo, verzirani v železniški stroki ali sanitarnih instalacijah; pogoji kvalificirani trgovski delavci (trgovski pomočniki)

vodjo finančnega knjigovodstva

pogoj knjigovodja s prakso

več transportnih delavcev

šoferja za tovorni avtomobil

kategorije C

šoferja za osebni avtomobil

kategorije B

vratarja

Plača po tarifnem pravilniku podjetja

Ponudbe pošljite na upravo podjetja. Nastop službe možen takoj.

558

Tovarna poljedelskih strojev, Maribor

razpisuje mesta za:

tehničnega vodjo

šefa konstrukcije

obratnega inženirja

Pogoji: Strojni inženir s prakso v serijski proizvodnji. Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru

šefa prototipne delavnice

Pogoj: Strojni ključavničarski mojster ali strojni tehnik-tehnolog z ustreznimi praksami

3 strojne tehnike-konstruktorje-
tehnologe in

2 stenodaktilografirji

Prošnje dostavite pisмено ali osebno sekretariatu podjetja, kjer dobite tudi ostale informacije.

523

Upravni odbor Tovarne igel v Kobaridu

razpisuje mesto za

računovodjo

Pogoji: Srednja ekonomska šola in 5 let prakse v računovodstvu ali nižja srednja šola in 10 let prakse.

Nastop službe je lahko takoj ali po dogovoru.

Ponudbe z opisom dosežanj dela pošljite do 5. marca 1957 na upravni odbor Tovarne igel v Kobaridu.

524

ZADRUŽNO PODJETJE ZA IZVOZ IN UVOZ

»FRUCTUS«-KOPER

sprejme takoj v službo:

šefa finančnega knjigovodstva

šefa blagovnega knjigovodstva

Potrebna je višja strokovna izobrazba in 5 let prakse ali srednja strokovna izobrazba in 10 let prakse

perfektno daktilografirjo

z znanjem vsaj enega tujega jezika, po možnosti italijanskega

Plače po tarifnem pravilniku.

544

NAFTA IZ SAHARE?

Težave s prevozom — Ležišča 5 milijonov ton nafte

Francija se pripravlja na izpolnitev težavne, vendar zelo koristne naloge: izkoriščala bo del-

Mačja tekma

Nedavno so v Milanu priredili kaj nenavadno tekmovalje, ki so na njem nastopale najlepše in najbolj »sebele« italijanske mačke. Ko so v razstavne prostore privedli stotine mačk iz vse Italije, je bilo šele mogoče videti, kako je mačji rod raznovrsten in presenetljiv. Skoraj neverjetno je bilo, da lahko mačka po moči in velikosti doseže rast prav velikih psov. Prvenstvo si je priborila neka italijanska mačka, ki tehta 13 kg in 70 gramov, tekmovalja pa se je udeležila pod imenom »Maček iz Firence«.

no že znana, doslej še nedotaknjena bogastva, ki jih skriva peščena zemlja v saharški puščavi. V ta namen je ustanovila francoska skupščina posebno gospodarsko organizacijo, ki naj bi pripravila vse potrebno.

V minulih letih so raziskovali pogorja okoli Tindufa v bližini marokanske meje, kjer so odkrili bogata ležišča najboljših železnih rude. V deželi Mavrov so našli debele plasti bakra, na področju Colombe Behare pa je nemara precej dragocen rud, kakršne so volfram, mangan, cink in uran. Nedolgo časa od tod so tudi premogovniki, ki so jih začeli izkoriščati takoj po izbruhu druge svetovne vojne.

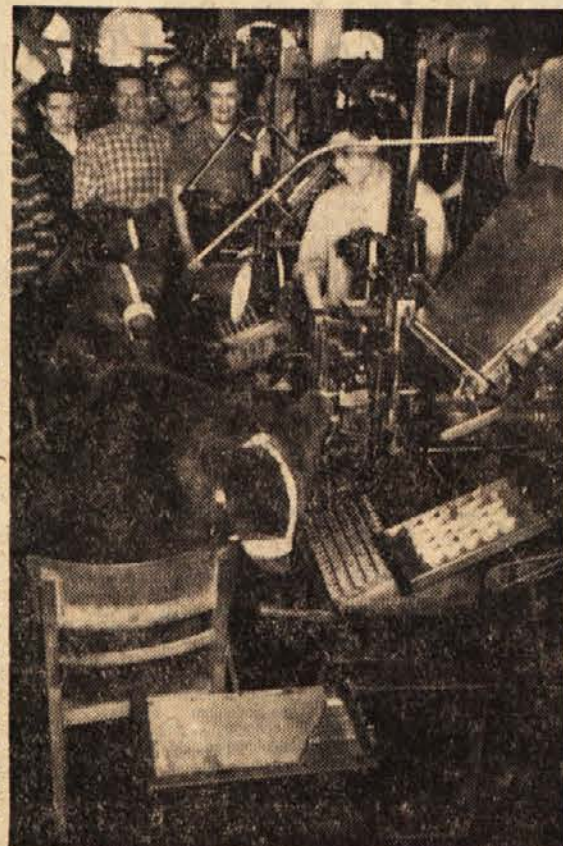
Največjega pomena za francosko gospodarstvo pa je nedvom-

no uspeh, ki so ga dosegli v poskusnih naftnih vrtinami v puščavskih predelih južnega Alžira, kjer so odkrili bogata ležišča nafte. Če bi mogli Francozi dobiti izkoristiti to bogastvo, se pravi, če bi jim uspelo speljati naftovode do alžirskih in tuniških pristanišč, bi se Francija tako rekoč čez noč iznebila vseh težav, ki so nastale zaradi stiske s petrolejem. Po najnovejših ugotovitvah se skriva pod peščeno surove nafte, ki sega od Maroka čez puščavske dele Alžira in Tunisa vse do libijske meje. Po domnevah strokovnjakov bi lahko dosegli letno proizvodnjo pet milijonov ton, s tem pa bi Francija postala najmočnejša oskrbovalka Evrope s petrolejem.

Seveda bi bilo treba pred ureditvijo teh načrtov premagati še številne težave. Predvsem primanjkuje transportnih sredstev in prometnih zvez. Ležišča

so večinoma stotine kilometrov daleč od morskih pristanišč, ki jih z njimi ne povezuje niti železnica ne cesta. Šele nedavno so začeli graditi pomembno strateško cesto med Colombo Beharo in Agadirom. Dosedanje cestne zveze skozi puščavo bo treba šele usposobiti za modernji avtomobilski promet v vseh letnih časih, razen tega pa sedanja afriška pristanišča tudi nimajo zadovoljive zmogljivosti.

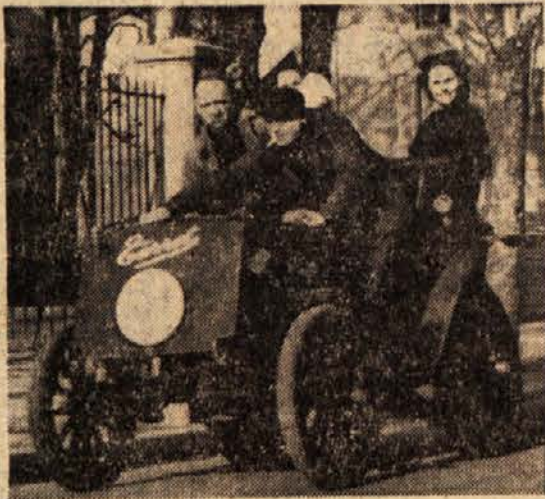
Za vse to bi potrebovali znatna finančna sredstva, teh pa Francija spriči oslabilenosti zaradi bojev v Alžiru ne premore dovolj. Zadnje čase skuša stniti saharško ozemlje v posebno administrativno enoto, ki bi ne bila prav nič povezana z Alžirjem ali Tunisom, zaradi neurejenega alžirskega vprašanja pa bo, tako kaže, naletela pri tem na srdit odpor severnoafriškega prebivalstva.



REKLAMA
PA
TAKA!

Od nürnberskega živalskega vrta je kupil neki nemški cirkus tri enoletne medvedke, za njihovo »perfektno točko« pa je napravil takšne reklame: medvedke so postavili na sedeže strojnih stavev in k posnetku pripisali, da bodo trije godrnjači sami poskrbeli za svojo popularnost.

Stiski za bencin se je na izvirni način izognil domiselni Francoz Faivre iz Dijona, ki je izvlekel iz lope staro vozilo na parni pogon iz leta 1887. Ob veseljem prizoru — predpostavljamo, da je prizadevno pihalo po dijonskih ulicah — so francoski avtomobilisti in drugi potrošniki bencina vsaj za trenutek pozabili vsakdanje skrbi.



LITIJ — KOVINA BODOČNOSTI

Ze pred 125 leti so švedski znanstveniki odkrili litij. Čeprav je v zemeljski skorji močno zastopan — vsebuje ga malone vsaka kepa prsti na domačem vrtu — ima prav čudne navade, zato so ga celo poznavali dolgo smatrali za neuporabnega.

Litij je najlažja kovina ter razen plinov vodik in helij najlažja prvina sploh. Plava na bencinu, zgori z belim plamenom že v bližini ognja in se topi, nož ga prereže kakor sir, naravnost nenasično pa vsrkava vodo in zrak.

Pred drugo svetovno vojno so uporabljali litij samo kot pri-

mes v Edisonovi bateriji za rudnike in podmornice, vojna pa je že močno utrdila njegovo veljavo. Ker ima važno vlogo tudi pri sproščanju termionuklearne energije, bo verjetno v kratkem pomagal rešiti mnoge probleme sodobne tehnike.

Litijeve zlitine uporabljajo v podmornicah za čiščenje zraka, ker absorbirajo ogljikov dioksid in druge škodljive pline. Važne so pri izdelovanju letalskih kril, kjer z zelo nizkim zmrziščem olajšujejo polarne polete. Pomembno je bilo odkritje, da uporaba litijevega hidroksida v delavnica mazil usposablja ta sredstva, da ostanejo neizpremenjena v mokrih, toplih in hladnih klimah. Pilotu, ki se dvigne z vročega letališča v ledene, plasti stratosfere, se ni treba bati, da bo stroj odpovedal. Petrolejske družbe proizvajajo nekaj »maz« za vse namenec v zameno za najrazličnejša maziva, ki so jih nekoč uporabljali za avtomobile in tanke ter v industriji. Nadalje je litij pomemben pri proizvodnji vitamina A, ker kot dodatek v kremi za obraz ohranja svežo polt.

Ameriška atomska komisija je imela sprva dvome in pomisleke, češ da litij ni niti radioaktiven ne obstojen. Ključ do spoznanja so prinesli japonski znanstveniki. Analizirali so čudne drobe iz Sibirijske, ki so prodrl v japonsko ozračje. Ugotovili so, da so Rusi sprožili vodikovo bombo in da ti delci vsebujejo znatne količine litija. Tudi izotop litija torej povzroča jedrsko eksplozijo v povezavi z nekaterimi drugimi elementi.

Kot eno poglavitnih sestavin visoko energetskih goriv bodo litij zelo verjetno uporabljali tudi v raketah in izstrelkih, ki jih bodo pošiljali v vesolje. — Proizvod-

nja litija, ki so mu povsem upravičeno dali vzdevek »kovina bodočnosti«, nenehno narašča. Če naj verjamemo napovedim nekaterih strokovnjakov, ljudje ne bodo v zadregi za energetske vire, ko bo zmanjkalo premoga in petroleja, ker so zaloge litija na zemeljski površini praktično neizčrpne.



Pred dnevi so odprli v pariškem muzeju Cernuschi zanimivo razstavo »Kimono skozi stoletja« iz japonske zbirke Jamavaki. Posnetek kaže dvojico figuric iz različnih obdobij. Na levi je moška noša iz štirinajstega stoletja, na desni pa ženska dvorna obleka iz obdobja Tujivara (9. do 12. stoletje).

Drobne ZANIMIVOSTI

ŽEPNA ATOMSKA BATERIJA

Neko ameriško podjetje je izdelalo prvo žepno baterijo, ki dela na atomski pogon. Baterija ima centimeter premera, visoka je 2,5 mm in traja 20 let. Žarkov oddaja manj kot svetle številke na uri. Zdaž stane 125 dolarja, proizvajalci pa napovedujejo, da se bo cena znižala na en dolar, ko bodo baterije serijsko izdelovali.

CUDNA STAVA

Mesarski pomočnik Stepan Miller iz Uba je staval s sodavčarjem Vlastimilom Džermanovcem, da bo v dveh urah pojedel kilogram slanin in dva kilograma kruha. Stava je bila sklenjena, predstava pa se je začela pred množico gledalcev v hotelu Šumadija antanko ob petih popoldne. Zadnji kos slanine je Stepan pojedel tik pred sedmo. Zraven slanin in kruha je popil dva kozarca slivovke in liter vode. Po tem obilnem kosilu so gledalci menili, da bo počil, on pa je skočil pokonci in pretekel 200 m. Nato se je odpravil na delo v mestno pekarno, kjer je uro kasneje popil še liter juhe.

KOŽNE BOLEZNI SVETSKIH DELAVCEV

Med švicarskimi delavci, ki so zaposleni v kemični industriji, je zadnje čase čedalje več kožnih bolezni. Prof. Yadsen pravi, da nastopijo različne kožne bolezni predvsem pri ljudeh iznad 50 let, ker njihove znojnice zlasti na rokah ne izločajo dovolj znoja, ki je največji zaščitnik kožnih bolezni. Precej pogoste so kožne bolezni tudi pri pleskarjih in slikarjih, ki delajo s sintetičnimi barvami in laki.

NEMIRNI CHARLIE CHAPLIN

Charlie Chaplin, ki se je po odhodu iz Združenih držav naselil v Švici, je kupil pred dnevi hišo v Mehiki. Del leta bo preživel tam, kar pravi, da je švica preveč enolična.

PROGA LE NI NAJBOLJ VARNA

Pri trčenju vlakov v državi New York se je surno ponesrečil železniški delavec, trije potniki pa so bili nevarno poškodovani. Nesreča se je pripetila na progi, ki jo kontrolirajo s elektronskimi napravami in jo je železniška družba proglasila za najvarnejšo v svetovnem merilu. Elektronske naprave na tej progi onemogočajo vvoz na napačne trole, kar kontrolirajo kretnice, do nesreče pa je po mnenju strokovnjakov prišlo zato, ker je tisti trenutek letela nad elektronskimi možgani jata ptic.

»LJUBEZNIV« POZIV

Neki italijanski zdravnik je predlagal svojim poklicnim kolegom, naj izobesijo v svojih čakalnicah lepke s pozivom bolnikom: »Poderite svoje truplo znanost! Njegov predlog v angleškem medicinskem časopisu pa ni imel zaželenega odziva. Neki zdravnik je v isti reviji takole odgovoril: »Kar predstavljate si, kako bi bilo, če bi se oglašili v naši čakalnici bolniki, pa bi ob pogledu na lepke ugotovili, da zdravniki že smatrajo za mrlika.«

Glasbila 17. stoletja

Sedemnajsto stoletje je čas razcveta glasbe, zato ga po pravici imenujemo zlato dobo glasbe. Ljudje so morali takrat sami igrati, če so si želeli glasbe, saj še ni bilo simfonij in drugih koncertov. Te so poznali le na kraljevskih dvorih, tam pa so jih seveda mogli poslušati samo izbranci. Posledica tega je bila, da so začeli muzicirati predvsem v imovitejših hišah. Igranje in prepevanje skladb raznih avtorjev se je običajno začelo po večerji, pogosto pa je trajalo vse do jutra.

V vsem 17. stoletju so se pojavljale nove in nove oblike in vrste glasbenih instrumentov, ki so se precej razlikovali od današnjih. Nedvomno najbolj romantično glasbilo je bila tako

imenovana »viola ljubezni«, godalni instrument z zelo nežnim tonom. Razen »viola ljubezni« so takrat poznali tudi že violo, prednico današnje violine. Navadna viola pa je bila bolj podobna današnjemu čelu in so jo med igranjem držali s koleni.

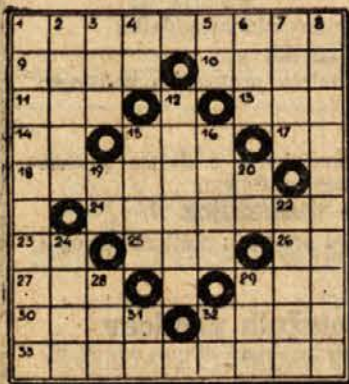
Prednik sodobne trobente je rog. Posebno vrsto takšne trobente so imenovali kornet, ki izvira že iz 10. stoletja. To glasbilo pa je imelo pomankljivost, ker je zmoglo le visoke tone. Pozneje so mu priključili spremenišvalno pihalo za nizke tone. Liro, ki so jo poznali že stari Grki, je zamenjala harfa, ta pa je postala priljubljena zlasti v 19. stoletju, in sicer predvsem med ženskami, ki so med igro kazale poslušalcem svoje roke kot pomemben sestavni del ženske lepote tedanjega časa.

Zanimivo je omeniti, da so vsi instrumenti s tipkami, torej tudi klavir, veljali za ženska glasbila. To dejstvo je potrdil neki izdelovalec glasbenih instrumentov, ki je izdelal poseben klavir kot glasbeni instrument in skrinjico za spravljane živalnega pribora hkrati. V tej dobi je bil najbolj razširjen klavir, ki so ga imenovali »virginal«. Izrazito moška glasbilo so bila od vsega začetka pihala, saj je pomenilo igranje nanje precejšen napor.



Na nedavni londonski razstavi papirničarske in knjigoveške obrti so pokazali tudi gornje avtomate za razglednice. Če se bodo prvi izdelki obnesli, jih bodo že letos namestili po angleških krajih, kasneje pa po vsej deželi.

KRIŽANKA



Vodoravno: 1. podstavek kipa, 9. egiptčansko božanstvo, 10. parno, 11. reka v Nemčiji, 13. mesto v južni Franciji, 14. arabski žrebec, 15. zdravilišče v Pirenejih, 17. osebni zaimsek, 18. pustinja, 21. duhovnik, 23. isti črni, 25. ljubljanski odbojarski klub, 26. japonska dolžinska mera, 27. mesto v Srbiji, 29. odžagan kos debla, hiod, 30. že tako, 32. mesto v Zahodni Nemčiji, 33. trgovina z mešanim blagom. Navpično: 1. povrtina, doma iz Južne Amerike, od koder so jo v 16. stoletju prenesli v Evropo, 2. posedovati, 3. časovno razdobje, 4. dva so glasnika, 5. isti črki, 6. orožje, 7. moško ime, 8. mesto v državi Kentucky (ZDA), največje tržišče tobaka na svetu, 12. prirastek, 15. žitarica, 16. kraj na Kočevskem, 19. srb.-hrv. vol, 20. prva in predzadnja črka abecede, 22. mitološki zili duh, 24. pšenica, 28. ovrtna ruta, 29. tuje žensko ime, 31. kadar, 32. oziiralni zaimsek.

REŠITEV KRIŽANKA

Z DNE 17. FEBRUARJA 1957

Vodoravno: 1. Dravograd, 1. 8. re-vež, r. 9. SD, 11. nem. 12. Otton 2. (upandč, 13. Ceres, 15. Spa, 16. Ikar, 17. spav, 18. prva, 19. Karl, 20. les, 21.

Orjaške buče

Neki italijanski kmet je lani pridelal orjaške buče, ki so tehtale od 20 do 95 kilogramov. S temi bučami pa je imel kmet precej težav, saj je morala priskočiti na pomoč vsa družina, ko so buče na njivi nalagali na voz, da bi jih prepeljali domov.

NEUKROČENO MESTO

RADO KRAGELJ
MILAN MAVER



301

V hipu, ko je čul, kako je človek, skrit za vrata, repetiral pištolo, je Bojan spoznal, zakaj so pustili vrata odprta: hoteli so ga pripraviti do tega, da bi stopil iz celice, potem pa bi ga ustrelili »na begu«. Naglo se je umaknil nazaj v celico in sedel na pograd. Za vrati je bilo nekaj časa vse tiho, potem pa jih je od zunaj nekdo zaprl in zapahnil, pa z glasnimi koraki naglo odšel.



302

Nekaj dni zatem so Bojana prepeljali v celico, v kateri je bilo še več drugih pripor-nikov, med njimi tudi Vasja. Nemudoma sta začela kovati načrte za beg. Od zunaj sta po slovenskih paznikih, ki so bili še vedno v službah na sodišču, dobila natančen načrt bunkerjev okrog zgradbe, razpored uličnih svetilk in popis ulic, po katerih naj bi bežala, ko bi se rešila iz zaporov.



303

Dobila sta tudi žago za železo. Ponoči, ko so drugi priporniki v celici spali, sta tiho žagala rešetke na oknu. Pod oknom na dvorišču so enakomerno odmevali koraki stražarja; kadar so se koraki približali sta prekinila žaganje, ko se je stražar spet oddaljil, pa sta nadaljevala. Nihče v celici ni vedel, da se pripravljata na beg, niti ne, da žagata rešetke.